

کنترات بنویسد بهتر است
مخبر - صحیح است
 (مجدداً پیشنهاد ایشان با اضافه لفظ مدت خوانده شد)
رئیس - کمیسیون قبول کرد برای میگیریم باین عبارت بضمیمه عبارت دیگری که در ماده سوم است. این قانونی آخر ماده - آقایانی که ماده سوم را باین طریق تصویب میکنند قیام فرمایند.
 (اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. در کلمات مغالطی هست. آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - این لایحه بقرینه بنده ناقص است. لایحه را که دولت تقدیم مجلس کرده است مقدم در آن لایحه است که معلوم میشود این حرفهایی که حالا پیدا شده است مال يك كتر انتهائی بوده است که قبلاً دولت با مسیو مولیتر داشته است و در موقعی که اداره ارزاق با داده شده يك چیزهایی بعنوان تقاضا و اینها در آنجا نوشته شده عبارت لایحه دولت در صحنه دو مینویسد

قرینه هم برای فراموش وعدم تذکر از این نکته مشاهده میشود که در قانون مصوب مجلس از حقوق انانی کنترات ذکر نشده در صورتی که مطابق قاعده کلی که در همه جا معمول است در موقع انانی کنترات مدد معاش مخصوص از طرف دولت تهیه می شود.

حالا چون آن مواد کنترات نیست که من بدانم چیست و در مقدمه این لایحه دولت هم فراموش شدن را دلیل نغوشدن تعهدات سابق قرار میدهند.

بنده مستندم که يك ماده العاقبه اضافه شود که تعهداتی که دولت کرده بود غیر از این دو فقره که از مجلس گذشته از درجه اعتبار ساقط است که تائید آن اسناد و مدارک قدیمه سند برای حقوق آتیه نشود.

رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)

سهام السلطان - گویا همانطوری که خود آقای حائری زاده فرمودند قانونی که در دوره چهارم گذشته ملاحظه فرموده اند کنترات مسیو مولیتر بوجوب قانونی که در مجلس چهارم گذشته تصویب شده است حایه يك اضافاتی است که دولت پیشنهاد کرده که در واقع يك اصلاحی است بر آن کنترات و این اصلاح هم بر دو قسمت می شود.

یکی خانه بود که ماهی فلانقدر اچاره خانه داده شود و یکی هم حقوقی است که بعد از انتضاء مدت استخدام بایشان داده می شود. این دو قسمت از آن کنتراتی که در دوره چهارم گذشته هدف شده و نوشته نشده

است حالا این دو قسمت را دولت پیشنهاد کرده اضافه شود والا اصل کنترات همان است که مجلس چهارم تصویب کرده و امروز هم که ما این لایحه را تصویب کنیم هیچ جای اشکال برای مانیست و تزلزلی هم آقا نباید داشته باشند از اینکه دولت يك چیز دیگری را قبول کرده باشد برای اینکه اصل لایحه تصویب مجلس چهارم است.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده خواستم از آقای مخبر سؤال کنم همان طوری که آقای سهام السلطان فرمودند در واقع این لایحه همان اصل لایحه سابق است. لیکن در همان لایحه سابق تصدیق می فرمایید که آن عبارت را ندارد (خطاب بآقای مخبر) بنده گمان نمی کنم خارج از نزاکت شده باشم که شما زودتر عصبانی شدید دلیل اینکه هفتاد و پنج تومان را امسال زیاد کردیم چیست در صورتی که دولت هم زیاد نکرده بود دلیل این اضافه چیست ممکن است دلیلش را بفرمایند.

رئیس - آقا مذاکرات راجع بکلمات است در کلمات مغالطی نیست؟

حائری زاده - بنده ماده العاقبه پیشنهاد کرده ام
رئیس - حالا نمی شود رای میگیریم مخبر کمیسیون بوجه آقایان موافقتین وره سفید والا وره سیاه خواهد داد.

(پس از اخذ و استخراج آراء نتیجه بطریق ذیل حاصل شد)
 وره سفید علامت قبول ۵۶ وره سیاه ۶

رئیس - یکی از آقایان اشتیاباً دو ورقه عوض يك وره داده است یکی از آنها محسوب شده است.
 عده حاضر ۹۵ با ۵۴ رای تصویب شد.

اسامی موافقتین - آقایان: آقا میرزا سید حسن کاشانی - شیخ المرآتین زاده - عظیمی - داور - سردار مقم - عماد السلطنه - شیروانی - نجات - امین الشریعه - معاضد السلطنه - سالار لشکر - امیر احتشام - سردار معتمد - مدرس - شیخ الاسلام - ضیاءالاطباء - حاج سیدالمحققین - آقا شیخ محمد علی طهرانی - امیراعلم - ضیاءالواظمین - مشیر معظم - تدین - قائم مقام الملك - روحی - صدرائی - سهام السلطان - مدبر الملك - آقا میرزا سلیمان ایردی - احباب السلطنه - کی استوان - معتمد السلطنه - مصدق الملك - قوام الدوله - احتشام الحکماه - سیف الله خان اسکندری - میرزا یدالله خان - وحید الدوله - دیوان بیگی - سهراب خان - سردار منتصر - هرمزی - صدق السلطنه - سر کشیک زاده - مشارعظم - رهنا - عبدالملك - ناصر الاسلام - اعتبار الدوله - اخگر - وکیل الملك - صدر -

الاسلام - مشیر الدوله - میرزا جواد خان - فلائی
 اسامی مخالفین: آقایان مقوم الملك حاج آقا اسمعیل - مصدق السلطنه - حاج میرزا عبدالوهاب - آقا سید محیی الدین - آقا سید یعقوب.
رئیس - خبر کمیسیون بوجه راجع به مسیو کوپین مطرح است.
 آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده عرض میکنم در صورتی که راجع به مستترات ایرانی های مؤدیان اینقدر مخالفت و هیاهو شد و بعد هم که رای دادند يك رای موقتی دادند که برای امسال فقط باشد آن وقت برای يك مسیو کبونی که معلوم نیست کیست و يك حکمی داشته است.
 اگر احکام قدیم را میخواهند پس چرا این قدر مردم را ازبیت میکنند که آقا فرمان توفدیمی است! آقا مستمیری توفقطع شده است! آقا منی دانم چطور شده! همه احکام را می ریزند دور اما برای مسیو کبونی که میشود يك حکمی را که از زمان استبداد بوده قرار میدهند آوقت سالی فلان قدر شهریه با مستمیری باید با داده بنده عرض میکنم که باین فقره و قاعه مملکت ما که اجازه این تصویب را نداریم حالا می خواهند آقایان حاکم بخش بکنند نپیدانم!

ولی باین فقره فائده که ملاحظه می فرمایید که هر روز باید دارالعجزه و دارالانام درست کنیم و دهاتی که همه خراب شده و از بیخروته است با نفس نمایند بروز از آنها مالیات بگیریم و بیخشم نمی دانم مطابق چه مناطقی است از این جهت بنده مخالفم.

مخبر - استدعا میکنم آقایانی که مخصوصاً نسبت باین لایحه اعتراض دارند توضیحات بنده را کاملاً در نظر بگیرید.
 دکتر کوپین فرانسوی ۲۱ مارس ۱۹۰۷ برای طبابت دربار استفاده شده است در تاریخ ۱۱ سپتامبر ۱۹۰۹ بناصبت تدبیراتی که در مملکت حاصل شد آن کنترات از طرف دولت نسخ شد ولی آن کنترات يك شرط داشت و آن این بود که اگر قبل از انتضاء ده سال که مدت کنترات است این کنترات فسخ شود مادام العیوه سالیانه ثلث مبلغ کنتراتی که در حق او بر فراز میشود.

اصل مبلغ کنترات در سال هفت هزار تومان بود ثلث مبلغ میشود دوهزار و سیصد و سی و سه تومان درایت ثلث ۱۳۲۸ برطبق همان کنترات یعنی شرطی که در آن کنترات اول شده بود که در صورتی که قبل از انتضاء مدت ده سال کنترات نسخ شود ثلث آن مبلغ مادام العیوه در باره خودش و بعد در حق

بنده چون درست مطلع نیستم آقای عظیمی

این بود که در این موارد آنطوری که مطالبه ذکر کنند
 این شخص د کتر محمد علی شاه بوده است میرزا پاشا نمیدانم
 دکتر ایشان بوده است از تبریز آمده است بطهران در اینجا دستخطی صادر کرده و بوجوب همان دستخطی که از طرف محمد علی شاه ایشان داده شده است.
 هفت هزار تومان و خورده حقوق داشته اند و بعد در زمان مرحوم عضد الملك این شخص کنترات شده است در آن موقع دولت ایران مشروطه بوده است
 اگر کنترات قانونی بود - همان طوری که می فرمایید احتیاج نداشت این لایحه به مجلس بیاید و د کتر میسور رد نمیکرد و دولت می توانست ثابت کند که این کنترات قانونی است و باید بپذیرد
 پس از آنکه به مجلس آمده است معلوم میشود قانونی نبوده است و کنترات را باید مجلس تصویب کند
 بنابراین دو هزار و سیصد و خورده بيك نفر اروپائی که فعلاً در اینجا نیست و معلوم هم نیست که احتیاجی داشته باشند شاید خود او هم راضی نباشد
 باینکه از بيك ملت فقیر ایران این اندازه حقوق باورده شود فقط شاید هواخواهان او این خدمت را باور میکنند
 هیچ شایسته نیست که ما این پول را باین فقر مملکت تصویب کنیم که مادام - العیوه باز داده شود و بعد هم بوره اش بنده تصور میکنم ایشان افتخاری بخواهند پول بگیرند
 چون خواسته اند برسانند که بيك وقتی بدولت ایران خدمت کرده اند بیاد کتر سلطان بوده اند.
 بنا بر این بنده کاملاً با این پیشنهاد مخالفم و گمان میکنم اغلب آقایان هم مخالف باشند

رئیس - پیشنهادی رسیده است قرائت می شود.
 (شرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهادی کنم لایحه مستمیری د کتر کوپین از دستور خارج شود
 مدبر الملك بالایحه موافقت با مخالف ولی دست غیبی - بنده نمیدانم آقای مدبر الملك بالایحه موافقت با مخالف است و هر لایحه با اضافه است و زمینه مجلس پیدا شده است و لایحه با هر چیزی که راجع با اضافه است و زمینه مجلس را مینند برود است پیشنهاد میکنند از دستور خارج شود

شیروانی - برای مصالح مملکت است.
 اگر جناب عالی اطلاع ندارید که با کی آمده است بگذارید هر کسی که اطلاع

دست غیبی - زمینه مجلس آنطوری که من می فهمم بر این است که این لایحه را رد کند.
 از این جهت پیشنهاد میکنند که از دستور خارج شود
 در صورتی که بلا تکلیف ماندن بدتر از این است که بنظر آقا رد شود
 متصل پول دادن در صورتی که من نمیدانم جهتش چیست معنی ندارد و همین امروز یاد کنند یا قبول کنند که تکلیفش معلوم شود.
رئیس - آقای مدبر الملك (اجازه)

مدبر الملك - بنده هیچ وقت تصور نمی کردم که آقای دست غیب قبل از آنکه بداند این پیشنهاد برای چیست بيك طرزی بفرمایند که هیچ وقت همچو چیزی نبوده و اساس نداشته است.
 بنده اولین دفعه ایست که پیشنهاد کرده ام این لایحه از دستور امروز خارج شود و هیچ وقت هم عادت نیست که از این پیشنهادها بکنم و اولین دفعه ایست که این پیشنهاد را کرده ام و خوبست در مخالفت و موافقت بيك قدری بهتر از این صحبت کرد.

بنده اولی دفعه ایست که پیشنهاد کرده ام این لایحه از دستور امروز خارج شود و هیچ وقت هم عادت نیست که از این پیشنهادها بکنم و اولین دفعه ایست که این پیشنهاد را کرده ام و خوبست در مخالفت و موافقت بيك قدری بهتر از این صحبت کرد.
 آقای شیروانی هم عادتاً میگویند صحیح است
 چون برای مصالح مملکت است در صورتی که هنوز معلوم نیست که پیشنهاد بنده بر علیه پاره مصالح مملکت است بنده می بینم يك لایحه به مجلس آمده و جزه دستور شده است و یقین دارم بدون آنکه از اسامی آن اطلاع داشته باشند هیچکس رد قبول آنرا نمی داند
 بنده پیشنهاد کردم از دستور امروز خارج شود تا دوسیه را که آقای مخبر ارائه دادند آقایان ببینند اگر حقیقتاً صلاح است باین لایحه رای بدهند و اگر صلاح نیست رای ندهند

بنابر این دو هزار و سیصد و خورده بيك نفر اروپائی که فعلاً در اینجا نیست و معلوم هم نیست که احتیاجی داشته باشند شاید خود او هم راضی نباشد
 بنابراین از بيك ملت فقیر ایران این اندازه حقوق باورده شود فقط شاید هواخواهان او این خدمت را باور میکنند
 هیچ شایسته نیست که ما این پول را باین فقر مملکت تصویب کنیم که مادام - العیوه باز داده شود و بعد هم بوره اش بنده تصور میکنم ایشان افتخاری بخواهند پول بگیرند
 چون خواسته اند برسانند که بيك وقتی بدولت ایران خدمت کرده اند بیاد کتر سلطان بوده اند.
 بنا بر این بنده کاملاً با این پیشنهاد مخالفم و گمان میکنم اغلب آقایان هم مخالف باشند

بنابر این بنده کاملاً با این پیشنهاد مخالفم و گمان میکنم اغلب آقایان هم مخالف باشند
 بنا بر این بنده کاملاً با این پیشنهاد مخالفم و گمان میکنم اغلب آقایان هم مخالف باشند
 بنا بر این بنده کاملاً با این پیشنهاد مخالفم و گمان میکنم اغلب آقایان هم مخالف باشند
 بنا بر این بنده کاملاً با این پیشنهاد مخالفم و گمان میکنم اغلب آقایان هم مخالف باشند

رئیس - آقایان که این پیشنهاد را قابل توجه میدانند قیام فرمایند (عده قیام نمودند)
رئیس - قابل توجه نشد
مخبر - بنده در هیچیک از این مدافعاتی که می کردم معمولاً نبوده سنا داراه دادم با این حال آقای سلطان العلماء با اینکه خودشان فرمودند من درست اطلاع ندارم باز در ضمن اظهاراتشان هم راضی بنده را تکذیب کردند می فرمایند با کی آمده است.
 میفرمایند من اطلاع ندارم و آقای عظیمی می دانند
 اگر جناب عالی اطلاع ندارید که با کی آمده است بگذارید هر کسی که اطلاع

میفرمایند من اطلاع ندارم و آقای عظیمی می دانند
 اگر جناب عالی اطلاع ندارید که با کی آمده است بگذارید هر کسی که اطلاع

دارد خودش بگوید.
 ملی ایشان طبیب محمد علی میرزا بوده - اند ولی اینکگاه اوتیست که طبیب محمد علی میرزا بوده است.
 بعلاوه آقای سلطان العلماء می فرمایند مستمیری او بوجوب دستخط محمد علی میرزا بوده است غیر بوجوب دستخط ایشان نیست و بوجوب کنتراتی است که با معاضی مرحوم علاء السلطنه وزیر خارجه آن زمان بوده است.
 در ضمن کنترات شرط میکنند که اگر قبل از انتضاء ده سال که مدت کنترات است مرا بخواهند از خدمت اخراج کنند مادام العیوه باید ثلث این مبلغ را بنده بدهند اینهم بکتر ارادای است بی کتفر تبه فرانس و دولت ایران و وزیر خارجه هم بنام دولت ایران این شرط را قبول کرده است.
 حالا بنده عرض نمیکنم بيك کار خیلی خوب یا بدی است.
 بهر حال این امر واقع شده است و از اینکارها خیلی است.
 امروز شما نمیدانید بگویند چرا در همچو موقع بیگانه بچاقبند پیش آمده است بیگانه تبه فرانس نمیتواند بگویند من کنترات می شوم مشروط بر اینکه اکثریت مجلس رای بدهد.
 خیر اوقف بيك سند بخواهد که با معاضی وزیر خارجه باورده باشد و کنترات ایشان هم موعده منقضی نشده است و فسخ شده است و بر طبق همان قراردادی که بین او و دولت بوده است باید رفتار شود و بطوری ملاحظه میفرمایید در زمان نیابت سلطنت مرحوم عضد الملك فرمانی صادر شده بود اگر شما تمام قوانین دیگر را نقض میکنید این فرمان را هم نقض کنید والا چه ایرادی به شخصی د کتر کوپین وارد است و بنده گمان میکنم در مقابل تمهیدی که شده است آنرا نتوانیم رد کنیم باین حال باز بسته برای آقایان است.
رئیس - تقاضای نفس شده است.
 بعضی از نمایندگان با نفس مخالفت کردند)
رئیس - رای میگیریم آقایانی که با نفس موافقت قیام فرمایند (عده قیام نمودند)
رئیس - تصویب نشد. آقای طهرانی (اجازه)

طهرانی - بنده بدو هزار تومان یا پنجهزار تومان که مجلس بخواهد برای بیگانه تصویب کند چندان اهمیتی نمیدهم. لکن خیلی فریب است مجلس شورای ملی قسم خورده است و مکلف است مطابق قانون اساسی رفتار کند.
 در این مجلس گفته میشود که بیگانه بدون امضاء مجلس چیزی را که حق مجلس است امضاء کنند.
 تصویب کنتراتها از خصایص مجلس

طهرانی - بنده بدو هزار تومان یا پنجهزار تومان که مجلس بخواهد برای بیگانه تصویب کند چندان اهمیتی نمیدهم. لکن خیلی فریب است مجلس شورای ملی قسم خورده است و مکلف است مطابق قانون اساسی رفتار کند.
 در این مجلس گفته میشود که بیگانه بدون امضاء مجلس چیزی را که حق مجلس است امضاء کنند.
 تصویب کنتراتها از خصایص مجلس

طهرانی - بنده بدو هزار تومان یا پنجهزار تومان که مجلس بخواهد برای بیگانه تصویب کند چندان اهمیتی نمیدهم. لکن خیلی فریب است مجلس شورای ملی قسم خورده است و مکلف است مطابق قانون اساسی رفتار کند.
 در این مجلس گفته میشود که بیگانه بدون امضاء مجلس چیزی را که حق مجلس است امضاء کنند.
 تصویب کنتراتها از خصایص مجلس

طهرانی - بنده بدو هزار تومان یا پنجهزار تومان که مجلس بخواهد برای بیگانه تصویب کند چندان اهمیتی نمیدهم. لکن خیلی فریب است مجلس شورای ملی قسم خورده است و مکلف است مطابق قانون اساسی رفتار کند.
 در این مجلس گفته میشود که بیگانه بدون امضاء مجلس چیزی را که حق مجلس است امضاء کنند.
 تصویب کنتراتها از خصایص مجلس

طهرانی - بنده بدو هزار تومان یا پنجهزار تومان که مجلس بخواهد برای بیگانه تصویب کند چندان اهمیتی نمیدهم. لکن خیلی فریب است مجلس شورای ملی قسم خورده است و مکلف است مطابق قانون اساسی رفتار کند.
 در این مجلس گفته میشود که بیگانه بدون امضاء مجلس چیزی را که حق مجلس است امضاء کنند.
 تصویب کنتراتها از خصایص مجلس

طهرانی - بنده بدو هزار تومان یا پنجهزار تومان که مجلس بخواهد برای بیگانه تصویب کند چندان اهمیتی نمیدهم. لکن خیلی فریب است مجلس شورای ملی قسم خورده است و مکلف است مطابق قانون اساسی رفتار کند.
 در این مجلس گفته میشود که بیگانه بدون امضاء مجلس چیزی را که حق مجلس است امضاء کنند.
 تصویب کنتراتها از خصایص مجلس

است و مجلس باید آنها را امضاء کند حالا چون اینکار را در دوره فترت کرده اند ما هم مکلف هستیم این راه را ببلط برویم؟
 این تکلیف شاقی است و گمان می کنم که ما را از وضعیت مجلسی خودمان خارج کند.
 ما باید در اینجا کنترات ها و امتیاز ها و قرارداد هایی که در دوره فترت بسته شده است حصاً رد کنیم و آن کسیکه این کار را کرده است خودش مسئول امضاء خودش است و مکلف است از مزایای دولت ایران رده شود.
 رئیس - رای میگیریم ب ماده واحده.
 سلطان العلماء - بنده پیشنهادی دارم.
 رئیس - پیشنهاد آقای سلطان العلماء قرائت میشود.
 (شرح آتی قرائت شد)
 بنده پیشنهاد میکنم که در سال مبلغ بیست تومان مستمیری در حق د کتر کوپین برقرار شود.
 سلطان العلماء - همانطوری که در مستترات بعضی از آقایان مذاکره شد بنده تصور میکنم که این مبلغ را ایشان انتهازاً خواسته اند و چون انتهاز خواسته اند بنا بر این بنده مبلغ بیست تومان را برای انتهاز کافی میدانم.
 رئیس - رای میگیریم.
 سلطان العلماء - بنده پیشنهاد را پس میگیریم.
 رئیس - آقای معتمد السلطنه پیشنهاد کرده اند چون دولت برای مذاکره حاضر نیست این لایحه از دستور خارج شود.
 آقای معتمد السلطنه اجازه (اجازه)

معتمد السلطنه - در این موضوع مخبر کمیسیون بوجه توضیحات مقضی دادند و در کمیسیون بوجه هم مذاکراتی شد و من چون یقین دارم که در این خبر کمیسیون بوجه بيك مشکلاتی برای دولت تولید میکند جمعی از نمایندگان اینطور نیست معتمد السلطنه - از این جهت پیشنهاد کردم که از دستور امروز خارج شود و با حضور نماینده دولت اگر لازم شد مطرح بشود.
 بعضی از نمایندگان عین این پیشنهاد رد شد.
 حاج میرزا عبدالوهاب - بنده اخطار نظامنامه دارم.
 رئیس بفرمایند.
 حاج میرزا عبدالوهاب مطابق نظامنامه وقتی بيك پیشنهادی رد شد در مرتبه نباید پیشنهاد شود یکی از آقایان پیشنهاد خروج از دستور کردند و در حدالاً باید تکلیف

معتمد السلطنه - در این موضوع مخبر کمیسیون بوجه توضیحات مقضی دادند و در کمیسیون بوجه هم مذاکراتی شد و من چون یقین دارم که در این خبر کمیسیون بوجه بيك مشکلاتی برای دولت تولید میکند جمعی از نمایندگان اینطور نیست معتمد السلطنه - از این جهت پیشنهاد کردم که از دستور امروز خارج شود و با حضور نماینده دولت اگر لازم شد مطرح بشود.
 بعضی از نمایندگان عین این پیشنهاد رد شد.
 حاج میرزا عبدالوهاب - بنده اخطار نظامنامه دارم.
 رئیس بفرمایند.
 حاج میرزا عبدالوهاب مطابق نظامنامه وقتی بيك پیشنهادی رد شد در مرتبه نباید پیشنهاد شود یکی از آقایان پیشنهاد خروج از دستور کردند و در حدالاً باید تکلیف

معتمد السلطنه - در این موضوع مخبر کمیسیون بوجه توضیحات مقضی دادند و در کمیسیون بوجه هم مذاکراتی شد و من چون یقین دارم که در این خبر کمیسیون بوجه بيك مشکلاتی برای دولت تولید میکند جمعی از نمایندگان اینطور نیست معتمد السلطنه - از این جهت پیشنهاد کردم که از دستور امروز خارج شود و با حضور نماینده دولت اگر لازم شد مطرح بشود.
 بعضی از نمایندگان عین این پیشنهاد رد شد.
 حاج میرزا عبدالوهاب - بنده اخطار نظامنامه دارم.
 رئیس بفرمایند.
 حاج میرزا عبدالوهاب مطابق نظامنامه وقتی بيك پیشنهادی رد شد در مرتبه نباید پیشنهاد شود یکی از آقایان پیشنهاد خروج از دستور کردند و در حدالاً باید تکلیف

معتمد السلطنه - در این موضوع مخبر کمیسیون بوجه توضیحات مقضی دادند و در کمیسیون بوجه هم مذاکراتی شد و من چون یقین دارم که در این خبر کمیسیون بوجه بيك مشکلاتی برای دولت تولید میکند جمعی از نمایندگان اینطور نیست معتمد السلطنه - از این جهت پیشنهاد کردم که از دستور امروز خارج شود و با حضور نماینده دولت اگر لازم شد مطرح بشود.
 بعضی از نمایندگان عین این پیشنهاد رد شد.
 حاج میرزا عبدالوهاب - بنده اخطار نظامنامه دارم.
 رئیس بفرمایند.
 حاج میرزا عبدالوهاب مطابق نظامنامه وقتی بيك پیشنهادی رد شد در مرتبه نباید پیشنهاد شود یکی از آقایان پیشنهاد خروج از دستور کردند و در حدالاً باید تکلیف

معتمد السلطنه - در این موضوع مخبر کمیسیون بوجه توضیحات مقضی دادند و در کمیسیون بوجه هم مذاکراتی شد و من چون یقین دارم که در این خبر کمیسیون بوجه بيك مشکلاتی برای دولت تولید میکند جمعی از نمایندگان اینطور نیست معتمد السلطنه - از این جهت پیشنهاد کردم که از دستور امروز خارج شود و با حضور نماینده دولت اگر لازم شد مطرح بشود.
 بعضی از نمایندگان عین این پیشنهاد رد شد.
 حاج میرزا عبدالوهاب - بنده اخطار نظامنامه دارم.
 رئیس بفرمایند.
 حاج میرزا عبدالوهاب مطابق نظامنامه وقتی بيك پیشنهادی رد شد در مرتبه نباید پیشنهاد شود یکی از آقایان پیشنهاد خروج از دستور کردند و در حدالاً باید تکلیف

معتمد السلطنه - در این موضوع مخبر کمیسیون بوجه توضیحات مقضی دادند و در کمیسیون بوجه هم مذاکراتی شد و من چون یقین دارم که در این خبر کمیسیون بوجه بيك مشکلاتی برای دولت تولید میکند جمعی از نمایندگان اینطور نیست معتمد السلطنه - از این جهت پیشنهاد کردم که از دستور امروز خارج شود و با حضور نماینده دولت اگر لازم شد مطرح بشود.
 بعضی از نمایندگان عین این پیشنهاد رد شد.
 حاج میرزا عبدالوهاب - بنده اخطار نظامنامه دارم.
 رئیس بفرمایند.
 حاج میرزا عبدالوهاب مطابق نظامنامه وقتی بيك پیشنهادی رد شد در مرتبه نباید پیشنهاد شود یکی از آقایان پیشنهاد خروج از دستور کردند و در حدالاً باید تکلیف

خود لایحه معین شود.
 رئیس - درهر آنی مجلس می تواند دستورش را برهم زند - پیشنهادی در این باب شده است و بنده هم باید آنرا قبول کنم.
 آقای میگیریم آقایانی که تقاضای آقای معتمد السلطنه را تصویب میکنند قیام فرمایند.
 (عده ای قیام نمودند)
 رئیس - تصویب نشد - پیشنهاد آقای زعیم -
 (شرح آتی قرائت شد)
 بنده پیشنهاد میکنم حقوقی که برای دکتر کوبین منظور شده فقط تا آخر هله السنه پرداخته شود.
 زعیم - در مورد این لایحه دو نظر است یکی اینکه چون بدون تصویب مجلس نباید کاری بشود و قراردادی بسته شود بدین لحاظ این پیشنهاد مورد اهمیت قرار داده نمی شود ولی از طرف دیگر احترام هر حکومتی در موقع خودش لازم است - بالاخره بنده هم با آقای معتمد السلطنه در این قسمت موافقم.
 طهرانی - پس قرارداد و توفیق الدوله هم صحیح است.
 زعیم - بلی در موقع خودش صحیح است.
 آقا سید یعقوب ای وای! آقا چرا این حرفها را در مجلس میزنید! (همه نمایندگان صدای نلک رئیس) زعیم - بنده ذهنم متوجه قرارداد معروف نبود - ذهن من متوجه این قرارداد یعنی این کثرت بود و بالاخره بنده با آقای معتمد السلطنه در یک قسمت شریک هستم اگر چه این عرض از بنده گفتنش صحیح نبود - چون اقلیت و این حرفها مورد ندارد ولی ممکن است حقیقتاً دولت بواسطه مکاتباتی که با سفارت متبویه دکتر کوبین نموده است یک الزامی در پرداخت این حقوق داشته باشد.
 (همه نمایندگان)
 زعیم - اجازه فرمایید برای احترام اینکه باید تمام این کارها و اینگونه قراردادها به تصویب مجلس رسیده باشد و برای اینکه معظوری فراهم نشده باشد باین جهات بنده پیشنهاد کردم که تا آخر هله السنه بنده معتمدان و از آن طرف هم اخطار کنند که بعدها داده نخواهد شد.
 رئیس - کیسیون چیست؟
 مغرب - کیسیون نمی تواند قبول کند و باز برای اطلاع آقایانی که بک اندازه از این قضیه شکایت دارند عرض می کنم که این حقوق در دوره دوم و سوم چهارم در بودجه جزء همان حقوق اتباع خارجه بوده و از تصویب مجلس هم گذشته است رئیس - آقایانی که پیشنهاد آقای زعیم را قابل توجه میدانند قیام فرمایند

عده ای برخاستند.
 رئیس - قابل توجه نشد - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)
 حاج میرزا عبدالوهاب عرض کردم مذاکرات کافی است - رای بگیریید رئیس - میفرمائید پیشنهادها هم کافی است؟ (خنده نمایندگان)
 پیشنهاد آقای شریعت زاده (اینطور خوانده شد)
 بنده پیشنهاد میکنم در سال پنجاه توان برای دکتر کوبین برقرار شود شریعت زاده - بنده اگر چه کسالت دارم ولی بواسطه اهمیت موضوع این پیشنهاد را کردم که من باب مقدمه شرحی عرض نمایم که در بینم در بین بعضی از نمایندگان معتمد یک فکری جریان دارد و آن این است که اگر دولت یا وزیر یا هر کس قراردادها و تعهدات و بالاخره این قبیل اوراق را که مربوط با امور مالی مملکت است بدست هر کس بدهند این الزام آور است چون این فکر یک فکر غیر ناگوار است.
 مدرس - الزام آور نیست - کی میگوید الزام آور است؟
 شریعت زاده - در بعضی ها این فکر هست.
 مدرس - خیر اینطور نیست شریعت زاده - عرض کردم بعضی ها این تصور را میکنند که شما این تصور را می کنید - بنده می خواستم عرض کنم که هیچوقت هیچ اصل و هیچ قرارداد که بر خلاف حدود قوانین مملکتی تنظیم شده باشد الزام آور نیست.
 جمعی از نمایندگان - صحیح است شریعت زاده - و اگر ما بخواهیم این فکر را تقویت کنیم از یک فکر مضری تقویت کرده ایم بنا بر این بنده خواستم مجلس شورای ملی را توجیه بدهم - اینکه تقدیم این پیشنهاد با استناد آن دلایلی که آقای مغرب فرمودند قابل توجه نیست و باید رد شود ولی چون این شخص یک مدتی در این مملکت خدمت کرده است اگر مجلس در سال پنجاه تو مان برای او تصویب نماید ضرری ندارد و بنده پیشنهاد خود را استرداد میکنم.
 رئیس - پیشنهاد آقای شیروانی قرائت میشود.
 (شرح ذیل قرائت شد)
 بنده پیشنهاد میکنم این حقوق تا مدت ده سال داده شود.
 شیروانی - پریروز اینچایک پیش نهادی داده شد و ایک ساعت حرف روی آن زده شد و آقای آقا سید یعقوب اعتراض کردند و همه آقایان داد زدند - در مسائل مهم باید حرف زد - در مقابل

بیست و سه میلیون بودجه که به مجلس آمد و در اطرافش مذاکره شد یک میلیون صد هزار تومان بعنوان شهریه داده می شد و همین آقایانی که امروز با این لایحه مخالفت میکنند در همین مجلس فریاد میزنند در اجاع بعفوق معده علی میرزا (کسی که باین مجلس توب بسته است)
 در اینجا رای دادند آن وقت نسبت به استمری یک کسی که گناهای این بود است که طیب پادشاه مملکت بوده و آمده است او را مطالبه کند و در سال قطع دوازده و سیصد تومان با او داده میشود این طور احصاسات بخرج داده می شود و فکر می کنم که این احصاسات نتایج خوبی ندارد...
 یک نفر از نمایندگان - این طور نیست.
 شیروانی - اجازه بگیریید بد حرف بزنید.
 بلی - همین معده علی میرزا در سال هفتاد و پنجاه هزار تومان داده میشود - بسال اول الدوله در سال مالی حقوق داده میشود.
 تمام اینها بر ضد حکومت ملی قیام کرده اند و شما برای آنها مواجب معین کردید.
 آنوقت در موقعی که دولت ایران مشروطه بوده و پادشاه هم داشته و آن پادشاه هم قانون اساسی شما را تصویب کرده و دستخط او هم امروز بالای قانون اساسی هست دکترش را میخواهید حقوق ندهید و این حکایت گوساله بسته است بغوش سالی هفتاد و پنجاه هزار تومان حقوق میدید و بد کثرتش نمی دهید و میگوئید چون فلانی کمتر معده علی میرزا بوده است و یک روز برای او یک نسخه نوشته نباید بسا و حقوق داد
 این عجب منطقی است!! ومن تصور نمیکنم پریروز این احصاسات در مقابل یک مسئله جزئی آنقدرها شئونات مجلس را نگاهدارد
 شما دوازده تومان حقوق بیک نفر خارجی میدید آنهم یک خارجی که از نقطه نظری سیاست مملکت و حسن رابطه برای مملکت ما نافع است.
 یک مسائلی است که بنده نمیتوانم در توی مجلس عرض کنم ولی اغلب آقایان مسبقاً
 مملکتی که در یک موقع مخصوصی از نقطه نظری سیاست واقع است باید نسبت بدینا همیشه صورت خوش نشان بدهد تا بتواند...
 (همه بین نمایندگان)
 شیروانی - آقایان بگذارید حرف بزنم - یعنی چه!!
 اینجا که مدرسه نیست اینجا باید سیاست مملکت را حل کرد

اینجا موقع این صحبت ها نیست که توی هم حرف بزنند.
 اینجا باید مصالح یک مملکتی را حفظ کرد تا حالا این پول داده میشود و اسامی هم داده شده و همانطور که آقای زعیم فرمودند باید دید که اگر تا پنجاه ده سال دیگر هم ما این پول را بدیم از نقطه نظری سیاست برای مملکت مضر یا مفید خواهد بود.
 یک قدری فکر کنید - هی آقایان توی پارلمان میگویند دولت فقیر - غیر دولت ایران متمول است و اگر بگذارید بدست دنیا بظرف این دولت دراز نشود این دولت از همه جا بیشتر ثروت دارد ولی عده این است که ما خودمان بقتل خودمان اصرار داریم و بدینا اعلام می کنیم که ما فقیر هستیم - این چه کاری است؟! ما فقر خودمان را بدینا افهان کنیم؟! مملکت ما یک مملکت پر ثروتی است و باید با تمام دنیا حسن رابطه داشته باشد و همانطور که سایر ممالک با هم مربوطند و سرمایه های خود را در مملکت دیگر بکار میاندازند ما هم باید یک قدری در قضایا فکر کنیم و برای دوازده تومان آنقدر سخت گیری نکنیم و لکنه زعیم بآن ثروتی که مملکت است در مقابل اینجا بجا شود.
 مملکت ما هیچ فقر هم ندارد ثروت مند است - همه چیز هم دارد.
 اگر آقایان روزنامه ها را بخوانند ملاحظه میفرمایند که نفت جنوب ایران چه ثروتی است.
 اگر آقایان روزنامه ها را بخوانند ملاحظه میفرمایند که نفت جنوب ایران چه ثروتی است آنوقت دیگر نمیگویند مملکت ما بی چیز است و گدا هستیم
 خیر گداهم نیستیم ثروت هم داریم و تمام منابع ثروت هم در مملکت هست و باید فکر کرد که اگر دوازده تومان بدیم فقیر میشویم یا نه.
 و اما اگر این پیشنهادی را که دولت کرده قبول کنیم خواهیم دید که برای مملکت چه فوایدی دارد و چقدر حفظ ثروت این مملکت را کرده ایم و برعکس رد کردنش هم چه مضاری دارد
 تصویب این پیشنهاد دوازده تومان از بودجه این مملکت کاسته است و بجای یک میلیون و صد هزار تومان شهریه یک میلیون صد و دو هزار تومان شده و تصور نمیکنم آنقدرها کیسه فقر این مملکت را تهی کند و آنوقت از یک کسی هم که باین مملکت برای خدمت آمده است قدر دانی کرده ایم
 آقا سید یعقوب - خلیها آمده اند شیروانی - البته نظرها فرق دارد شما باین قبیل لوابح مخالفید بالاخره قبل هم مخالف بودید و بنده موافق بودم و به

لایحه قبل هم از همین نقطه نظر رای دادم و با بنده بهمان دلایلی که عرض کردم رای می دهم و رد کردنش راهم برای مملکت مضر میدانم.
 رئیس - رای میگیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای شیروانی - آقایان موافقین قیام فرمایند.
 (عده برخاستند)
 رئیس - قابل توجه نشد.
 پیشنهاد آقای مقوم الملک - (شرح ذیل قرائت شد)
 اینجناب پیشنهاد میکنم که ماهی پنجاه تومان به دکتر کوبین به عنوان مستمری داده شود
 مقوم الملک - بمدان تحقیقاتی که بنده کردم معلوم شد که ایشان در آذربایجان هم بعضی تعلیمات داده اند و برای اینکه از خدمت او قدر شناسی شده باشد بنده پیشنهاد کردم ماهی پنجاه تومان در باره ایشان برقرار کنند و بنده عقیده مندم که ماهی پنجاه تومان برای ایشان کفایت میکند.
 رئیس - عقیده کیسیون چیست؟
 مغرب - کیسیون نمی تواند قبول کند.
 رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)
 سهام السلطان - بعضی از آقایان که مخالفت باین لایحه می کنند از نقطه نظر این است که این لایحه مراحل قانونی خودش را سیر نکرده و این کثرتات به هیچ وجه صورت قانونی بخود نگرفته است و همانطور که آقای شریعت زاده توضیح دادند.
 البته وقتی که یک کثرتاتی صورت قانونی نداشت ده تومان یا پنجاه تومان یا صد تومان و دویست تومان تفاوتی ندارد مخالفت سر این است که این کثرتات باید بتصویب مجلس رسیده باشد و در موقعی بوده است که مجلس هم بوده است و قانون محکوم می کنند و آنرا که اگر قراردادی با خارجه می خواهد ببندد یا کثرتاتی بنده باید بتصویب مجلس برسد و این کثرتات چون بتصویب مجلس نرسیده رسیت ندارد و از این جهت آقایان مخالفند و البته اگر هم لازمی هست باید آنکسی که این کار را کرده است از عهده بر آید و عقیده بنده این است که باید مجلس یک قدری در این باب حدیث کند.
 چهار فقره ده فقره از این قبیل کثرتات ها و قراردادها را رد کند تا دیگر این اتفاقات نماند والا اگر ما این لایحه را تصویب کردیم یک سابقه می شود و هر روز دولت های رفت این کار را می کنند.
 رئیس - آقایانی که پیشنهاد آقای مقوم الملک را تصویب میکنند...
 مقوم الملک - بنده پس میگیرم

پیش نهاد آقای رهنا بشرح ذیل قرائت شد)
 بنده پیشنهاد میکنم ماهی یک صد تومان از بابت سند ماضیه و هله السنه در حق و کثرت کوبین تأدیبه شود.
 رئیس - بفرمائید.
 رهنا - تقویم مرحوم حاج نجم الدوله را البته همه آقایان ملاحظه فرموده اند در ایران اغلب اینطور است ساعت های نحس و ساعات های خوب دارد و در همه کارها همینطور است.
 یکی در ساعت نحس بطهران وارد میشود کارش خراب می شود یا یک مطلبی در ساعت نحس بمجلس می آید بالعکس گاهی ساعت خوب است خوب می شود این در کثرت کوبین گمان می کنم وقتی که وارد طهران شده است از همان ساعت های اولی بوده است و نحس بوده است و حالا هم دامن گیر شده است.
 بنده به این قسمت احصاسات تا یک اندازه حق میدهم در باره مواقع که انسان نسبت بیک قضیه یک احساساتی دارد آن احصاسات را تقسیم می کند بتمام اطراف آن قضیه.
 بلی اگر در اطراف قضایای محمد علی میرزا یک احساساتی است و دکتر کوبین هم دوازده تومان معده علی میرزا بوده است باید خوب هم بخورد.
 این صحیح است ولی از آن طرف همانطور که ساعات مؤثر است در کارها یا در مواقع هم در زندگانی یک ملتی مؤثر است و شاید یکی از مواقع هم همین امر مؤثر باشد.
 یک نفر دکتر فرانسوی آمده است و اینجناب را و استخدا کرده اند - حالا من قسمت قرارداد و اینها را هر مرتبه میگویم زیرا معنی ندارد قبل از آنکه مجلس تصویب بکند و کسی از نمی دانسته است که وضیعت چه قسم است و چه خبر است و این جریان ها چیست - او آمده است بطهران و مدتی خدمت کرده است و دولت هم او را کثرتات کرده است و این موضوع را به مجلس پیغمبر یاد کرده در کیسیون بودجه تصویب شده و به مجلس هم آمده و قیلام یک کثرتات دیگری در مجلس مطرح پیوسته نسبت به آن کثرتات هم یک نظریاتی شده و حالا آنهم است است سر این یکی کثرتات حالا اگر آن مقدمات را سیر نیکرد و دولت پیشنهاد نیکرد یا کیسیون یک ترتیب دیگری میکرد شاید آن ساعتها و آن موقعیت که در اصل قضیه یک تأثیراتی خواهد داشت یا از چندین مؤثر واقع نمیشد.
 ولی ملت ایران یک ملتی بوده است که حقیقتاً همان نواز بوده است و همیشه باین صفات

اخلاقی افتخار داشته است.
 ادبیات و منشورات ملل دیگر برای ما بهترین شاهد است.
 حالا بنده که این پیشنهاد را کردم برای این است که یک راه حل پیدا شود آقایان ملاحظه فرمایند که در این موقع که این قضیه مطرح است با آن سابقه آن کثرتاتی که اول گذشته است این قضیه چه وضعیتی دارد.
 بنا بر این بنده اولاً پیشنهاد کردم که ماهی صد تومان باشد در صورتی که آن مبلغی که در کیسیون تصویب کرده است ماهی دویست تومان است می شود و علاوه بر آن آنجا هم دارد و بنده آنجا هم برداشته ام و آن مبلغ را هم نصف کرده ام و فقط بابت سند ماضیه و حالیه نوشته ام و البته آقایان نمایندگان معتمد بهتر از بنده متوجه بقضایا هستند و ممکن است ماهی صد تومان در باره ایشان برقرار نموده و بالاخره در آتی هم که داده نخواهد شد حالانی دامن آقای مغرب قبول میفرمایند یا خیر؟
 مغرب - بسته بنظر مجلس است.
 رئیس - رای می گیریم بقابل توجه بودن این پیشنهاد آقایان موافقین قیام فرمایند.
 (عده تلیلی قیام نمودند)
 رئیس - قابل توجه نشد - پیشنهاد آقای عظیمی.
 (شرح ذیل قرائت شد)
 بنده پیشنهاد میکنم که اگر دولت تصور میکند الزامی در این امر دارد این مستمری را از حقوق اعلیه حضرت محمد علی میرزا بردارد.
 رئیس بفرمائید.
 عظیمی - بنده این پیشنهاد را کردم برای اینکه چون جزو مخالفین خود را نوشته بودم اطلاعاتی که در این باب داشتم بعرض آقایان برسانم و عقیده ام این است که اگر دولت واقفاً تصور می کند الزامی دارد.
 (در صورتیکه بعقیده بنده الزامی هم ندارد)
 باید از حقوق اعلیه حضرت محمد علی میرزا بدهد.
 دکتر کوبین یک طبعی بوده است که اعلیه حضرت محمد علی میرزا در تبریز برای خودشان کثرتات کرده اند و بنده هم که بطهران تشریف آورده اند او را همراه خودشان آوردند چون در زمان ناصرالدین شاه معمول بوده است که همیشه یک طبیب فرانسوی در دربار بوده است و این اطباء فرانسوی هم بتفاوت گاهی چهار هزار تومان پنجاه هزار تومان هفت هزار تومان حقوق داشته اند مثلاً شیندر وقتی که رفت هفت هزار تومان مواجب داشت.

یک نلک مواجب شیندر بموجب فرمان باسم بانسیون در حق شیندر و بعد بمباش اولادش پرداخته می شد.
 چهار هزار تومان بقیه اش مانده بود که اعلیه حضرت محمد علی میرزا سلطان عصر امر دادند وزارت خارجه که در حق دکتر کوبین برقرار نمایند چهار هزار تومان در حق دکتر کوبین برقرار کند و دکتر قبول نکرد و رفت از شاه دستخط آورد که هفت هزار تومان باید در باره دکتر حقوق معین شود.
 وزارت خارجه آن عصر ایراد کرد که بیش از چهار هزار تومان نیست و آن وقت هم مواجب هم مواجب ها از روی محل بود و گفته معطل کثرت شیندر چهار هزار تومان است چطور ما هفت هزار تومان برقرار کنیم این ایراد راهم حسینی خان نواب کرد (وزیر خارجه نبود ولی مدیر اداره بود که این کارها را آنجا باید بگذرد و بالاخره در زمان وزارت خارجه مرحوم علاء السلطنه بسته شد که مخالف نس صریح اصل بیست و چهارم قانون اساسی است و مطابق این اصل باید بمجلس آمده باشد و این اصل بیست و چهارم است که بعرض آقایان برسانم.
 اصل بیست و چهارم - بستن عهدنامه ها و مقوله نامه اعطای امتیازات (انحصار) تجارنی و صنعتی و فلاحتی و غیره هم از این است که طرف داخله باشد یا خارجه باید بتصویب مجلس شورای ملی برسد با استثنای عهدنامه های که استتار آنها صلاح دولت و ملت باشد.
 مصدق این اصل باید این کثرتات بتصویب مجلس شورای ملی برسد و نرسیده است و بنده هم که قضیه کودتا و مبارزات پیش آمد دکتر کوبین مواجب نگرفت تا وقتی که قرار شد اعلیه حضرت محمد علی میرزا برود و کثرتات دکتر کوبین را خواستند عوض نمایند آن وقت فرمانی به امضای مرحوم عضدالملک نایب السلطنه وقت صادر شد و مستمری برای دکتر کوبین برقرار کردند و بعقیده من آن فرمان هم چون طرف اتباع خارجه بوده است و در عهد مشروطیت بوده البته بنده به تصویب مجلس شورای ملی برسد و نرسیده است و چون هیچک از مدار کسی که دکتر کوبین بموجب آن میخواهد پول بگیرد و بتصویب مجلس شورای ملی نرسیده است.
 بعقیده بنده این اسناد و مدارک قانونی نیست و مسو کوبین حق گرفتن این حقوق را ندارد و البته تصویب کثرتات ها و اعطای امتیازات نوزاد ایف مجلس است و اگر اینها امضای بدست تبه

پیش نهاد آقای رهنا بشرح ذیل قرائت شد)
 بنده پیشنهاد میکنم ماهی یک صد تومان از بابت سند ماضیه و هله السنه در حق و کثرت کوبین تأدیبه شود.
 رئیس - بفرمائید.
 رهنا - تقویم مرحوم حاج نجم الدوله را البته همه آقایان ملاحظه فرموده اند در ایران اغلب اینطور است ساعت های نحس و ساعات های خوب دارد و در همه کارها همینطور است.
 یکی در ساعت نحس بطهران وارد میشود کارش خراب می شود یا یک مطلبی در ساعت نحس بمجلس می آید بالعکس گاهی ساعت خوب است خوب می شود این در کثرت کوبین گمان می کنم وقتی که وارد طهران شده است از همان ساعت های اولی بوده است و نحس بوده است و حالا هم دامن گیر شده است.
 بنده به این قسمت احصاسات تا یک اندازه حق میدهم در باره مواقع که انسان نسبت بیک قضیه یک احساساتی دارد آن احصاسات را تقسیم می کند بتمام اطراف آن قضیه.
 بلی اگر در اطراف قضایای محمد علی میرزا یک احساساتی است و دکتر کوبین هم دوازده تومان معده علی میرزا بوده است باید خوب هم بخورد.
 این صحیح است ولی از آن طرف همانطور که ساعات مؤثر است در کارها یا در مواقع هم در زندگانی یک ملتی مؤثر است و شاید یکی از مواقع هم همین امر مؤثر باشد.
 یک نفر دکتر فرانسوی آمده است و اینجناب را و استخدا کرده اند - حالا من قسمت قرارداد و اینها را هر مرتبه میگویم زیرا معنی ندارد قبل از آنکه مجلس تصویب بکند و کسی از نمی دانسته است که وضیعت چه قسم است و چه خبر است و این جریان ها چیست - او آمده است بطهران و مدتی خدمت کرده است و دولت هم او را کثرتات کرده است و این موضوع را به مجلس پیغمبر یاد کرده در کیسیون بودجه تصویب شده و به مجلس هم آمده و قیلام یک کثرتات دیگری در مجلس مطرح پیوسته نسبت به آن کثرتات هم یک نظریاتی شده و حالا آنهم است است سر این یکی کثرتات حالا اگر آن مقدمات را سیر نیکرد و دولت پیشنهاد نیکرد یا کیسیون یک ترتیب دیگری میکرد شاید آن ساعتها و آن موقعیت که در اصل قضیه یک تأثیراتی خواهد داشت یا از چندین مؤثر واقع نمیشد.
 ولی ملت ایران یک ملتی بوده است که حقیقتاً همان نواز بوده است و همیشه باین صفات

خارجه بدهند الزامی برای دولت ایران نیآورد
و بنابر این دکتر ککون در تحت هیچ عنوان در سال حق دو هزار تومان اخذ حقوق ندارد و اگر هم رد شود یک الزام سیاسی برای دولت ایران وارد نمی آورد و اگر هم بیآورد جزایش خیلی آسان است.
حالا فرض می کنیم نظر بعضی رابطه و چنانچه بعضی از آقایان فرمودند (اگر این نظر است)
بعقیده بنده از حقوق اعلیحضرت محمدعلی میرزاده بهتر است
هائریس حسن رابطه می خواهد داشته باشید دیگری پول بدهد؟
رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)
حائری زاده - ما نظر مخالف مان را این است که دولت ها قضایای سکه طرفش خارجی است باید بیآورند بیجلس و چون این مقصود بعمل نیامده از این نقطه نظر رد می کنیم.
نظر این نیست که حالا پول نداریم و باید محلی پیدا کنیم یا از او پس بگیرند و این بدهند پس از این نقطه نیست و بنا بر این بنده بایشهاد آقای عظیمی مخالفم
رئیس - رأی گرفته می شود باین پیش نهاد ...
عظیمی - بنده پس می گویم مرادم توضیح بود.
رئیس - پس اگر اینطور است بنده دیگر پیش نهادها را قبول نمیکنم اگر پیشهاد می کنید برای اینکه سترد بکنید چرا وقت مجلس را تلف می کنید؟
پیش نهاد آقای مشار اعظم (شرح آتی خوانده شد)
بنده پیش نهاد می کنم فقط برای یک مرتبه بملتی که در لایحه ذکر شده به دکتر ککون پرداخت شود.
رئیس - بفرمائید
مشار اعظم - در کتراتی که با مسبو کون بسته اند فصل چهارم را بنده میخواهم که نمایندگان مستحضر باشند می نویسد بعد از انقضاء ده سال مذکور در سابق در صورت معاودت مشارالیه بفرنگستان نصف آن مقرری بعنوان مستمری بایشان مرحمت خواهد شد در صورتی که قبل از انقضاء مدت ده سال سابق الذکر بر حسب میل و اراده اعلیحضرت همایونی بواسطه مرض سخت یا بواسطه قوه جبریه مجبور به رجعت شود مستمری مشارالیه ثالث مستمری حالیه ایشان خواهد بود بتوسط سفارت فرانسه بایشان داده خواهد شد در صورت فوت دکتر ککون بصبغه مستمری مطابق آنچه که در فوق ذکر شد بوارث ایشان مرحمت میشود الی آخر و بنده گمان نمیکنم

که اساساً یک همچو کتراتی قابل توجه باشد یک کسی در عهد خودش آمده است و یک کتراتی بسته است و رعایت موازین قانون راهم نکرده است و بمجلس شورای ملی هم مراجعه نشده چطور یک همچو قضیه قابل توجه شده است؟
در ریاضتی که از طرف ککسیون بودجه داده شده است در آخرش هست که از محل شهریه هادر سنه گذشته و حالیه داشته بنده نمیدانم مقصود از آیه چیست؟ این یک سفتهاطعی میشود برای اینکه هر سال که نمایندگان جدیدی میآیند مجبور می شوند این را تصویب کنند. بالاخره عقیده این است که برای اینکه به کتر ککون هم مرحمتی شده باشد عیبی ندارد که همان دو هزار و سیصد تومان بکترتیه بایشان داده شود.
رئیس - آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه میدانند قیام فرمائید.
(عده قلیلی برخاستند)
رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای امیراعلم;
(شرح ذیل قرائت شد)
بنده پیشنهاد میکنم سالیانه فقط دو هزار تومان به کتر ککون پرداخت شود.
رئیس - بفرمائید
امیراعلم - چون هم آقایان در باب این کترات فرمودند قانونی نیست بنده در آن باب عرضی ندارم و این پیشنهاد را ککرم برمی آورم که عرض کنم که کتر ککون یکی از اطبای لشگری و عالم فرانسواست و ایشان را کترات کرده اند و آمده است در ایران و تنها خدمت ایشان منحصر بطبابت دربار نبوده است در صحبه عمومی هم خدمات زیادی کرده است در حفظ الصحه هم بوده است.
در آن اوقات بنده تازه وارد شده بودم و آن وقت ما اطبای دیلمه زیاد داشتیم البته مجبور بودند که برای صحبه عمومی هم که باشد از خارج استفاده کنند. خاطر آقایان نمایندگان مسبوق است که اطبای لشگری بطوری که حالا دیگر الحمدالله در مملکت ما هم همین طور خواهد شد.
یک حقوق قفاده دارم یک مدتی خدمت میکنند و بعد از طرف آن دولت یک حقوقی میگیرند و شاید بعد از قبول خدمت دولت ایران دیگر آن حقوق باور داده نشود پس یک دکتر لشگری صاحب منصب (که گمان میکنم سرهنگ بود) که در اینجا خدمت کرده است و شاید از حقوق حق خودش هم محروم شده باشد سزاوار نیست این طبیب را از حقوقش محروم کنیم لذا بنده پیشنهاد کردم مبلغ دو هزار تومان بساو داده شود.
رئیس - آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه میدانند قیام فرمائید.
(بعضی از نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد آقای رهنما پیشنهاد تنفس کرده اند.
بعضی از نمایندگان تنفس رد شد رهنما - اجازه می فرمائید توضیح بدهم؟
رئیس - رأی میگیریم آقایانی که بپیشنهاد تنفس را قبول می کنند قیام فرمائید.
(عده قلیلی قیام نمودند)
رئیس - تصویب نشد. رأی میگیریم باده واحده آقایانی که تصویب میکنند و رفته بقید اول آورده شود و خواهند داد. (اخذ و استخراج بعمل آمده نتیجه بطریق ذیل حاصل شد)
ورقه سفید ۶ ورقه کبود ۵
رئیس - عده حاضر ۹۸ رأی ۵۴ داده شد.
اسامی موافقین: آقایان مشیرالدوله، میرزا محمد نجف، سید کاظم زیدی، قائم مقام، الملک، هابیب، شیخ الاسلام ملایری، اسامی مخالفین: آقایان افشار، ملائی مساوات، اشکر، حاج میرزا اسدالله خان، معظم السلطان، حاج آقا اسمعیل، ناصر، الاسلام، شوشتی، اعتبارالدوله، صدر، یمن الملک، سلیمان میرزا، وکیل الملک، ضیاءالواظنین، مشار اعظم، اسکندری، صدق السلطنه، شاهزاده شیخ رئیس، میرزا شهاب الدین، دیوان یکی، حاج میرزا عبدالوهاب، یاسائی، آقا امیرزا آقا خان، مصدق الملک، کی استوان، شریعت زاده روحی، سهام السلطان، حاج میرزا علی رضا دستغیب، مصدق السلطنه، طهرانی، حائری زاده، مدرس زهیم، سید احمد، بهجانی، حاج سیدالحقین، عظیمی.

صوت السلطنه، سردار نصرت، امیر احتشام سید مصطفی بهجانی، سید یعقوب سید محی الدین، سلطان الماده، سید حسن اجاق، ضیاء الملک، معتمد السلطنه، سردار معتمد سید حسن کاشانی.
(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)
معاون وزارت مالیه - پس از اینکه مقداری از پیش بینی بودجه وزارت عدلیه تقلیل شد برای اینکه کسر آن جبران شده باشد یک لایحه بپیشنهادی است که برای انجام این امر تهیه شده تقدیم میکنم.
رئیس - ارسال میشود بککسیون بودجه طرح بپیشنهادی آقای تقی زاده مطرح است. پیشنهادی شده است راجع یاسائی - پیشنهادی شده است راجع بلاجه دولت که تقدیم شده.
رئیس - مقصودتان از فوریت کدام یاسائی، مقصود این است که در مجلس مطرح شود و بککسیون نرود.
(پیشنهاد آقای یاسائی شرح آتی خوانده شد)
بنده پیش نهاد میکنم لایحه دولت راجع بلاجه بودجه وزارت عدلیه بقرورت مطرح شود.
رئیس - بفرمائید.
یاسائی - امر بفرمائید قرائت کنند.
(لایحه مزبور شرح ذیل قرائت شد)
مقام محترم مجلس شورای ملی وزارت عدلیه بودجه ۱۳۰۳ خود را مطابق جزه ذیل بوزارت مالیه ارسال نموده است: اعتبار مصوبه برای وزارت عدلیه

مخارج ضروری و اعتبارات سه ماهه اول سال سه ماهه آخر سال	۱۵۰۰	۵۰۰
آب و نمان تلفن	۵۰۰	۲۰۰۰
مخارج تلگرافی	۴۵۰۰	۶۰۰۰
سخت	۵۲۳۰	۶۸۳۰
تعمیرات	۷۸۷۵	۸۳۸۰
تهیه اثاثیه	۱۶۵۰۰	۱۷۷۶۰
کرایه خانه	۵۹۴۰۰	۷۹۹۰
ملزومات	۱۲۳۳۰۰	۲۰۶۰۰
ملبوس	۱۴۵۰۰	۴۸۵۰
خرج سفر	۳۰۰۰۰	-
تعمیرات آبیه	۱۵۰۰۰	۴۰۰۰
یست	۹۰۰۰	۹۰۰۰
مخارج محبوسین	۱۵۰۰	۲۰۰۰
فوق العاده مأمورین	۱۶۲۷۵	-
آبدارخانه	۲۷۱۰	۱۳۹۰
مخارج انومبیل	۶۰۰۰	۳۰۰۰
اعتبار صدی دو	۱۰۰۰۰۰	۳۱۰۰۰
۴۶۰۰۳۴۰	۱۰۸۲۰۰	۵۶۸۰۵۴۰
نماه ۱۴۱۸۰۰	۵۶۳۱۴۶۰	
نماه ۱۴۱۹۰۰		
نماه ۱۴۲۰۰۰		
نماه ۱۴۲۱۰۰		
نماه ۱۴۲۲۰۰		

چنانچه فوقاً ملاحظه بفرمائید مخارج و تمهیدات وزارت عدلیه در سه ماهه اول سال نظر باینکه مطابق اعتبارات مصوبه سنه قبل (۷۰۰۰۰۰۰) قران خرج شده است مبلغ (۴۷۱۹۵۰) قران از اعتبار مصوبه ۱۱ جدی سیچان ثیل ۱۳۰۳ علاوه است نظر باینکه تصور میشود بتوان بیش از این از اعتبارات سه ماهه آخر سال وزارت عدلیه چیزی کسر نمود وزارت مالیه برای جبران کسر اعتبار وزارت عدلیه ماده واحده ذیل را بپیشنهاد می نماید.
ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است مبلغ ۴۳۱۹۵۰ قران کسر بودجه ۱۳۰۳ وزارت عدلیه را به قرار ذیل جبران نماید.
از صرقه جوئی یکساله ۱۳۰۳ بودجه وزارت عدلیه ۲۱۰۰۰۰ قران از صرقه جوئی بودجه سالیانه ۱۳۰۳ سایر وزارت خانه ها ۲۱۱۴۵۰ قران
جمع ۴۲۱۹۵۰ قران
تبصره - ماده (۹) قانون بودجه ۱۳۰۳ مصوب ۱۱ جدی سیچان ثیل بعد از توضیح مبلغ فوق الذکر بقوت خود باقی خواهد بود.
رئیس - یاسائی (اجازه)
یاسائی - این پیشنهادی که دولت کرده است راجع است به ماه گذشته و سه ماهه آخر سال که چهار دو هزار تومان اضافه شود بودجه که از مجلس گذشته است و محاسبه وزارت عدلیه و مالیه دچار اشکال نشود اگر چنانچه ما بخواهیم این را بتعمیر بیندازیم که برود بککسیون و مدتی طول بکشد آنوقت تقریباً بودجه وزارت عدلیه پرداخته نخواهد شد و تعویق می افتد و الا آن چهار ماه است حقوق وزارت عدلیه را نداده اند و تا این مشکلات حل نشود رئیس کل مالیه هم نمیتواند مطابق قانون بدهد و اسباب زحمت است بنده معتقدم که در همین مجلس رأی گرفته شود و همان معامله که نسبت به وزارت پست و تلگراف و سایر وزارتخانه های دیگر شد نسبت به عدلیه هم شده باشد و چنانچه این لایحه تصویب نشود بنده عقیده ام این است که ناچار باید یک قسمت دیگر از هدایه راهم منحل کنند برای اینکه چهل دو هزار تومان نه ماهه اول سال است آن وقت در سه ماهه آخر سال ما هیچ عدلیه نباید داشته باشیم و بقیه بنده تأخیر این امر جایز نیست.
رئیس - آقای تقی زاده (اجازه)
تقی زاده - بنده عقیده ام این است که در این ترتیبی که دستور معین شده بود دلیلی ندارد پیشنهادات تازه شود. البته آن چیزی که ایشان فرمودند شاید صحیح باشد ولی فردا هم مجلس داریم ممکن است ابتدای مجلس این کار را انجام

بدهند و چون آن طرحی که پیشنهاد شده بود در آخرش اظهار شده بود (هر چه زودتر) بلکه مقصود این بود که چهار هفته پیش از این مطرح شود برای اینکه موقع نگذرد و بودجه سال سال آتیه برسد و امیدوارم بهمان ترتیب که بوده جزو دستور مقرر فرمایند و این کار که تمام شود شروع بکار های دیگر شود و الا اگر بنا شود پیشنهادات مختلف بمجلس بیاید یکی می گوید این مقدم دیگری بگوید آن یکی مقدم است کار چندان پیش نمیرود.
معاون وزارت عدلیه - برای اینکه جمع بین آقای یاسائی و آقای تقی - شده باشد ممکن است امروز مجلس رأی به فوریت آن بدهد و برای فردا در اول جلسه مطرح شود.
رئیس - رأی میگیریم بقرورت یعنی هم ارجاع آن بککسیون بودجه آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمائید.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد. به نظر که مذاکره شد میماند برای جلسه بعد طرح پیشنهادی آقای تقی زاده راجع بکتابخانه دولتی مطرح است.
(رایرت آن شرح ذیل قرائت شد)
ککسیون مبتکرات طرح پیشنهادی آقایان تقی زاده و جمعی از نمایندگان راجع خصوصاً اضافه کردن هزار تومان برای اعتبارات معارف برای مخارج کتابخانه دولتی مورد توجه دانسته و تقاضا دارد بککسیونهای معارف بودجه ارجاع گردد.
رئیس - مخالفی ندارد؟ (گفتند خیر)
رئیس - رأی میگیریم بقرورت قابل توجه بودن آن آقایان موافقین قیام فرمائید.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - قابل توجه شد. ارجاع میشود بککسیون بودجه و معارف مخالفی ندارد؟
(گفتند خیر)
رئیس - رأی میگیریم بقرورت قابل توجه بودن آن آقایان موافقین قیام فرمائید.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - مخالفی ندارد؟
(گفتند خیر)
رئیس - طرح پیشنهادی آقای المونی مطرح است.
(رایرت آن شرح ذیل قرائت شد)
ککسیون مبتکرات طرح آقای سردار معتمد و آقای المونی را راجع بیستن سردرد طالقان و برگرداندن آب آن باراضی قزوین اساساً قابل توجه دانسته و تقاضا دارد بککسیون فوائد عامه مراجعه شود.
رئیس - مخالفی ندارد؟
(گفتند خیر)
رئیس - رأی میگیریم بقرورت قابل توجه بودن اینطور - آقایان موافقین قیام فرمائید.
(اغلب برخاستند)
رئیس - قابل توجه شد اجازه بفرمائید جلسه ختم شود. جلسه آتیه

فردا، دستور اولاً پیشنهاد وزارت مالیه راجع بودجه عدلیه.
ثانیاً طرح قانونی آقای سلطان - الملک راجع بقانون استخدام معلمان ثالثاً خبر ککسیون بودجه راجع بوارث صاحب منعیان سوئدی
بعد خبر ککسیون قوانین مالیه راجع به معانی ماشینهای فلاحتی صنعتی بعد اگر اگر وقت شد خبر ککسیون فوائد عامه راجع بامتیاز راه بندر جز.
برای اطلاع خاطر آقایان عرض میکنم که روز سه شنبه قرارداد بستنی و تکرانی بین ایران و روس جزو دستور خواهد شد.
اگر آقایان پیشنهاداتی دارند قبل بدهند که طبع و توزیع شود.
آقای ضیاءالواظنین (اجازه)
رئیس ضیاءالواظنین - بنده خواستم پیشنهاد کنم که خبر ککسیون معارف راجع بود اوائف اداره صنایع مستظرفه جزو دستور شود.
یکی در مرتبه هم استدا کرده بودم حالا در صورتی که مجلس مقتضی بداند جزو دستور شود.
رئیس - در درجه پنجم معین میشود آقای طهرانی.
آقا شیخ محمد علی تهرانی - بنده تقاضا میکنم لایحه که در ککسیون مبتکرات قابل توجه شد است راجع بدهات سلسله و خوی و واسطه حملات اشرا و ایران شده اند آن لایحه هم جزو دستور شود.
رئیس - بسیار خوب آقای وکیل الملک - لایحه اوزان و مقادیر جزو دستور بوده و در ماده آن باقی باقی است بنده گمان میکنم که تا یک لایحه را تمام نکنیم اوائف دیگر را جزو دستور نگذاریم اگر آنهم برای جلسه آتیه جزو دستور گذاشته شود که تمام شود تصور میکنم مانعی نداشته باشد.
رئیس - باید تحقیق شود موادی که بککسیون است باخبر - آقای عدل الملک (اجازه)
عدل الملک - عرضی ندارم
رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)
رئیس - آقای شیخ الرئیس (اجازه)
محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس -

عرض بنده راجع بدستور بود که گذشت.
رئیس - آقای شیروانی (اجازه)
شیروانی - بنده هم دیگر مرضی ندارم.
آقای عراقی - (اجازه)
حاج آقا اسمعیل عراقی - عرض بنده راجع باین است که مقرر فرمائید وزارت مالیه برای جواب سؤالات حاضر شوند.
رئیس - آقای دستغیب (اجازه)
دستغیب - لایحه الفاضل صدر پوست بره اینجا یک وقتی در مجلس مطرح شد و اصلاً تفهیم کجاء رفت.
بککسیون قوانین مالیه رفت و چطور شد بیرون نیاید یک مرتبه این موضوع مطرح شده و شش ماه هفتاد است که معلوم نیست چه شده این یک عرض بنده عرض دیگر بنده سؤالی داشتم از وزارت معارف راجع به اهانه که دولت بدمدرسه کاظمین و کربلا میدهد که چه شده است و چند روز است تعقیب میکنم حاضر نمیشوند جواب بدهند.
رئیس - وزارت مالیه و معارف اطلاع داده میشود.
مجلس نسیسات بعد از ظهر ختم شد رئیس مجلس شورای ملی مؤتمن - الملک - منشی - علی انبال الممالک منشی - معظم السلطان
جلسه ۱۱۷
صورت مشروح مجلس
یوم یکشنبه پنجم برج دلو
۱۳۰۳ مطابق بیست و نهم
جمادی الثانیه ۱۳۴۳
مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید.
(صورت مجلس شنبه چهارم دلو را آقای آقا میرزا جواد خان قرائت نمودند)
رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
آقا سید یعقوب - آقای آقا شیخ عبدالرحمن را در صورت مجلس جزه غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتی که مرض میباشد و بنده هم از طرف ایشان اجازه خواسته ام این یک عرض.
یک عرض دیگر هم دارم این است که در جلسات سابق صورت آراء مثبت و منفی را در صورت مجلس میخواندند و حالا تفهیم علت اینکه خوانده نشد چه بوده.

رئیس هیئت مدیره قرار نمود در وقتی که پنج نفر تقاضا میکردند باورته رای گرفته شود آنوقت در صورت مجلس نوشته می شد

آقای شیروانی (اجازه) شیروانی - بنده بعد از تصویب صورت مجلس عرضی دارم رئیس آقای اشکر (اجازه)

اخگر - پیشنهاد آقای نفی زاده هزار تومان بود در صورت مجلس ده هزار تومان نوشته شده است تقاضای کمی اصلاح شود

فقیر زاده - سیزده هزار تومان بود رئیس - اصلاح میشود نسبت بصورت مجلس دیگر ایرادی نیست

(اظهاری نداشت) رئیس - آقای شیروانی (اجازه)

شیروانی - در چندین قبل اینجایک پیشنهادی شد راجع بانسداد اداره حمل و نقل دولتی

بنده خودم یک کالبدی داشتم که اولاً قمشه را با مشاهداتشاه کرده بودند رفته بشده و برگشته چهل و پنج روز طول کشیده همینطور از آذربایجان کالبدی داشتم بیست و پنج روز طول کشیده بود بیست اسفهان غالباً دوازده روز میرسد و گاهی هم هفده هیجده روز طول میکشد

همینطور گیلان و جاهای دیگر روایت نیست مگر بواسطه حمل و نقل دولتی و اداره حمل و نقل دولتی با طریقی که امروزه ادامه دارد فائده ندارد و عوات نمیتواند اداره کند

آقای معاون وزارت پست و تلگراف همین جا اقرار کردند که اداره حمل و نقل با این ترتیب فعلی از نقطه نظر سرعت جریان امور فائده ندارد و موافقت کردند باینکه این اداره منحل شود و چون مسکن است چندی بعد که بودجه مسکنی را که میآورند یک قلم خاصی راجع باین موضوع در بودجه بنویسند این است که بنده تقاضا دارم پیشنهادی که راجع باین موضوع از طرف جمعی از آقایان شده در این جلسه با جلسه دیگر جزو دستور گذاشته شود که تکلیف آن معلوم شود و بعضی مؤسسهائی که لازمت درست شود

رئیس - در وقتی که دستور معین میشود اظهار بفرمائید تا رای بگیریم لایحه پیشنهادی دولت راجع ببودجه عدلیه مطرح است آقای ملک التجار (اجازه)

تدین - آن قسمتی که مطرح است بفرمائید فراتر نماند

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی

(شرح ذیل خواننده شد) ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است مبلغ ۴۲۱۹۵۰ قران کسر بودجه ۱۳۰۳ وزارت عدلیه را بقرار ذیل جبران نماید از سرته جوئی یکساله

۴۲۱۹۵۰ بودجه وزارت عدلیه ۲۱۰۵۰۰ قران از سرته جوئی بودجه سالیانه ۲۱۱۴۵۰ سایر وزارتخانه ها ۲۱۱۴۵۰ جمع ۴۲۱۹۵۰

نمبره - ماده (۹) قانون بودجه ۱۳۰۳ مصوب (۱۱) جنی سیهقان لیل بعد از وضع مبلغ فوق الذکر بقوت خود باقی خواهد بود

ملک التجار - بقیه بنده وزارت عدلیه یک وزارتخانه مهمی است و هر ملکیتی که وزارت عدلیه اش مرتب است وزارتخانه هایش مرتب است

بنده عقیده دارم که اگر وزارت عدلیه حقیقتاً یک عدلیه حق کناری باشد وزارت مالیه نمیتواند اجرائی بکند بعضی از نمایندگان (صحیح است) وزارت طرق و شوارع از وظیفه خود شایسته خارج شود

هیچ وزارتخانه هیچ فردی از حقوق خودش تجاوز نمی کند متأسفانه وزارت عدلیه ما بقیه شخص بنده اسم بلاسمی است و در حقیقت سلب امنیت قضائی کرده است

اگر آقایان در خاطر داشته باشند در موقع کودتا در وقتیکه تمام اشراف این مملکت گرفتار بودند و مصادف بود با شب عید و تمام خانواده ها متزلزل و پریشان بودند فقط چیزی که اسباب تسلی عامه مردم بود بستن عدلیه بود که در تمام ولایات جشن گرفتند و چراغانی کردند و البته تلگرافانی که در آن مصرعها برده شده است و تلگرافانی که بریاست وزراء مصر شده آقایان در نظر دارند که در آنوقت بدون اجبار و فشار تمام مردم جشن گرفتند

البته راجع بپشتر عدالت اهلوا هو اقرب للفقری بطوریکه آقای مدرس بیان فرمودند که حضرت ختمی مرتبت فرمودند ولدت فی زمن الملک العادل الختار می کردند

البته عدالت یک چیزی است که تمام نوع بشر بآن علاقمند هستند در این عدلیه ما اولاً قانون در هر یک از معاکم ابتدائی حقوق و شعب استیانت بدماع قاضی تعبیر و تفسیر میشود

از ابتدای تاسیس این عدلیه قانونی تا امروز اگر وقت فرموده با یک معکوم له ناراضی معکوم علیه ناراضی وکیل نا راضی دولت نا راضی (مدرس - موکل ناراضی) ملت نا راضی ملت ناراضی داینهمه احکام که بملط از معاکم ابتدائی صادر میشود و در استیانت نقض میشود وزارت عدلیه هیچ در نظر

معاون وزارت عدلیه - و تسمیر

معاون وزارت عدلیه - البته تا معکوم

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی

نگریخته است برای این قضائی که احکام آنها نقض میشود اقلایک مجازاتی قابل شود

در سال چندین هزار حکم در استیانت و تیز نقض میشود و آخر سال که میشود رؤسای معاکم ابتدائی و آن قضائی که احکامشان نقض شده تقاضای ارتقاء رتبه و ترفیع مقام هم میکنند

معاکم ابتدائی وقتی متداین را از هستی ساقط کردند و بقوه دماغی خودشان بک راهی دادند وقتی که از متداین اعتراض می کنند چرا اینطور داری داده این جواب میدهند بروید با استیانت و عقیده خان این است که معکوم استیانت فقط برای دفع غلط کارهای معاکم ابتدائی وضع شده است دیگر ملاحظه نمی کنند که این شخص که باید برود استیانت شاید استطاعت مالی نداشته باشد شاید استطاعت وقتی نداشته باشد

شاید استطاعت پرداخت و دیبه استیانتی داشته باشد اغلب میشود که صرف نظری میکنند و تازه هم وقتی که رفت به استیانت استیانت هم چندین بهتر از استیانتی

هرش میکنم که قضاة را نمی شود مجبور کرد که قانون را حتماً اینطور بفهمند قضاة در استیانت خودشان آزاد هستند و قانون اساسی قضاة را مأمور میکند در جاهائی که قانون روشن نیست یا ناقص یا متناقض است مطابق استیانتی که خودشان از روح قوانین می کنند همانطور رای بدیده بچوچه نمی شود قضاة را مجبور کرد که شما این طور بفهمید و اینطور رای بدهند

زیرا این مسئله مخالف با قانون اساسی می فرمایند وزارت عدلیه نمی خواهد قضائی را که احکام آنها آن ها در استیانت یا تیز نقض میشود مجازات کند

البته تصدیق میفرمائید مجازات دماغی نیست وقتی وزارت عدلیه میتواند مجازات کند که قانون اجازه بدهد و عادتاً هیچ قانونی بوزارت عدلیه اجازه نمی دهد که قاضی را فقط برای اینکه حکم او در استیانت نقض شده است مجازات کند و غالباً علت این نقض هم این است که قانوناً هر یک از قضات یک قسم استیانت میکنند و همین دلیل وزارت عدلیه نمیتواند بدون وضع یک قانونی قاضی را مجازات میکند

بالاخره میفرمایند معاکم ابتدائی وقتی که دیدند یک نفر معکوم شده است و اعتراض می کند که چرا اینطور رای داده اید؟ میگویند برو استیانت... ملک التجار - معکومش میکنند معکوم نمی شود

معاون وزارت عدلیه - البته تا معکوم

معاون وزارت عدلیه - و تسمیر

معاون وزارت عدلیه - البته تا معکوم

معاون وزارت عدلیه - البته تا معکوم

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی

نکنند معکوم نمیشود

وجود معکوم استیانت هم برای این است که اگر کسی در معاکم ابتدائی معکوم شد و ناراضی بود برود با استیانت و تصور می کنم این ایرادهای آفاناشی از این است که شاید وقت کامل بروج قانون نفرمودند قوانین وضع شده است برای اینکه اگر مردم از معاکم ابتدائی ناراضی شدند بروند با استیانت اگر از استیانت ناراضی شدند بروند به تیز والا اگر قانون میخواست هر حکمی از معاکم ابتدائی صادر میشود اجرا شود

اصلا استیانت و تیز را ایجاد نکرد و البته تصدیق میفرمایند حرفها که راجع به عدلیه گفته میشود از طرف اشخاصی است که در عدلیه معکوم میشوند و بک قسمت اشخاصی هم که از عدلیه ناراضی هستند و ایشان هم اشاره نکردند غلش این است که کارها طول میکشد این را بنده هم قبول دارم ولی چه میشود کرد؟

در اصل متناقض در مقابل هم هستند یا باید برگشت بزمان استبداد کارها را تسریع کرد و در اینصورت نباید متوقع احقاق حق و تأمین حقوق مردم را کرد و البته این مسئله طول رسدگی است و خود قانون این طول رسدگی را ایجاد میکند

این در اصل متناقض است و نمیشود هم در کارها تسریع شود و هم حقوق مردم تأمین شود ولی اگر ایشان میل دارند بر گردیم بزمان استبداد و عقیده شان این است آن ترتیب بهتر است ممکن است این قانون نقض شود و وزارت عدلیه بآن ترتیب رفتار کند

رئیس - آقای تدین (اجازه) تدین - بنده تصور می کنم آقایان نباید گمان محترم اولاً و عامه مردم نباید طرف دار یک عدلیه خوب باشند و عدلیه خوب آن عدلیه است که کاملاً حقوق یک ملت را تأمین کند

بنده اگر مرایضی میکنم از نقطه نظر این است که شاید توجه آقایان جلب شود باینکه بیشتر اهتمام بفرمایند این نقیصه که در عدلیه هست رفع نمایند و حقیقتاً ملت ایران عموماً از نعمت عدالت و قضا بهره مند شوند

تمام دعوای و نزاعها و انقلابات و تسمیر رژیم ها برای تأمین حقوق یک ملت است اولین عدلیه که فلاحت حقوق افراد ملت را از هر حیث تأمین نمی کند ملک التجار صحیح است تدین عدلیه خوب چند چیز لازم دارد

اول قانون خوب و آن قانون خوب و احتیاجات یک ملت باشد و نقیصه در آن نباشد و قوانین عدلیه آنچه که وضع شده است یک نقیصه دارد و علاوه بر آن قوانین از برای این است که هنوز وجود خارجی ندارند دوم قاضی خوب است یکمده از قضات هستند که حقیقتاً آنها میشود گفت از حیث وضعیت امروز قاضی خوبند ولی یکمده دیگر هستند که نمی شود گفت آنها صورتاً قاضی هستند و از قانون اساسی هم استفاده کرده اند که هر کسی اسمش قاضی شد دارای یک مجازاتی است که دست بترکیش نمی شود

علا نیخوامم شرح دهم که وضعیت چیست؟ در زمان سابق دو نفر هار و سمروش هر گاه بیک معضری یا معکوم یا پیش بک کدشائی میرفتند بعد از اینکه دعوای آنها قطع و فصل می شد یک نفر راضی و یک نفر ناراضی بر میگشت ولی امروز تقریباً هار و سمروش هر دو ناراضی هستند و علتش هم این است که قضات کاملاً بوظیفه خود رفتار نمی کنند

سرعت در معاکم که از لوازم کارها است تعقیب نمی شود و یک ملاحظه خصوصی بیشتر و تر است در بعضی جریان معاکم تا آقای بوظیفه علاوه بر این اعمال تفویذ های غیر مشروع

اول از طهران شروع می کنم بعد سایر ایالات و ولایات اشاره می کنم ممکن است آقای معاون وزارت عدلیه بر حسب وظیفه که دارند بعد از بنده اظهار کنند اینطور نیست و استادی ارائه بدهم در اینکه یک قسمت عدلیه محتاج به اصلاحات است حرفی نیست و خودشان هم تصدیق خواهند کرد تصور می کنم وجدانها هم تکلیب نخواهند کرد بعد از اینکه یک دعوای شش هفت سال یا زیادتر که طول کشیده و مراحل قانونی خودش را طی کرده و برود با چراغ تازه در اجراء چهار وقت و تعطیل میشود حالا اعمال نفوذ در کجا میشود البته از هر نقطه که بیشتر موثر باشد و بنده الان اطلاع صحیح دارم که یک مقداری از احکام در اجراء دچار وقفه و تعطیل شده و اجرا نمی شود و این مسئله دیگر مربوط بقاضی نیست

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی

نظامی در عدلیه اعمال نفوذ میکنند

قاضی بیداریم ما هم نباید تمام تصبیرها را بگردن بیشتر این موقوف الاجرا ماندن احکام هم مربوط بمتنفذین است اگر حکم راجع بطلان متنفذ است اجرا نمی شود ولی بجزدی که فرصاً حکمی راجع به شهادت حسن بقال رفت دو نفر مأمور از اجراء اگر هم کافی نباشد یکمده هم از قوای تأمین ضمیمه میشود بالاخره حکم را بوضع اجراء میکنند

این از ملایب اساسی وزارت عدلیه است وزارت عدلیه اگر اعمال نفوذ میکند برخلاف قانون است روسای عدلیه اگر اعمال نفوذی کنند برخلاف قانون است وکیل هم اگر اصل نفوذ می کند برخلاف قانون است و وزیر گترین هلتی که مردم را نسبت به عدلیه بدبین کرده است همین موقوف الاجرا ماندن احکام است

روسی عدلیه اگر اعمال نفوذی کند برخلاف قانون است وکیل هم اگر اصل نفوذ می کند برخلاف قانون است و وزیر گترین هلتی که مردم را نسبت به عدلیه بدبین کرده است همین موقوف الاجرا ماندن احکام است

روسی عدلیه اگر اعمال نفوذی کند برخلاف قانون است وکیل هم اگر اصل نفوذ می کند برخلاف قانون است و وزیر گترین هلتی که مردم را نسبت به عدلیه بدبین کرده است همین موقوف الاجرا ماندن احکام است

روسی عدلیه اگر اعمال نفوذی کند برخلاف قانون است وکیل هم اگر اصل نفوذ می کند برخلاف قانون است و وزیر گترین هلتی که مردم را نسبت به عدلیه بدبین کرده است همین موقوف الاجرا ماندن احکام است

روسی عدلیه اگر اعمال نفوذی کند برخلاف قانون است وکیل هم اگر اصل نفوذ می کند برخلاف قانون است و وزیر گترین هلتی که مردم را نسبت به عدلیه بدبین کرده است همین موقوف الاجرا ماندن احکام است

روسی عدلیه اگر اعمال نفوذی کند برخلاف قانون است وکیل هم اگر اصل نفوذ می کند برخلاف قانون است و وزیر گترین هلتی که مردم را نسبت به عدلیه بدبین کرده است همین موقوف الاجرا ماندن احکام است

روسی عدلیه اگر اعمال نفوذی کند برخلاف قانون است وکیل هم اگر اصل نفوذ می کند برخلاف قانون است و وزیر گترین هلتی که مردم را نسبت به عدلیه بدبین کرده است همین موقوف الاجرا ماندن احکام است

روسی عدلیه اگر اعمال نفوذی کند برخلاف قانون است وکیل هم اگر اصل نفوذ می کند برخلاف قانون است و وزیر گترین هلتی که مردم را نسبت به عدلیه بدبین کرده است همین موقوف الاجرا ماندن احکام است

روسی عدلیه اگر اعمال نفوذی کند برخلاف قانون است وکیل هم اگر اصل نفوذ می کند برخلاف قانون است و وزیر گترین هلتی که مردم را نسبت به عدلیه بدبین کرده است همین موقوف الاجرا ماندن احکام است

روسی عدلیه اگر اعمال نفوذی کند برخلاف قانون است وکیل هم اگر اصل نفوذ می کند برخلاف قانون است و وزیر گترین هلتی که مردم را نسبت به عدلیه بدبین کرده است همین موقوف الاجرا ماندن احکام است

برای اینکه هر يك از این وزارت خانه ها اگر صرفه جویی هائی هم داشته باشند و بخواهند اختصاص بقروض خودشان بدهند نرسد تاچه رسد باینکه از سایر وزارت خانه ها بردارند و بدهند بوزارت عدلیه.

خوب میخواید
البته بنده هم تصدیق میکنم ولی قاضی خوب که از بین ببرد قاضی خوب نباید تربیت شود و متدرجاً هم تربیت میشود همینطوری که خودشان میفرمایند عدلیه قاضی خوب هم دارد و همین ها را هم خود وزارت عدلیه تربیت کرده است و امیدوارم که موفق شود باینکه روز بروز عدل قضات خوب را زیادتر بنماید تا این دل واپسی هارفع شود.

میرمایند احکام اجرا نمیشود.
بلی احکام اجرا نمیشود ولی نه از آن نقطه نظری که ایشان فرمودند که مرتفعی حکمش اجرا نمیشود و فقط اجرای احکام منحصر شده است بقضای غیر سابق بر این شاید در موقی که هنوز در متفقین يك نفوذی باقی بود این مطالب صحیح بود.

ولی دیگر در متفقین آن نفوذی که بتواند از اجرای احکام جلوگیری بکند نیست و فقط چیزی که مانع اجرای احکام است فلاکت عمومی است بنده اقرار میکنم که احکام اجرا نمیشود ولی علتش این است که عموم مردم مفلوک هستند و از این جهت است که يك قسمت از احکام اجرا نمیشود و باید در مقابل این فقر عموم بتدریج اجرا شود مگر اینکه عدلیه يك معیسی های عربی و طویلی درست بکند و تمام بچگونگی و مستنکفین را بیاورد و حسن کند میفرمایند راپورت هائی که از ادارات مورد صادر میشود در جاهای می آید!

بنده با کمال جزئت عرض میکنم این راپورتها بدون استثناء حتی آنها را هم که وزارت عدلیه علم دارد و قطع دارد که منجر بمعسومیت نخواهد شد رجوع میکنند بمعسومیت انتظامی و البته چون طریق تشکیل معسومیت انتظامی یکطوری است که بالاخره در معسومیت استیفاء تشکیل میشود و باید در آن واحد هم بدهای استیفاء طهران وهم بدهای ولایات متعده رسیدگی کند زیرا معسومیت استیفاء در چهار جا بیشتر نیست و باید بدهای کرمانشاهان و تبریز و کردستان و زنجان و قزوین و بکه تقریباً نصف ایران باید استیفاءش در طهران و آن وقت هم بدهای آنها رسیدگی کند و هم معسومیت انتظامی قضات را بنماید و البته باین ترتیب یک قدری طول میکشد و امیدوارم این کار را انجام دهند.

اما اینکه میفرمایند در ولایات بیشتر اعمال نفوذ میشود بنده هم تصدیق میکنم ولی جلوگیری از اعمال نفوذها بعهده عدلیه نیست و البته هر وقت يك قانون جزائی برای اشخاصی که اعمال نفوذ نامشروع چه در عدلیه و چه در سایر ادارات دروایتی مینمایند وضع شده و مجازاتی برای آنها تعیین شد آنوقت عدلیه میتواند جلوگیری کند البته اعمال نفوذ هم تنها منحصر بعدلیه نیست در

مناظرین بنده باین قسمت هم مخالفم و تا آن عدلیه که ما میخواستیم که کاملاً تأمین حقوقی و قضائی مردم بشود بالاخره در این او تمام مردم مرهه الحال باشند و مطمئن باشند که اگر حقوق آنها را کسی جبراً یا عناناً ضبط بکند يك مفهوم حقیقی مرجع نظلم خواهد بود هیچ بنده ندارد. صرف اسم که عدلیه داریم ولی آثار خوبی بر آن متضرع نباشد نباید اسباب اجل خوشی باشد.

این بود عریض بنده
معاونت وزارت عدلیه - مقصودم این بود که بنده تصور نمیکنم در موقی که يك پیشنهاد مالی برای وزارت عدلیه میشود آقایان نمایندگان بخواهند داخل تشکیلات و نواقص عدلیه شوند ولی عجباً متأسفانه این ترتیب پیش آمده است بلی همینطور که آقای تدین فرمودند بنده هم تصدیق میکنم که عدلیه نواقص دارد ولی سالهای دراز طول دارد شاید تا سی سال دیگر هم تکمیل نشود و نباید بیجهت از ماها یا آقایان نمایندگان متوقع باشیم که در ظرف ۶ سال يك ملکیتی که يك ماده قانون نداشته است يك عدلیه داشته باشد مثل عدلیه فرنگستان و البته اینها از آرزو های غیرهائی است و در اینصورت همانطور که آقای تدین فرمودند بنده هم تصدیق دارم که عدلیه نواقص دارد و باید تکمیل شود.

ولی همانطور که عرض کردم نمیدوار نیستیم که فردا یا یکسال دیگر باده سال دیگر تکمیل بشود البته باید بطول مدت تکمیل بشود.

آقای تدین فرمودند که قانون خوب میخواید که متناسب با اوضاع و احوال مملکت باشد.
بلی البته قانون را باید مجلس شورای ملی بجهت پیشنهاد دولت وضع بکند و تصور میکنم اگر باحصانه های قوانین متعددی که در مجلس وضع شده است ملاحظه فرمایند خودشان تصدیق می فرمایند که صدی ۹۰ از آنها راجع بعدلیه است.

پس در اینصورت نه دولت تصور کرده است و نه مجلس شورای ملی باین معنی که قوانین از طرف دولت پیشنهاد شده و مجلس شورای ملی هم تصویب کرده است و متدرجاً باید این قوانین در عمل خوب و بدش معلوم شود و امیدوارم با جدیت دولت بدش خوب و خوبش بهتر شود.
دیگر اینکه میفرمایند عدلیه قاضی

تمام دو اثر دولتی اعمال نفوذ میشود و چنانکه عرض کردم اگر يك قانون جزائی در بین بود روزگاری عدلیه در تقیبات اشخاصی که اعمال نفوذ میکنند کوتاهی مگرد البته این ایراد وارد بود و دیگر اینکه در موضوع این پیشنهاد بخصوص میفرمایند وزارت ها قرض دارند.

بنده عرض میکنم هیچك از وزارتخانه ها قرض ندارند حتی وزارت عدلیه هم ندارد قرض مال دیوان است و هیچ تفاوت نمیکند که این قرض دولت از بابت وزارت خارجه باشد یا وزارت داخله یا وزارت خانه دیگر و بالاخره قرض دولت باید پرداخت شود و بنده کاملاً موافقم باینکه اگر معلی باشد باید قروض دولت تقمیر داشته شود.

برای اینکه اسباب اعتبار دولت میشود ولی اگر امروز خود دولت با علم باینکه در وزارتخانه های دیگر قروض دارد و باید پرداخته شود آمده است يك قسمت از صرفه جوییهای آن وزارتخانه را بوزارت عدلیه تخصیص داده است برای این است که دولت شخصی داده است که باید این قروض دولت پرداخته شود و چون تخصیص این مسئله هم منحصر بدولت است که تصور میکنم در اینجا هم اشکالی نباشد و تقاضا میکنم آقایان هم موافقت بفرمایند و این پیشنهاد که يك جنبه مالی دارد و هیچ مربوط به اصلاحات عدلیه نیست تصور بفرمایند اصلاحات عدلیه هم در جای خودش صحیح است و البته هم از طرف دولت و هم از طرف مجلس شورای ملی تمیق خواهد شد.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
بعضی گفتند - کافی نیست
رئیس - آقایان بیکه مذاکرات را کافی میدانند تقمیر فرمایند.

رئیس - اکثریت است. رای گرفته میشود باده واحده باتصره آقایانی که تصویب میکنند ورقه سفید والا کبود خواهند داد.
(پس از اخذ و استخراج آراء نتیجه بطریق ذیل حاصل شد)
ورقه سفید علامت قبول ۶۵ ورقه کبود ۱

رئیس - عده حاضر ۹۲ با ۶۵ رای تصویب شد.
اسامی موافقین - میرزا جواد خان - معظم السلطان - حاج میرزا اسدالله خان - شیخ هادی شیخ الرئیس - افشار - سید کاظم یزدی - علانی - محمد هاشم میرزا البونوی - آقا شیخ جلال - اعتبار الدوله - رهنما - امیر حشمت - حاج مشیراعظم هراقی - دولت آبادی - مساوات - وکیل الملک - صدر الاسلام - اخگر - مقدم الملک - ناصر الاسلام - اسکندری

رئیس - آقای دستفیب (اجازه)

سهراب خان - میرزا شهاب - ارباب کبیسرو - یاسائی - سردار منیر - هرمزی - احتشام الحکماء - عماد السلطنه - کازرونی - کی - استوان - رئیس التجار - دیوان بیگی - مصدق الملک - عصر انقلاب - امیر اشرف - سهراب - زاده - مدبر الملک - میرزا ایدالله خان - مفتی - دامغانی - ایزدی - احیاء السلطنه - دستفیب - روحی - غلامحسین میرزا قائم مقام - مصدق السلطنه - شیخ الاسلام - ملا بری - طهرانی - ضیاء الاحیاء - شیخ المرآتین زاده - آقا سید حسن کاشانی - هاشم - نجات - امین الشرا - ضیاء الملک - آقا سید یعقوب - سالار اشگر - داور - ملک الشرا - عماد السلطنه - سرکشیک - زاده - اقبال الملک.

ورقه کبود - امیر احتشام - ملک التجار - صولت السلطنه.
رئیس - راپورت کمیسیون مبتکرات راجع بقانون استخدام معلمین مطرح است.

(زیر من بود شرح آتی قرائت شد)
کمیسیون مبتکرات طرح قانون استخدام معلمین را قابل توجه دانسته پیشنهاد میکنند بکمیسیون معارف و کمیسیون تجدید نظر در قانون استخدام کشوری مراجعه شود.
رئیس - آقای شروانی (اجازه)

شروانی - دولت يك لایحه برای قانون استخدام معلمین مجلس پیشنهاد کرده بود و حالا بنده نمایانم این طرح قانونی که در کمیسیون مبتکرات رفته است کمیسیون نظر دولت را هم جلب کرده است و یادوت در این خصوص مذاکره کرده است بانه و قفلاک لایحه در مجلس است بکی طرح قانونی و یکی هم لایحه دولت و مانده باین دولت با کمالیک از اینها موافق است این است که خواستار آقای مغیر کمیسیون مبتکرات تقاضا کنم تا در این باب توضیح بدهند که بیینم دولت در این طرح قانونی اظهار موافقت کرده است یا نه؟

یاسائی - اجازه میفرمایند چون بنده عضو کمیسیون مبتکرات هستم توضیح بدهم؟
رئیس - مغیر حاضر است
احگر مغیر - کمیسیون دولت آن پیشنهادی که راجع بقانون استخدام معلمین داده بود مسترد داشته است لذا کمیسیون مبتکرات مجبور بوده است که نظر به خودش را نسبت به آن طرحی که آقایان نمایندگان کرده بودند بر عرض مجلس برساند و البته در صورتیکه این راپورت قابل توجه بشود میروند بکمیسیون تجدید نظر در قانون استخدام کشوری در آنجا نظریات دولت هم جلب میشود و با موافقت نظر دولت راپورت آن مجلس خواهد آمد.

رئیس - آقای دستفیب (اجازه)

دستفیب - عرضی ندارم
رئیس - رای میکنیم. قابل توجه بودن این طرح آقایان بیکه قابل توجهی دانند تقمیر فرمایند.
(اکثریت قبول نمودند)
رئیس - قابل توجه شد. خبر کمیسیون بودجه راجع به ستری مستخدمین بازرگانی و صاحبان صنایع سوئدی مطرح است.

(شرح ذیل قرائت شد)
ماده واحده مستوزارت مالیه مجاز است مبلغ ۷ هزار و سیصد و سی و سه نفر از طریق کثرتناهای متعده مستخدمین اشخاص فصله را پرداخت نماید.
۱ - عیال ثلثون هت سالیانه و دو هزار نفر زنک و بعد از فوت او در حق اولادش تا سن ۲۱ - الکی
ب - عیال اولسن سالیانه ۲ هزار فرانک و بعد از فوت او در حق اولادش تا سن ۲۱ - الکی
ج - عیال دن سالیانه ۳ هزار و سیصد و سی و سه نفر زنک و بعد از فوت او در حق اولادش تا سن ۲۱ سالگی.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
که میکند قاضی که از مجلس گذشته است او را مصدق عریض خودم قرار میدهم و حکم مابین خودم و آقایان نمایندگان همین میکنم که يك توجه خاصی بفرمایند زیرا قوانین ما باید همیشه محترم و معزز باشد در این قانونی که در دوره دوم مجلس گذشته است اجازه داده است بدولت که ۲۰ نفر صاحب منصبان سوئدی استخدام کنند و این قانون دارای چند ماده است آقایان موافقین ملاحظه فرمایند این لایحه را و همان موقع آقای رئیس مجلس بوده اند و امضاء کرده اند لایحه قانونی راجع باستخدام بیست نفر صاحب منصبان سوئدی برای تشکیلات نشونی ایران مشتمل بر هشت ماده در جلسه سه شنبه ۱۶ شوال مطابق ۱۷ برج میزان ۱۳۲۹ با اکثریت ۶۳ رای تصویب شد.

این قانون - کثرتنا صاحب منصبان سوئدی بوده است و در این موقع هم تمام ایرانیان نسبت بسوئدی بقدری زلفت داشتند (چنانکه حالا هم داریم) بطوریکه یک نفر از آنها در کازرون کشته شد و ما بقدر بیست و پنج هزار تومان پول جمع کردیم و حتی طلبه های شیراز هم در این قسمت مساعدت کردند و پول دادند و البته این ها که از سوئد آمدند صاحب منصب قشونی بودند و در جنگ گلوله با آنها هم میخورده است به ایرانیها میخورده است بآنها هم میخورده است.
حالا شما در این کثرتنا ملاحظه فرمایند.

اینجا هیچ نوشته است که بعد از فوت آنها يك مستیری هم درباره آنها برقرار میشود و اینها هم کشته شده اند و رفته اند زنهاشان هم شوهر کرده اند و رفته اند و سوند و در آن آب و هوای خوش مشغول زندگانی هستند.

اینها هم که حالا در سر استخدام نیستند که ما سالی هفت هزار فرانک بآنها بدهیم.
توجه بفرمایند روزنامهجات دنیا را بخوانید تمام ملل و ممالک دنیا که با ثروت هم هستند و قتیکه در مجلس موضوع بودجه میروند فریاد میکنند و مکرر در روزنامهجات ما نقل میکنند که چقدر آنها مواظبت دارند باینکه بودجه شان را تمویل بکنند و یکشاهی از جیب ملتشان بیهوده صرف نشود.

ما باید اعمال خودمان را سرمشق قرار بدهیم و بیینم در خانهای خودمان چطور خرج میکنیم اینده ملک هم مال ما است مغارح هم مال ما است ما هم وکیل این ملک کنیم فرق نمی کند

اگر یکشاهی از جیب شما خرج بشود مثل اینست که از جیب من خرج شده است و همانطور که عرض کردم در این قانونیکه در مجلس دوم گذشته است ابتدا سند و مدرکی ندارد که بعد از کشته شدن یک نفر یا دو نفر از صاحب منصبان سوئدی یا اینکه در صنف و در سر خدمت کشته شده اند ما نگاهکار باشیم و تا روز قیامت گرفتار باشیم؟ و البته اگر يك همچو سند و دلایلی در قانونی که در دوره دوم یا سوم مجلس گذشته است باشد ما هم اطاعت میکنیم بنده در دوره چهارم که شرف افتخار نمایانگی داشته و از اول دوره تا آخر دوره هم غیبت نداشته ام چنین چیزی ندیدم که از مجلس بگذرد بنده عرض میکنم مدارک و معیلات باید بر نعت قانون باشد و قانون را حاکم بر خودمان بدانیم الان آقای ملک التجار آقای تدین راجع باینکه عدلیه از قوانین تعدی تخطی میکند بیاناتی فرمودند و بنده هم با آنها موافق هستم. در صورتیکه ما تمام وزارت خانه ها را در تحت مسؤولیت خود می آوریم که آنها از قانون تخطی نکنند البته ما هم باید قوانین را که از ادوار مجلس گذشته است محترم و واجب الاذعان و لازم الاجراء بدانیم.

این مواد در این جا هست اگر کسی که مخالف باشد هست رای مجلس دوم یا سوم را سند و مدرک بیاورد بنده قبول میکنم والا تا يك مستند مدرک قانونی نداشته باشد و يك وزیر يك وقت يك کلاری کرده بنده قبول نمی کنم و نه تنها بنده قبول نمی کنم بلکه آن آقایانی هم که قسم خورده اند ب حفظ قانون مشروطیت قبول نخواهند کرد

ولی اگر بعنوان اعانه یا عنوان دیگر که متلائق آنها آمده اند در ایران و يك زحمتی هم در زمانه امری کشیده اند و ما حالا خوبست يك معیبتی درباره شان بکنیم آنرا بنده هم قبول میکنم
اما با این که در تحت عنوان قانونی بیاوریم در مجلس موادی هم برایش تهیه و تنظیم کنیم و يك ورقه های سفیدی بدهیم بنده مخالفم این بود عریض بنده دیگر هم عرضی ندارم و قانون هم در اینجا است آقایان ملاحظه فرمایند

عماد السلطنه مغیر کمیسیون - همانطور که آقای آقا سید یعقوب فرمودند يك دلیل قانونی برای این مسئله لازم است بنده عرض میکنم هیچ دلیل قانونی بجز آن آن کتاب قانونی که در دست خودشان است نیست.
این مستخدمین سوئدی را بر حسب تصویب مجلس در آن موقع کثرتنا کردند و در کثرتناشان شرط شده است که اگر آنها در حین انجام خدمت کشته بشوند یا فوت شوند در آنصورت ثلث از حقوقشان درباره عیالشان و بعد از آنها در حق اولادشان تا سن بیست و يك سالگی بر قرار شود و همینطور که خودشان فرمودند يك نفر از اینها در کازرون در راه خدمت بدولت کشته شد و دو نفر دیگرشان هم همینطور در خدمت بدولت و قات کردند و این بولرا هم همه سه ساله گزاشته وزارت مالیه بآنها میپرداخته است.
درسته ماضیه نظریات قانونیکه در سوئد هم جوزا گذشته است و دارای چهار بند است
يك اشکالی پیدا شد و باینجهت دولت این پیشنهاد را تقدیم کرد که مجلس شورای ملی تصویب بفرمایند که حقوق آنها هم مشمول آن قانون بشود و الا تمام مراحل قانونی را هم طی کرده است و ببلاده در مقابل خدماتی که اینها بملکت کرده اند البته برای قدری از خدمات اینها این اندازه لازم است

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
رئیس - رای گرفته میشود. آقایان موافقین و مخالفین ورقه سفید خواهند داد
(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نتیجه برقرار ذیل حاصل گردید)
ورقه سفید علامت قبول ۹ ورقه کبود علامت رد ۷
رئیس - عده حاضر نود و چهار باینجهاد و نه رای تصویب شد.

اسامی موافقین - آقایان شیخ المرعقین زاده - هاشم - آقا سید کاظم - شروانی - نجات امیر احتشام - ضیاء الملک - شریعت زاده - سردار نصیرت - صولت السلطنه - سردار

آقا شیخ محمد علی طهرانی - بنده باین راپورت کمیسیون مخالفم و علت مخالفت هم این است که راجع بمعافیت انومیل سواری در صورتی که زیاده از هزار تومان قیمت نداشته باشد تا پنجسال از حقوق ورودی گمرک معاف خواهد بود.
رئیس - آقای طهرانی (اجازه)
بنده باین راپورت کمیسیون مخالفم و علت مخالفت هم این است که راجع بمعافیت انومیل سواری در صورتی که زیاده از هزار تومان قیمت نداشته باشد تا پنجسال از حقوق ورودی گمرک معاف خواهد بود.
زیرا اگر کسی را که دولت از این راه استفاده میکند يك مخارج زیادی نمی کند.
بلکه هیچ مخارجی برای دولت ندارد بجهت اینکه اشخاصی که در گمرک هستند اعم از اینکه اتومبیل مالیات گمرکی داشته باشند یا نداشته باشد آن اداره و آن اشخاص بجال خودشان باقی هستند.

متمم - ضیاء الاحیاء - آقای حاج سید الحقین امیراعلم - طهرانی - مصدق السلطنه - قائم مقام - غلامحسین میرزا - حاج میرزا اسدالله خان - ملک التجار - اعتبار الدوله - دستفیب - احیاء السلطنه - تدین - امیر اشرف - وحید الدوله - دیوان بیگی - کی - استوان - میرزا آقا جان - احتشام الحکماء - عماد السلطنه - سردار منیر - ارباب کبیسرو - سهراب خان - اسکندری - مشارعظم - میرزا شهاب صدرائی - بین الملک - رهنما - مقدم الملک - ناصر الاسلام - سلیمان میرزا - مدبر الملک - سرکشیک زاده - کازرونی - وکیل الملک - صدر الاسلام - تنی زاده - شیخ جلال العین - قوام الدوله - محمد ولی میرزا - اشگر - هلائی - دولت آبادی - ایزدی - افشار - مدرس داور.

اسامی مخالفین - آقایان حاج میرزا عبدالوهاب - شریعتدار - میرزا ایدالله خان - مصدق الملک - اقبال الملک - سید محی العین - سید یعقوب
جمعی از نمایندگان - تنفس داده شود
رئیس - تنفس داده شود
بعضی از نمایندگان - صحیح است.
(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از يك ربع مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - خبر کمیسیون قوانین مالیه راجع بمعافیت ماشینهای صنعتی و فلاحتی از ادای حقوق گمرکی مطرح است و بجهت مزایای آن رای داده شده است و ماده دوم که بکمیسیون مراجعه شده بود راپورتش رسیده است قرائت میشود.
(شرح ذیل قرائت شد)
ماده دوم - بارگشاهای موتور دار مطلقاً و اتومبیلهای سواری در صورتی که زیاده از هزار تومان قیمت نداشته باشد تا پنجسال از حقوق ورودی گمرک معاف خواهد بود.

رئیس - آقای طهرانی (اجازه)
بنده باین راپورت کمیسیون مخالفم و علت مخالفت هم این است که راجع بمعافیت انومیل سواری در صورتی که زیاده از هزار تومان قیمت نداشته باشد تا پنجسال از حقوق ورودی گمرک معاف خواهد بود.
زیرا اگر کسی را که دولت از این راه استفاده میکند يك مخارج زیادی نمی کند.
بلکه هیچ مخارجی برای دولت ندارد بجهت اینکه اشخاصی که در گمرک هستند اعم از اینکه اتومبیل مالیات گمرکی داشته باشند یا نداشته باشد آن اداره و آن اشخاص بجال خودشان باقی هستند.

رئیس - آقای دستفیب (اجازه)

حالا میگویند باید اتومبیل در مملکت زیاد شود ولی این فلسفه در اینجا مورد ندارد و جهت اینکه این بدهی است در اصول اعتقاد.

اگر يك كسی قالی که هزار تومان قیمت آنست بخواید بخرید بشتصد تومان یا صد تومان از قیمت کسر بکنند و به او نصد تومان بفرستند ولی بنا باشد ماهی پنج تومان یا شش تومان یا هفت تومان مالیات بدهد قطعاً هیچکس آن قالی را نمیخرد.

لکن اگر فرض فرمائید این مالیات ماهانه کشور کسر شود ماند داشته شود و با اصول این مالیات را نگیرند ممکن است يك جنس نصد تومانی را انسان دفعه واحده دندانش را بکشد و هزار تومان بخرد.

کمی اتومبیل در ایران است و بسیار کم. هزاره کم است اما بلکه از راه مالیات کم و بیش است که از برای باج راه معین می کنند.

مثلاً اتومبیل از تهران تا بین النهرین چهارروزه می رود و میباید ولی هفتاد تومان باید باج راه بدهد و این تریب اگر دائماً اتومبیل بخواید حرکت کند باید ماهی دوست و پنجاه تومان الی سیصد تومان باج راه بدهد و باین مناسبت است که کسی اتومبیل نخرود.

باینکه فرض فرمائید در شهر باشد هفت تومان علم الرسم سر ماه به سر ماه فوراً مامور میباید و يك قبض هفت تومانی می آورد و پول میگیرد از این جهت کسی اتومبیل نمیخرد.

برای اینکه هر قدر اتومبیل ارزان باشد و هزار تومان یا صد تومان بکنند وقتی که دائماً باید باج راه بدهد از این جهت صرف نظر میکنند و میگویند داعی نداریم که همه روزه برای خودمان مدعی بشویم.

ملاحظه فرمائید در بین النهرین صد بیست گمرک اتومبیل است و در ماه منتهی سه تومان معراج دارد و باج راه هم نمی دهد و این جهت است که زیاده از اینجهزار اتومبیل مردم در بین النهرین دارند و همچنین در هندوستان صد سر گمرک است و خرجهای مالیات آنها کم است باین لحاظ ده هزاره هزار اتومبیل در هندوستان وارد میکنند.

و علت اینکه در ایران اتومبیل زیاد نمیشود بواسطه این نیست که گمرک زیاد است.

بأنصد تومان را آدم حاضر است بپسند و پنجاه تومان بدهد لیکن همه روزه ماهه همه يك نامور درب خانهاش نیاید.

اگر ما خیال داریم توسعه در راهها بسهمیم باید پیشنهاد کنیم که باجهای راه را بردارند و مالیاتهای را که بر اتومبیل ها

می بینند کم بکنند تا مردم رفعت بکنند و آوردن اتومبیل والا ما بیانییم بگوئیم در سرحد که اتومبیل وارد میشود گمرک نگیرند آتوقت يك كارخانه خورد باهوسوس که قیمت اتومبیل او بیش از يك هزار تومان نیست.

هزارها اتومبیل می آورد و تمام و بهر ماش راهم خودش میرود و از فراری که بنده تحقیق کرده ام این اتومبیلها دو سال الی سه سال هم بیشتر کار نمیکند و آتوقت یا نصد تومان یا هزار تومان یا کمتر یا بیشتر داده ایم و يك مثالی از خارجه آورده ایم و بیش از دو سال هم از آن تمام نکرده ایم پس بنابراین ما چه دایمی داریم که يك ضرری بدولت برسائیم در حالیکه در مقابل آنهاهه يك تجارت زیادی نکرده ایم و فقط صرف اینکه میخواهیم اتومبیل زیاد کنیم و تسریع در حرکت شود بیانییم اینکار را بکنیم بنابراین من معتقد هستم بدون جهت و سبب اسباب این را فراهم نیاوریم يك تجارتخانه بالخصوص در ایران تمام بیرون و تمام از دست دولت بگیریم و هر روزه گفتگو کنیم که عدلیه مان خراب است با اینکه يك عدلیه داریم و ششصد و بیست هزار تومان خرج آن بیشتر نمی کنند و آتوقت هم پیشنهاد میکنند که دولت مالیات نگیرد. این مالیات نمی خواهد.

بنابراین بنده عقیده دارم فقط اتومبیل با رکش و سواری که هفت نفر و هشت نفر و ده نفر سوار میشوند و از يك عدلیه يك معجل دیگری مسافرت میکنند آنها منوع باشند از دادن گمرکات سرحدی و الا سایر اتومبیلها فرق نمی کنند.

آنکسی که میباید در ماه هفت تومان بتواند نواقول بدولت بدهد و از اینجه حرکت می کند تا بین النهرین هفتاد تومان هشتاد تومان باج راه بدهد چه چه دارد که صد بیست یا صد سه دولت را نصد ما این جهت بنده پیشنهاد دیگری کرده ام تقدیم مقام ریاست میکنم.

مخبر - قسمت راجع اتومبیل ها چندین جلسه است که مطرح است و دلایل له و علیه را گفته اند بنده دفعه پیش هم عرض کردم اینجا بیست معبری از نقطه نظر کمیسیون باید دفاع کنیم والا شخصاً معتقد نیستم اتومبیل های سواری از دادن گمرک سرحدی معاف باشند و بنده خیلی موافق تر بودم که معافیت کل اگر بنا شود تمام اتومبیلها داده شود. اگر از نظر گمرکی ما نمی خواهیم يك مالیاتی داشته باشیم و استطاعت داشتیم که صرف نظر کنیم آنوقت بایستی تمام اتومبیلها را معاف کنیم و این قسمت مخصوصاً قابل ملاحظه است و چون کریمه با آقایان که مطابق احصائیه که تحصیل کرده ام بکمی مبلغ زیادی که الان درست در نظر من نیست و شاید بالغ بسی هزار تومان بشود از این راه ما داریم.

بالاخره دلایلی که آقایان برای معافیت ذکر کردند مقصودشان این بود که اتومبیل زیاد شود.

بنده اگر بنا بود بنده شخصی خودم را عرض کنم عرض میکنم که اتومبیل زیاد شود نه اتومبیلی که ما را بدرد کار نخورد و بعد از دو سال هم خراب شود و در مقابل این سرمایه که بکنیم ایران را بدهد بخارجه بعد از دو سال چند تنگه آهن یاره بیشتر دستش نماند و اتفاقاً این اتومبیلهای ارزان اینصورت را دارد.

ولی علاً اینطور شده و نیت اولی این نبوده است که فقط يك كارخانه مخصوصی تشویق شود و يك جایزه ضمنی به او داده شود.

که تو که كارخانه خورد هستی از گمرک معاف شری. مقصود این بوده است که اتومبیل زیاد شود بدینجهت بعد از پیشنهاها بالا و باین رفتن ها نتیجه عمل این شده است که منتها كارخانه که اینجا فایده می برد از این معافیت ها كارخانه است که از آن تر اتومبیل درست میکنند و دو سال بیشتر هم اتومبیلها کار نمیکنند این که چه چیزی است.

ولی عقیده کمیسیون است چه باید کرد بنگظری اتخاذ کرده مجلس هم آن نظر را دفعه پیش بواسطه اینکه قابل توجه و دانسته است پیشنهاد فرستاده است بکمیسیون و کمیسیون هم قبول کرده است و بنده ناچار هستم بر خلاف عقیده خودم از نظر کمیسیون دفاع کنم و این يك وضعیت عجیبی است؟ تعجب منظر ما میباید بجهت اینکه کمیسیون آن کسی است که که نظر کمیسیون را بخواهد پیش ببرد.

مکنت شخص مغیر بکمیسیون يك نظر دیگر داشته باشد مثل اینکه بنده عرض کردم این برخلاف عقیده منست و آن را برخلاف مصلحت میدانم.

آقایان هر طور صلاح میدانند رفتار کنند.

بعضی آقایان هم که مذاکره شده آنها بهتر میدانستند معافیت کل اتومبیلها را بنده هم عرض میکنم که اگر ما استطاعت داریم از حقوق گمرکی صرف نظر کنیم خوب است از همه اش صرف نظر کنیم و سعی کنیم که مال التجاره های خوب بمانند در این مملکت و الا شما بیانیید ارزانترین مال التجاره ما را (که هیچ جنس ارزانی بدون دلیل نیست) تشویق کنید و اشخاصی که در ایران میخواهند اتومبیل بخرند و قوه پیش بینی هم بدینجهت در شان کم است بهمان نسبت نگاه میکنند که چقدر پول میدهند ولی فکر نمیکنند که بعد از دو سال این مال التجاره چه صورت پیدا خواهد کرد. بنده خیال میکنم که این راه برخلاف آن نظری است که آقایان اول داشته اند و يك ضرری با اقتصادیات این مملکت میزند اساساً باید رفتن ثروتان نگاه کنیم

نه اینکه بیستم امروزه مثلا يك اتومبیلی از خیابان لاله زار تنه میکند و يك کسی هم توش سوار است.

پس فردا را بیانیید که سائل بکفت است و ما باید توی سرمان بزنی و حقوق برایش بگذرانیم.

همانطور که آقایان در فرمودند و همه میدانیم این اتومبیل ها بعد از دو سال جز يك تنگه آهن یاره از او بیشتر باقی نمی ماند.

ما اینجا نشسته ایم باید منافع مملکت را در نظر بگیریم.

آقای آقا شیخ محمد علی آرزو در مسئله قالی بیان کردند که قالی ایران که صد و سی و صد و پنجاه سال کار می کند آمدند جانوش را گرفتند و آنها هم گمرک فرار دادند و گفتند این مال التجاره باین خوبی وارد نشود.

اما ما میگوئیم مال التجاره خورد که بعد از دو سال که غیر از يك وبالی بگردن مانیت بیانییم آنرا معاف کنیم و تشویق کنیم و تشویق کنیم و يك کسی يك فرمایشی بکنند برای معافیت يك چیزی که نه نفع برای سیاست مملکت ما و نه نفع برای اقتصاد راه ما - و نه نفع برای حمل و نقل مسافر دارد.

بنده موافق هستم که وسایل حمل و نقل در مملکت ما باشد.

یعنی با سائل حمل و نقل موافقم که از مملکت ما جنس بیرون بخارجه و با او بهر اندازه که فرمائید موافقت می کنم که معاف باشد.

ولی يك چیزی که وبالی بگردن جامعه خواهد شد آن جامعه را تشویق و ترغیب کنیم بشهر خودشان چیز غریبی است مجلس شورای ملی چه طور تهریس و ترغیب کند يك ملتی را که برودن اتومبیل فرد بخرند و كارخانه خورد همی چرخش را حرکت بدهد و اتومبیل روانه ایران کند و بعد از دو سال يك اسکله هائی بیشتر از آنها باقی نماند.

باز هم عرض میکنم بنده با وسائل حمل و نقل هر چه باشد موافقم.

اما بینی و بین الله اگر بنده این حرف را نزده باشم شما خودتان فکر بکنید ببینید که از این اتومبیل خورد و غیر از وبالی چیز دیگری عاید این مملکت میشود که ما او را معاف کنیم از تأدیه مالیات گمرکی؟

بهر حال ما داعی نداریم و با آقایان خورد هم قوه خویشی نداریم.

این خورد کبست که ما بیانییم اتومبیل را معاف کنیم.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

(بعضی گفتند کافی نیست)

رئیس - آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمائید.

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - معلوم نمیشود کافی نیست - آقایان ممتد السلطنه.

(اجازه)

(خارج شده بودند)

رئیس - آقایان احقر - (اجازه)

احقر - بنده در ابتدا معتقد بودم که بیانیستی اتومبیل های حمل و نقل بکلی معاف باشد. خواه برای بارکش و خواه برای مسافر بودن و فقط اتومبیل های سواری و خصوصی معاف نباشد.

ولی بعد از آنکه دیده شد که اکثریت آقایان نمایندگان معتقد هستند که از هزار تومان بیلا معاف نباشد و از هزار تومان بیانیست معاف باشد بنده البته معتقد می شوم با نظرا اکثریت آقایان

اینکه آقا شیخ محمد علی فرمودند اگر معافیت لازم باشد برای اتومبیل باید معافیت از نواقول و باج راجع معاف باشند این دلیل بر این نیست که چون معافیت اتومبیل از نواقول و باج راه مفید است از گمرک معاف نباشد

هیچ مانعی ندارد که هم از گمرک و هم از نواقول معاف باشد

در صورتیکه این را معتقد شدید که وسایل تسهیل حمل و نقل در ایران بماند و راه آهن برای مملکت لازم است

این قسمت راجع باید معتقد باشید

آقای آقا سید یعقوب فرمودند که اتومبیل دو سال کار می کند بعد خراب میشود

بلی اگر بنا شود ما شتر هم بخریم در ظرف بیست سال سی سال میبرد

و این دلیل نمیشود که چون شتر می برد و وسایل حمل و نقل باید از زمین برود و ما بارها مان را بکنار زمین و مسافرت ها مان را بکنار زمین کنار

و بگوئیم چون این اتومبیلها از زمین می رود و خراب میشود عجاتا لازم نداریم مملکت وسایل حمل و نقل لازم دارد وقت هم از همه چیز در دنیا شریف تر است و تروپیکه در دنیا پیدا میشود بواسطه صرف وقت است

و البته در هر کاری که قرار شد کم تر وقت صرف شود بهترین ثروت ها بدست می آید و وقت خواهد شد

البته اگر يك اتومبیل باشد که از اینجا بیوشهر در طرف سه روز برود بهتر از این است که مسافرت شصت هفتاد روز طول بکشد

و علاوه بر این که معارج فوق العاده مسافری در ظرف این شصت و هفتاد روز باید کنند اساساً شصت هفتاد روز وقتشان تلف شده که از همه چیز بیشتر زیاد تر است

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی

دوره پنجم

کاملتری به عمل آید

رئیس - بفرمائید

مشارعظم - بنده گمان می کنم عقیده درای آقایان موافقت و مخالفت راجع به منصف مملکت عمومی است بعضی ها معتقدند که اگر اتومبیلهای ارزان قیمت از حقوق گمرکی معاف باشند مردم بیشتر تشویق میشوند که آنها را وارد کنند

برای تسهیل عبور و مرور و بعضی ها عقیده دارند و خیال می کنند شاید اگر اتومبیل گران قیمت وارد شود بهتر است و از اتومبیل ارزان قیمت گمرک گرفته شود زیرا تصور میکنند

اگر چنانچه از اتومبیل ارزان قیمت هم گمرک گرفته شود با این میشود که کمتر وارد کنند ضررش کمتر است و همین طور در اطراف این قضیه نظریات دیگر هم هست اینجا آقایان قائم مقام يك نظری اظهار کردند که واقعا آن نظری اساسی قابل دقت بود یعنی ایشان در نظر گرفتند که حقوق گمرکی از این صد پانزده تنزل کند بعد پنج در آن صورت هم ممکن است مردم تشویق شوند برای آوردن اتومبیل و هم از اتومبیلهایی که وارد میشود ممکن است آن ضرر کسر معافیت را برای دولت جبران کند

یعنی بواسطه زیادی ورود اتومبیل کسر عایدی دولت جبران میشود ولی پیشنهاد ایشان متأسفانه قابل توجه نند بنابراین چون عقاید خیلی مختلف و تمام این نظریات هم از نقطه نظر اقتصادی قابل ملاحظه است بنده تصور می کنم که آقایان اجازه بدهند

(امروز عرض هم کمیسیون فواین مالیه تشکیل میشود) يك مطالعه دیگری هم در این موضوع کرده و راپورت تانوی داده شود و بعد رای در این باب داده شود بهتر است دیگر بنده بنظر آقایان است

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده با این پیشنهاد ما مخالفم

زیرا از رفتن این لایحه بکمیسیون تغییر در عقاید آقایان داده نمیشود برای اینکه بعضی ها عقیده دارند که باید گمرک گرفته شود چه برود بکمیسیون چه نرود اینها همین عقیده را دارند و همانطور اشخاصی که عقیده دارند گرفته شود بهلاوه این مسئله منافات ندارد با معافیت ماشینهای صنعتی و فلاستی که مدتی است در مجلس مانده خوب است در آن باب اتومبیل برود بکمیسیون اشکالی ندارد - عجاتاً بنده عقیده دارم که ماشین آلات مطرح شود بنده اگر میخواهند نسبت اتومبیلها بکمیسیون بر گردد بنده آنوقت مخالفی ندارم.

مشار اعظم - بنده منظور آن قسمت انومبیل سواری است و راجع به ماشین آلات هر ضعیف ندارم.

ولی چون این قسمت هم مربوط با بود بنده خواستم به کمیسیون برگردم.

رئیس - آقایانی که پیشنهاد آقای مشار اعظم را تصویب می کنند قیام فرمایند.

(عده قلیبی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب بنده اساساً مخالف با اینکه این انومبیلها از گمرک معاف شود.

زیرا از نظر اقتصادیات حتی الامکان باید کاری کنیم که صادرات ما زیاد و وارداتمان کم شود.

ما حالا آمده ایم واردات را زیاد میکنیم در صورتیکه در مقابل هیچ نداریم و علاوه بر این با این بودجه هائی که هر روز میآورند و ما تصویب میکنیم که پورته کسی چقدر داده شود و بودجه کی چه میزان باشد اینها لابد یک محلی میخواند که دولت بتواند بپردازد و علاوه بر اینکه ما تصویب میکنیم وارداتمان زیاد بشود در واقع اجازه داده ایم که اگر چهار شاهی در مملکت داریم به هم برای انومبیل که در حکم عروسک چینی است و سه روز بیشتر دوام ندارد و برای مملکتی که پول ندارد اینها هم در حکم عروسک هستند.

این جهت بنده عقیده ام این است که نسبت با انومبیل سواری (نه انومبیلهای بارکش و آن انومبیلهایی که برای کرایه میآورند) بسته شود تا کمتر وارد شود و صادرات هم زیاد و واردات کم شود و پیشنهاد هم تقدیم کرده ام. دیگر بسته بنظر آقایان است.

رئیس - نسبت به پیشنهاد جناب عالی نمی شود رأی گرفت زیرا این لایحه معافیت است نه تعیین حقوق گمرکی.

بعضی از نمایندگان گفتند مذاکرات کافی است. و بعضی گفتند کافی نیست. رئیس - رأی گرفته میشود و بکفایت مذاکرات آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. آقایان شیخ الرئیس.

(اجازه)

محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس - هرايش بنده در ضمن مذاکرات گفته شد دیگر مگر نمیکنم

رئیس - آقای ضیاء الواعظین (اجازه)

ضیاء الواعظین - بنده نسبت به قسمت

دو سال مخالف و معتقد هستم که پنج باشش ۱۰ سال باشد و با پیشنهاد کمیسیون موافق هستم و بیشتر نظر بنده از اینکه انومبیلها و موتورها از تادیه حقوق گمرکی معاف باشند برای این است که به بینم آیا باین وسیله ما از وجود راه آهن بی نیاز میشویم یا نه؟

بنده اینطور حسن می کنم در صورتی که بنا باشد ما وسیله این انومبیلها از راه آهن بی نیاز شویم در مدت پنج سال باشد سال این مسئله معلوم خواهد شد که آیا ما بی نیاز می شویم یا نه اگر بی نیاز شدیم از راه آهن که بسیار خوب و اگر هم نشویم همین مدت پنج سال یا شش سال کفایت می کند و امروزه این یکی از اصول مسلم و ثابت است که هیچ چیز ایران را از این حالت نجات نمیدهد و رو بترقی نمی برد مگر راه آهن.

از این جهت بنده پیشنهاد کردم که شش سال باشد.

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - موافقم

رئیس - آقای عماد السلطنه (اجازه)

عماد السلطنه - موافقم

رئیس - آقای دستغیب (اجازه)

دستغیب - موافقم

رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - بنده عقیده ام اینست که معافیت انومبیل هائیکه قیمتش کمتر از هزار تومان است نه تنها برای حمل و نقل مفید نیست بلکه يك ضرر فوق العاده هم برای اقتصادیات دارد. بازم عرض کنم که يك ضرری با اقتصادیات مملکت میزند و قیمت بترین را که بسنجید و ملاحظه فرمایید می بینید در اژه آن فقط استفاده که ممکن ما داشته باشیم اینست که در ظرف یکی دو سال که مدت عمر این انومبیلهاست مسافرت با صغهان و شیراز زودتر انجام میگردد

در صورتیکه مقصود اصلی از این پیشنهاد اینست که انومبیل های بارکش در مملکت زیاد شود و از تادیه مالیات و حقوق گمرکی معاف باشند ولی در اطراف قضیه بقدری حرف و صحبت زده میشود که معافیت می رود انومبیل های هزار تومانی و شخصی همرا احاطه کند و مطلب دارد از صورت اولی بکلی خارج میشود زیرا صحبت میشود از اینکه ما میخواهیم پنجاه سال امتحان کنیم و ببینیم این انومبیل هائیکه ما میاوریم آیا ما را از راه آهن بی نیاز خواهد کرد یا نه؟

در هر حال این يك چیز غریبی است ۱۱

بنده که نمی توانم حل کنم در هر صورت بدون مطالعه و وقتاً رأی دادن باینکه

انومبیل های فرد که هزار تومان بیشتر قیمت نداشته باشد از حقوق گمرکی معاف باشند و در نتیجه چهار هزار تومان از بودجه مملکت کسر کردن و در عوض يك سلسله الفاظ با تحویل دادن از قبیل اینکه فقرا هم بعد از این انومبیل سوار خواهند شد این متناسب نیست در صورتیکه بنده هم روزی می بینم که يك لواشی بمجلس می آید که مزید بر خرج مملکت است و از طرف دیگر میخواهم پیشنهاد کنم که از عایداتمان کسر شود.

بالاخره نمیدانم از کجا این کسر عایدات را باید جبران کنیم؟ بنده گمان نمی کنم که آقایان نمایندگان محترم تا این اندازه مطالعه را کافی بدانند که يك رأی دادن چهار هزار تومان بدون جهت و دلیل از بودجه جمع این مملکت کسر شود.

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - دو موضوع نازم در مجلس شورای ملی عرض وجود کرده است که متکرر در دوام در این دوره رفیقان آقای داور بوده است.

یکی اینکه پیشنهادی می کنند راجع بيك ماده از مواد قانون حرفه اشان را که زدند آنوقت مسترد میدانند و میگویند مقصودمان این بود حرف بزین قسمت دوش این بود که امروز اظهار کردند من مخیر کمیسیون هستم و از نظر کمیسیون باید مدافعه کنم و از دفاع فقط به لفظ (مدافعه) اکتفا کردند و عقاید خودشان را گفتند و مخالفت کردند خوب! این هم يك رهنائیت شاید ما هم در آتی یاد بگیریم.

ولی حالا قابل تعقیب باشد رانه بنده بآن کاری ندارم آقای حاج میرزا عبدالوهاب فرمودند بواسطه معافیت از گمرکات يك ضرری متوجه میشود. بعلاوه فرمودند این مسئله وسیله میشود برای اینکه پولمان بخارجه برود.

اولاً آقایان تصدیق میفرمایند که این گمرکی که در سرحد گرفته میشود بنبغ صاحب کارخانه نیست برای آنکه صاحب کارخانه انومبیلش را که بر سرحد وارد میشود به مقصد تومانی میفرودد البته يك تجاری این انومبیل را میبرد و صد پانزده گمرک میدهد این صد پانزده را هم زوی انومبیل می کشد.

این را کی میدهد؟ آن ایرانی که میبرد. این انومبیلها را کی میبرد یا شخصی میزند که سرمایه شان کم است (مقصودم منتفع نمیشود. مقصود اصلی از این معافیت و این پیشنهاد بنظر بنده چند چیز بود بعضی را آقایان ذکر کردند و بعضی دیگر را ذکر نکردند.

اولاً این بود وسایل نقلیه که امروزه در دنیا متداول است برورد و مقصد را وارد ایران شود و این خرش هزار ساله را اول کنیم تا مدتی برود در جنگل و برای خودش بچرد و هم چنین شتر و قاطر و سایر اسبهای بارکش. از نظر فلسفه و اخلاق هم در این قرن که وسایل نقلیه موجود شده است و وسایل نقلیه غیر از حیوانات هستند دیگر نباید این همه صدمه بآنها وارد آید و امروزه که وسایل نقلیه آهن است و محرکش هم بنزین و نفت و ذغال سنگ است هیچ صحیح نیست ما بیاییم از اینها دست برداریم و حیوان بی زبان راهی زیر بار بکشیم مخالف با اینکه اصلاً انومبیل بیاید در مملکت یا اینکه يك گمرکی برایش بیفتند که وسیله شود کمتر انومبیل در مملکت وارد شود خوب نیست یکنی از ناطقین محترم اینطور اظهار کردند که باید کاری کرد تا کمتر انومبیل در مملکت وارد شود و این خودش بطور غیر مستقیم طرفداری از الاغ و قاطر و شتر است. حالا این بنام عجاتاً مسئله فرد موضوع بحث است. آقایان البته اطلاع دارند که نسبت انومبیلها فرد امروزه در دنیا نسبت بسیار انومبیلها مثل الاغ میباشد در مقابل راه آهن و فرد امروزه حالت الاغ را دارد و اینقدرها قابل بحث نیست و اهمیت ندارد زیرا با چهار صد و پانصد تومان در سرحد وارد میشود از يك طرف آقایان میفرمایند که سالی بیست و پنج هزار تومان ضرر بر ما وارد خواهد شد.

در دنیا متداول است برورد و مقصد را وارد ایران شود و این خرش هزار ساله را اول کنیم تا مدتی برود در جنگل و برای خودش بچرد و هم چنین شتر و قاطر و سایر اسبهای بارکش. از نظر فلسفه و اخلاق هم در این قرن که وسایل نقلیه موجود شده است و وسایل نقلیه غیر از حیوانات هستند دیگر نباید این همه صدمه بآنها وارد آید و امروزه که وسایل نقلیه آهن است و محرکش هم بنزین و نفت و ذغال سنگ است هیچ صحیح نیست ما بیاییم از اینها دست برداریم و حیوان بی زبان راهی زیر بار بکشیم مخالف با اینکه اصلاً انومبیل بیاید در مملکت یا اینکه يك گمرکی برایش بیفتند که وسیله شود کمتر انومبیل در مملکت وارد شود خوب نیست یکنی از ناطقین محترم اینطور اظهار کردند که باید کاری کرد تا کمتر انومبیل در مملکت وارد شود و این خودش بطور غیر مستقیم طرفداری از الاغ و قاطر و شتر است. حالا این بنام عجاتاً مسئله فرد موضوع بحث است. آقایان البته اطلاع دارند که نسبت انومبیلها فرد امروزه در دنیا نسبت بسیار انومبیلها مثل الاغ میباشد در مقابل راه آهن و فرد امروزه حالت الاغ را دارد و اینقدرها قابل بحث نیست و اهمیت ندارد زیرا با چهار صد و پانصد تومان در سرحد وارد میشود از يك طرف آقایان میفرمایند که سالی بیست و پنج هزار تومان ضرر بر ما وارد خواهد شد.

بسیار خوب در مدت پنج سال سالی بیست و پنج هزار تومان ضرر بر ما وارد خواهد شد ولی نواقعی را هم از این راه عاید شهرها میشود آنرا هم خوبست در نظر بگیریم مثلا صد تا انومبیل که بههران میآید در ماه صد تا هفت تومان عاید دولت شود تا حدی کسر عایدی را جبران میکند و همینطور در همه بلاد يك عایداتی پیدا خواهد شد که بنبغ بلدی خواهد بود و عسوائه بلدی را بیشتر تقویت و تأمین خواهد کرد. شرحی راجع بیاج راه مذاکره شد و اشخاص بی کار زیاد میشود.

در این مدت پنج سال همه عایدات از ایرا بجا شوفر میشوند و بالاخره کار برای اشخاص بی کار زیاد میشود. مثلا اگر هزار تا انومبیل وارد شود نهصد و پنجاه نفر از اینها شوفر میشوند و از این طریق زندگانی راهاشه میکنند و وسیله اعاشه برای مردم بیکار خواهد بود.

دو مملکت ما که بیکار زیاد است و وسایل تولید ثروت هم تعقیب نمی شود حتی الامکان باید کاری کرد که من غیر مستقیم برای مردم کار تهیه شود.

این انومبیلها را کی میبرد یا شخصی میزند که سرمایه شان کم است (مقصودم منتفع نمیشود. مقصود اصلی از این معافیت و این پیشنهاد بنظر بنده چند چیز بود بعضی را آقایان ذکر کردند و بعضی دیگر را ذکر نکردند.

اولاً این بود وسایل نقلیه که امروزه در دنیا متداول است برورد و مقصد را وارد ایران شود و این خرش هزار ساله را اول کنیم تا مدتی برود در جنگل و برای خودش بچرد و هم چنین شتر و قاطر و سایر اسبهای بارکش. از نظر فلسفه و اخلاق هم در این قرن که وسایل نقلیه موجود شده است و وسایل نقلیه غیر از حیوانات هستند دیگر نباید این همه صدمه بآنها وارد آید و امروزه که وسایل نقلیه آهن است و محرکش هم بنزین و نفت و ذغال سنگ است هیچ صحیح نیست ما بیاییم از اینها دست برداریم و حیوان بی زبان راهی زیر بار بکشیم مخالف با اینکه اصلاً انومبیل بیاید در مملکت یا اینکه يك گمرکی برایش بیفتند که وسیله شود کمتر انومبیل در مملکت وارد شود خوب نیست یکنی از ناطقین محترم اینطور اظهار کردند که باید کاری کرد تا کمتر انومبیل در مملکت وارد شود و این خودش بطور غیر مستقیم طرفداری از الاغ و قاطر و شتر است. حالا این بنام عجاتاً مسئله فرد موضوع بحث است. آقایان البته اطلاع دارند که نسبت انومبیلها فرد امروزه در دنیا نسبت بسیار انومبیلها مثل الاغ میباشد در مقابل راه آهن و فرد امروزه حالت الاغ را دارد و اینقدرها قابل بحث نیست و اهمیت ندارد زیرا با چهار صد و پانصد تومان در سرحد وارد میشود از يك طرف آقایان میفرمایند که سالی بیست و پنج هزار تومان ضرر بر ما وارد خواهد شد.

بسیار خوب در مدت پنج سال سالی بیست و پنج هزار تومان ضرر بر ما وارد خواهد شد ولی نواقعی را هم از این راه عاید شهرها میشود آنرا هم خوبست در نظر بگیریم مثلا صد تا انومبیل که بههران میآید در ماه صد تا هفت تومان عاید دولت شود تا حدی کسر عایدی را جبران میکند و همینطور در همه بلاد يك عایداتی پیدا خواهد شد که بنبغ بلدی خواهد بود و عسوائه بلدی را بیشتر تقویت و تأمین خواهد کرد. شرحی راجع بیاج راه مذاکره شد و اشخاص بی کار زیاد میشود.

چنانچه سابقاً با دستگاه کالسکه و درشکه کاری و امثال اینها مردم همیشه میکردند امروز باین وسیله زندگانی میکنند و بطوریکه ملاحظه میشود در این ایسن انومبیلهای فرد يك قسمت زیادش انومبیل کرایه ایست که مردم تهیه کرده و کرایه میدهند.

بهر حال چنانچه عرض شد این وسیله می شود که عده زیادی از ایرانیها بکار واداشته شوند و از عده بی کار کم شود و يك موضوع دیگر که بنظر بنده بعضیها اشتباه میکنند این است که میگویند اول باید کارخانه انومبیل سازی یا تعمیر انومبیل وارد شود بعد انومبیل بیاید. در صورتی که اینطور نیست در هیچ جا اول کارخانه درست نشده است.

در همه جا بعد از اینکه انومبیل زیاد شد. البته برای اصلاح و ترمیمش کارخانه ایجاد خواهد بود و از اینکه انومبیل زیاد شد.

مسئله باج راه هم درست خواهد شد و برورد باج راه عادلانه میشود برای اینکه آنوقت طرفدار اصلاح باج راه در مملکت زیاد می شود.

از اینکه میگویند در طهران همین مجلس رأی داد که مالیات نواقعی انومبیل در طهران ماهی هفت تومان و در سایر بلاد ظاهراً پنج تومان باشد (این قانون سابق است) هزارتا انومبیل که در طرف پنجاه در مملکت وارد می شود راست است که هر سال بیست و پنجاه ار تومان ضرر دارد ولی نواقعی را هم از این راه عاید شهرها میشود آنرا هم خوبست در نظر بگیریم مثلا صد تا انومبیل که بههران میآید در ماه صد تا هفت تومان عاید دولت شود تا حدی کسر عایدی را جبران میکند و همینطور در همه بلاد يك عایداتی پیدا خواهد شد که بنبغ بلدی خواهد بود و عسوائه بلدی را بیشتر تقویت و تأمین خواهد کرد. شرحی راجع بیاج راه مذاکره شد و اشخاص بی کار زیاد میشود.

در این مدت پنج سال همه عایدات از ایرا بجا شوفر میشوند و بالاخره کار برای اشخاص بی کار زیاد میشود. مثلا اگر هزار تا انومبیل وارد شود نهصد و پنجاه نفر از اینها شوفر میشوند و از این طریق زندگانی راهاشه میکنند و وسیله اعاشه برای مردم بیکار خواهد بود.

دو مملکت ما که بیکار زیاد است و وسایل تولید ثروت هم تعقیب نمی شود حتی الامکان باید کاری کرد که من غیر مستقیم برای مردم کار تهیه شود.

این انومبیلها را کی میبرد یا شخصی میزند که سرمایه شان کم است (مقصودم منتفع نمیشود. مقصود اصلی از این معافیت و این پیشنهاد بنظر بنده چند چیز بود بعضی را آقایان ذکر کردند و بعضی دیگر را ذکر نکردند.

است. زمین اجازه بدهید بعداً اگر اظهاراتی دارید میتوانید بعد بنده در ضمن پیشنهادتان حرفه اتان را بزنید بعد پس بگیریم. اگر ممکن بود که از هزار تومان بیلا را هم معاف کنیم خیلی بهتر بود.

ولی چون غیر از فرد انومبیل دیگری کمتر از هزار تومان قیمتش نیست از این جهت يك رفتاری مابین کارخانجات تولید خواهد شد و ممکن است سایر کارخانجات هم قیمت انومبیل خود را باین بیآورند علی ای حال چون انومبیل پنج هزار تومان دارد هزار تومان در مملکت خیلی محدود است از این جهت چندان لزومی نداشت که امروزه آنها را معاف کنیم و کسبیکه میخواهد يك انومبیل پنج هزار تومانی بپاورد هیچ ضرری ندارد که هم گمرکش را بدهد و هم باج راه را.

این بود خلاصه هرايش بنده (جمعی گفتند مذاکرات کافی است. بعضی گفتند کافی نیست) رئیس - رأی گرفته میشود بکفایت مذاکرات.

آقایانیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند (جمعی از نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - معلوم میشود کافی است. پیشنهادها قرائت میشود مخیر بنده چند کلمه در اینجا لازم می آید در جواب آقای تدین عرض کنم. در قسمت اول فرمایششان فرمودند: مسئله در مجلس پیش آمده که بنده مبتکر آن بودم یکی اینکه پیشنهاد داده میشود پس از اینکه اظهار عقیده شد پیشنهاد کنند پیشنهاد خود را پس میگیرند بنده تصدیق میکنم که در مورد بنده یک قدمه اینطور اتفاق افتاده ولی این را نباید بر بنده ایراد گرفت بلکه باید خوشوقت بود که يك کیلی يك وقتی لازم میدانم یک قدمه را اظهار کند بدون جنجال و داد و بیداد و باینکه وسایل قانونی طریقی پیدا کند که حرف خود را بزند و البته آقایان تصدیق میکنند که بنده فقط یک قدمه اینکار را کردم ولی اگر سایر آقایان افراط کرده باشند این تصدیق بنده نیست بنده در يك موقع خیلی لازم میدانم که يك عقیده را اظهار بکنم ولو اینکه میدانم اکثریت مجلس آنرا تصویب نخواهد کرد باین مناسبت پیشنهاد کردم و پس از اظهار عقیده مسترد کردم در قسمت فرمایش بنده که اظهار کردند باینکه بنده مخیر بودم اظهار مخالفت کرده ام بعضی از نمایندگان - این طور

اگر آقای تدین مراجعه فرمایند بصورت جلسه قبل ملاحظه خواهند فرمود که بنده در آن دفعه دلایل کمیسیون را عرض کردم و دیگر تکرار مکرر را هم لازم نمیدانم و چون دلایل گفته شده بود بنده فقط بطور اشاره عرض کردم که باین که شخصاً باین مسئله عقیده ندارم ولی عقیده کمیسیون این است و چون از یک طرف دلایل کمیسیون را عرض کرده بودم و بعلاوه از طرف آقایان موافقین از قبیل خود آقای تدین و سایر آقایان هم دلایل موافقت بیان میشد از این جهت بنده احتیاجی ندیدم که این مرتبه هم يك بقدر اینها در این موضوع بکنم

و مسئله مخیر بودن البته ربطی ندارد باینکه انسان عقیده خودش را اظهار نکند و چون دلایل کمیسیون را گفته بودم دلایل خودم را هم عرض کردم و گمان نمیکنم در هر دو قضیه برخلاف قانون کاری کرده باشم. رئیس - پیشنهاد آقای طهرانی قرائت میشود (بمضمون ذیل قرائت شد)

باز کشتی و انورس های موتور دار تا پنجاه از حقوق ورودی گمرک معاف خواهد بود. رئیس - آقای طهرانی (اجازه)

آقای شیخ محمد علی طهرانی - بنده میخواهم روی پیشنهاد دلیل اقامه کنم طرفداری از حیوانات این پیشنهاد بنده است که انومبیلهای اختصاصی برای مسافرت و بارکش از نادیه گمرکات معاف باشند و از این لحاظ طرفداری از حیوانات میشود انومبیل هائیکه سواری است غیر از انورس است در اینجا يك معافه هائی بنظر بنده شده است که نسبت انومبیل با خط آهن مثل الاغ میباشد با انومبیل این را به متناسبه صحیح است ولی نه برای مملکت ما. ما باید همه چیز را ملاحظه کنیم و با هم مقایسه نماییم آنوقت در مقایسه متناسبه را در نظر بگیریم در امریکا (بطوریکه بنده شنبه ام) در هر سال مراجعه میکنند بواردات و صادرات خودشان نسبت با ایران می بینند صادرات آنها نسبت با ایران کمتر از واردات آنها بوده است و علی العکس واردات ایران بیشتر است از صادرات

لذا مالیات وضع میکنند برای وارداتی که از ایران می رود چرا؟ برای اینکه معافه بدهند بین واردات و صادرات ایران برای اینکه همان اندازه پولی که از آن مملکت خارج و وارد ایران میشود همان اندازه پول از این مملکت وارد آنجا شود خوب آیا ما هم در مقابل این انومبیل يك صادره تهیه میکنیم که در مقابل پولی که بآنها میدهیم

البته این قبیل لواجی که تقدیم مجلس میشود باید يك نظر اساسی منظور باشد که برای مملکت مفید باشد ما باید ببینیم چه چیز احتیاج ما را رفع میکند و چه چیز از نقطه نظر رفع احتیاجات برای مملکت ما مفید است و اگر این نظر را نداشته باشیم يك کار نفوی کرده ایم ما که با معافیت انومبیلهای بارکش و مترددار موافقت میکنیم برای اینست که ببینیم این

ماده دوم - باز کشتی های موتور دار و انورس ها مطلقاً تا پنجاه از حقوق گمرکی معاف خواهد بود. ا. ب. شیرازی. سهام السلطان. عطیعی. س. ح. هایم. روحی. یعقوب الهوسوی. سردار مخم. محمد نجات رئیس - همین همان پیشنهاد بود. پیشنهاد آقای ضیاء الواعظین قرائت میشود (باین مضمون خوانده شد) امضا کنند پیشنهاد مینماید که ماده دوم بترتیب ذیل اصلاح شود: ماده (۲) - باز کشتی های مترددار مطلقاً انومبیلهای سواری در صورتیکه زیاد از هزار تومان قیمت نداشته باشند تا شش سال از حقوق ورودی گمرک معاف خواهد بود. ضیاء الواعظین رئیس - آقای ضیاء الواعظین (اجازه)

ضیاء الواعظین - بنده علاوه بر آن هرايشی که عرض کردم راجع باین پیشنهاد دیگر چیزی ندارم عرض کنم. یکی از آقایان نمایندگان در ضمن فرمایشاتشان فرمودند گاهی مذاکره از انومبیل زمانی از راه آهن و وقتی از احتیاج مملکت میشود.

ماده و جبران کنیم. در اینجا دیده میشود نه. پس بنا بر این چیزی که رفع میکند حوائج حمل و نقل را فقط کامیون و انورس است و چیزهای دیگر رفع حوائج را نمیکند جز اینکه يك ضرر اقتصادی بمملکت میزند و نفعی هم برای دولت ندارد و ضرر هم دارد از این جهت بنده این پیشنهاد را کردم

مخیر - کمیسیون باینکه انورس هم معاف شود موافق است و دلایلی را هم که آقا ذکر کردند بجای خودش صحیح است و گویا انورس از قلم افتاده است و کمیسیون قبول میکند.

رئیس - (خطاب به مخیر) پیشنهاد ایشان را قبول میکنید؟

مخیر - بله. رئیس - پیشنهاد آقای حائری زاده بنده هم در این زمینه بود.

رئیس - پیشنهاد جمعی از آقایان قرائت میشود (شرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم ماده دوم اینطور اصلاح شود.

ماده دوم - باز کشتی های موتور دار و انورس ها مطلقاً تا پنجاه از حقوق گمرکی معاف خواهد بود. ا. ب. شیرازی. سهام السلطان. عطیعی. س. ح. هایم. روحی. یعقوب الهوسوی. سردار مخم. محمد نجات رئیس - همین همان پیشنهاد بود. پیشنهاد آقای ضیاء الواعظین قرائت میشود (باین مضمون خوانده شد)

امضا کنند پیشنهاد مینماید که ماده دوم بترتیب ذیل اصلاح شود: ماده (۲) - باز کشتی های مترددار مطلقاً انومبیلهای سواری در صورتیکه زیاد از هزار تومان قیمت نداشته باشند تا شش سال از حقوق ورودی گمرک معاف خواهد بود. ضیاء الواعظین رئیس - آقای ضیاء الواعظین (اجازه)

ضیاء الواعظین - بنده علاوه بر آن هرايشی که عرض کردم راجع باین پیشنهاد دیگر چیزی ندارم عرض کنم. یکی از آقایان نمایندگان در ضمن فرمایشاتشان فرمودند گاهی مذاکره از انومبیل زمانی از راه آهن و وقتی از احتیاج مملکت میشود.

البته این قبیل لواجی که تقدیم مجلس میشود باید يك نظر اساسی منظور باشد که برای مملکت مفید باشد ما باید ببینیم چه چیز احتیاج ما را رفع میکند و چه چیز از نقطه نظر رفع احتیاجات برای مملکت ما مفید است و اگر این نظر را نداشته باشیم يك کار نفوی کرده ایم ما که با معافیت انومبیلهای بارکش و مترددار موافقت میکنیم برای اینست که ببینیم این

ماده دوم - باز کشتی های موتور دار و انورس ها مطلقاً تا پنجاه از حقوق گمرکی معاف خواهد بود. ا. ب. شیرازی. سهام السلطان. عطیعی. س. ح. هایم. روحی. یعقوب الهوسوی. سردار مخم. محمد نجات رئیس - همین همان پیشنهاد بود. پیشنهاد آقای ضیاء الواعظین قرائت میشود (باین مضمون خوانده شد)

فکری که میگوید اگر انومیل درمفکت زیاد شود ملک ما از وجود راه آهن بیناز کند واقعا معلی است بانه؟ البته یک مدتی برای این کار لازم است چهار سال پنج سال شش سال برای امتحان این مسئله وقت لازم است اگر واقعا این فکر عملی باشد از این طریق یا از راه آهن بی نیاز خواهیم شد در این مدت معلوم میشود از آینده بانظر کمیسیون موافقت میکند و همان مدت پنج سال را قبول میکند.

رئیس (خطاب بضمایر الواعظین) - در واقع مسترد میدارید ضیاء الواعظین) مسترد نمیدارم پنج سال را قبول میکنم.

رئیس - چون پیشنهاد آقای طهرانی را کمیسیون قبول کرده حالا پیشنهاد جناب عالی در واقع بمنزله اصلاح است نسبت پیشنهاد کمیسیون را آقای میکیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای ضیاء الواعظین آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(مصدوری قیام کردند)

رئیس - قابل توجه نشد پیشنهاد ششم جلسه شده است آقایانیکه این پیشنهاد را تصویب میکنند قیام فرمایند.

(جمع کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد جلسه آتی روز سه شنبه دستور اولاً قرارداد بستن و تلگرافی تانیا لایحه سابقیت ماشینهای صنعتی و فلاحی از تأدیبه حقوق گمرکی ثالثاً غیر کمیسیون فواید عامه مراجع با متناظران بندر جزیرا اگر وقتی باقی ماند غیر کمیسیون مبتکرات راجع به امنیت قصبه سلمان و قسمتی از دهات خوی از تأدیبه ایالات در ظرف سه سال آقای سید مقبول (اجازه)

آقای سید مقبول - قانون منع پوست بره را هم داخل فرمایند تا جزء دستور شود.

رئیس - اگر میخواهد در درجه اول باشد باید برای بگیریم و عدم کافی نیست در هر حال در درجه پنجم میگذاریم.

آقای افشار (اجازه)

افشار - عرض میکنم در بیست و هشتم مغرب لایحه تصویب معافیت مالیات مستقیم ارومیه را تا مدت سه سال تقدیم کردم میخواستم استماع کنم جز در دستور شود (مجلس سه ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی مؤمن الملک

مندی

علی اقبال الملک

مندی

مظالم السلطان

جلانده صدور هجدهم صورت مشروح مجلس یوم سه شنبه هجدهم رجب ۱۳۰۴ مطابق دوم رجب ۱۳۴۳

مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید.

صورت مجلس یوم یکشنبه پنجم دلو را آقای میرزا جواد خان قرائت نمودند.

رئیس - آقای امیر حشمت (اجازه)

امیر حشمت - قبل از دستور عرض دارم

رئیس - آقای ضیاء الواعظین (اجازه)

ضیاء الواعظین - بنده را جز در سر آمدگان بی اجازه منظور داشته اند در صورتیکه بنده برای جلسه قبل اصلاح نظر خواسته بودم که معافیت بکنم بالاخره بعد هم آمدم در کمیسیون عرض هم اجازه بنده هست راجع به دستور هم عرض دارم بعد عرض میکنم.

رئیس - تحقیق و اصلاح میشود آقای سالار لشکر

سالار لشکر - قبل از دستور عرض دارم.

رئیس - آقای حائری زاده

حائری زاده - عرض بنده هم قبل از دستور است.

رئیس - آقای شریعتدار (اجازه)

شریعتدار - قبل از دستور عرض دارم.

رئیس - آقای ملک التجار (اجازه)

ملک التجار - عرض بنده هم قبل از دستور است.

رئیس - نسبت بصورت مجلس ایرادی نیست؟

(گفتند خیر)

رئیس - آقای امیر حشمت (اجازه)

امیر حشمت - یک عده از ایرانی ها با تحمل مضارح زیاد مدتی صرف وقت اروپا رفته اند و در مدارس عالی اروپا تحصیلات خود را تکمیل کرده اند و با تصدیق نامه بایران مراجعت نموده اند دولت هم بواسطه قانون استخدام نمیتواند مشاغل کفایت با معلومات آنها است با آنها رجوع نماید و از معلومات و تخصص آنها استفاده نماید.

لذا برای حفظ حقوق قضای این گونه مردم در وقت مغلوبات دولت جمعی از آنان نمایندگان پیشنهادی کرده اند که تقدیم میکنم.

رئیس - آقای سالار لشکر (اجازه)

سالار لشکر - نسبت برای کمیسیون نظام راجع به نظام اجباری خواستم عرض کنم که نظریه مسافرت آقای سید ابراهیم کمیسیون از اکثریت افتاد است و نظر باینکه این لایحه حاضر است و فقط در یک ماده مختصر اختلافی بین کمیسیون و دولت بود که آنهم رفع شد ولی برای اینکه مراجع بکمیسیون بشود و این ماده در کمیسیون اصلاح و تصویب شود یک جلسه بصورت لازم است که کمیسیون تشکیل شود که زودتر این ماده تصویب شده و ریاست آن تقدیم مجلس شود بنابراین مستعدی هستم اگر ممکن است امروز آقایان نمایندگان محترم در دفتر حضور کمیسیون نظام را انتخاب فرمایند که زودتر ریاست تهیه و تقدیم شود.

رئیس - جزو دستور روز پنجشنبه میشود.

حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - معنی است در مجلس از اقتصادیات و تجارت صحبت میشود و یک کمیسیون هم برای این مسئله انتخاب شد که نظری برای پیشرفت تجارت و اقتصادیات و جبران این خرابی ها و بدبختی ها بکنند.

بنده در این سفری که برای عبادت مرحوم اخوی به مشهد رفتم مشاهده کردم که در خراسان مال التجاره مهمی که دارند دو چیز است یکی بنه است و یکی ترباک.

در موضوع ترباک امروز نمیخواهم صحبت کنم که چه بدبختی هایی برای مردم از سوء اداره دولت پیش آمده است.

راجع به بنه هم راه نزدیک برای فروش آن روسیه بوده و چون حالا وضعیت روسیه یک ترتیبی است که دستهای مختلف برای خرید بنه نیست فقط یک دست است که در آن جا بنه را خریداری میکند و بدبختی است وقتی مشتری یکی شده و فروشنده زیاد تعیین نرخ بدست مشتری است و برای فروشنده فایده نمیکند و اهالی خراسان راه دوری برای خودشان پیدا کرده بودند که راه دزد آب بود و بنه را از آن سزح خارج میکردند و لازم بود که دولت درین خصوص یک اقداماتی بکنند و سهیلانی فراهم نمایند تا مردم بهتر بتوانند مال التجاره شان را بایدار دنیا برسانند در صورتیکه دیروز تلگرافانی از دزدان رسیده و شکایت میکنند که باج راه را سابقاً از هر مشتری چهار فران میگرفتند در صورتیکه راه بیرجند راه درست تمیر نمیکند و آنچه هم درست کرده بودند رو بفرای است با اینکه راه را درست نمیکند سابقاً از هر مشتری چهار فران باج راه میگرفتند ولی باین خرابی راه حالا آمده اند و از هر مشتری هفت فران و شش بنه دینار مطالبه میکنند.

روض اینک سهیلانی برای امر تجارت فراهم کنند باج راه هم یک بر دو کرده اند راه هارا هم تمیر نمیکند اگر چه گیباین تلگراف برای مجلس شورای ملی و هیئت دولت و تجارت بود.

ولی خواستم عرض مجلس برسانم که در این مسئله باج راه خوب است کمیسیون اقتصادیات یک فکری بکنند و نمایند دولت را بخواهند و یک ترتیبی برای اینکار بدهند که بیش از این لطمه به تجارت ملک وارد نیاید - تلگراف را هم تقدیم میکنم.

رئیس آقای شریعتدار (اجازه)

شریعتدار دامادانی - یک مختصر مطالبه که در اوضاع ولایات یا مسافرتی که انسان بکنند و ضعیف است و راه های ایالات و ولایات بنظرش میآید بالخصوص مردم ولایات دائماً از کار کسب خود قلیج و بیچاره مانده و متصل مشغول دفاع از مأمورین مایه هستند.

بزرگترین و مهمترین مشکلاتی که برای مردم ولایات درست شده همین ادارات مایه ولایات است و در واقع میتوان گفت تمام زندگی مردم از فلاح و تجارت و غیره مختل شده برای اینکه باید متصل از مأمورین مایه و ادارات مایه دفاع بکنند.

بعضی از نمایندگان صحیح است مثلا وقتی که مجلس شورای ملی خانواری وارد گردیده خود دینم که عملیات مأمورین وصول خانواری بعد از رد کردن مجلس شدیدتر و سخت تر شود با کمال شدت از مردم مطالبه میکنند در صورتیکه علاوه بر اینکه عامه مردم علاقه بچکومت ملی دارند رای شناسند و حاضر نیستند پس از رد کردن مجلس مالیاتی بدهند.

(صحیح است)

تایک درجه هم این توهین به مجلس و اهمیت نهادن به مجلس را ثابت میکنند پس از آنکه نیم عشر اوقات تصویب نشد باز عملیات مأمورین مایه شدیدتر شده مخصوصاً تلگرافانی که از اداره عایدات داخلی میرسد خود بنده دینم که تلگراف شده بود.

عملیات خودتان را در وصول نیم عشر ادامه بدهید.

این هم یک تندی بی علاقه کی وزارت مایه را نسبت بمجلس ثابت میکنند و بقیده بنده این یک توهین بزرگی است بمجلس همچنین در موضوع تعدیل ترباک کامی مردم را بخبال طرف سوءنظر قرار میدهند مثلا پیشکار مایه شاهرود بجز در سوءنظر مدعی شد که اهالی بیچاره بیایستی دوازده من شیر بدهند.

پس از شکایات زیاد بالاخره اداره

عایدات هم تصدیق میکرد بجز در سوءنظر نیست مردم را متهم کرد و دوازده من شیره ترباک از آنها مطالبه کرد و قرارداد مجلس تشکیل بدهند و رسیدگی کنند مردم وقت پیدا نکردند چون راه دور بود موقع ترک گمانی هم بود نتوانستند بروند و تبرئه حاصل کنند.

آنوقت مقتض حکم غیابی صادر کرد که دوازده من شیره را بلاوه یک جریمه باید اهالی بدهند تقریباً هزار و یازصد تومان مردم محکوم غیابی شده اند و از آنها میخواهند بگیرند.

بنابر این مقدمات بقیده بنده باید این اشکالاتی را که همیشه برای مردم ولایات پیش میاید رفع کرد که هر روز مردم مشغول مدافعه از اداره مایه و مأمورین مایه یا سایر وزارتخانه ها نداشته و هر کس وظیفه خود را بدهد و از حدود خودش تجاوز نکند.

مأمورین هم اینقدر در رسیدن تندی و آزار مردم نباشند و تصور میکنند بهترین راه حاش هم همان است که مفتش پیش-بیشی کرده و آن انجمن های ایالتی و ولایاتی است.

این انجمن ها که تشکیل بشود تمام این مشکلات برطرف خواهد شد البته اگر قانونش محتاج به تعدیل نظر است باید اصلاح شود ولی مادام که این قانون نسخ نشده بقوت قانونی خودش باقی است و مان باقی عمل شود هر وقت که نسخ شد دیگر بآن عمل نکنند و از روی قانون جدید رفتار کنند.

در حال راه حاش همان تشکیل انجمن های ایالتی و ولایاتی است تا اینقدر مردم دچار اشکال نباشند که متصل هر روز بوزارتخانه ها کاغذ و عریضه بنویسند و از طرف وزارتخانه ما هم بآنها جواب اداری بدهند بالاخره در نتیجه سوءنظر مردم را محکوم بنادیه هزار و یازصد تومان بکنند یا مالیاتی را که مجلس رد کرده است بشمار از مردم مطالبه نمایند.

و بقیده بنده خوب است که تذکر فقیم دولت انجمن های ایالتی و ولایاتی را برای ترقیه حال مردم و برای اینکه ادارات هم آسوده باشند و متصل مشغول رسیدگی بشکایات نباشند تشکیل بدهند تا مردم راحت شوند مأمورین هم اینقدر بمردم تندی نکنند و در واقع این انجمن های ایالتی و ولایاتی حکم یک مجلس کوچک را دارد در ولایات عیناً باین قانون عمل نمایند تا وقتی که در قانون انجمن های ایالتی و ولایاتی تجدید نظر بشود و به بهر شکلی که درآمد همانطور عمل نمایند.

بعضی از نمایندگان صحیح است.

رئیس - آقای ملک التجار (اجازه)

ملك التجار - برای اینکه بیانات جلسه گذشته بنده راجع باصلاحات عدلیه سوء تمیر نشود لازم میدانم عرض کنم که اساساً اعتراضات بنده بقوانین موضوعه نبوده است.

بلکه نظرم در اجرای قوانین و تقننات قضات در مصروفات موافق اراده و فهم خودشان بوده است ولی خیلی متأسفم که آقای معاون وزارت عدلیه در ضمن بیاناتشان یک اظهاری کردند که یک نگرانی در جامعه ایجاد کرد و آن این بود که برای قضات به جازات قائل نشد و استنطاقات قضای را (آنهم قاضی که خودش را از دادن امتحان معاف میداند و قاضی حرف است) در مقابل نص حجت میدانند بنده عرض از تشریحی که امروز راجع به عدلیه کردم این بود که البته نبایستی قضات مطلق - العنان باشند یعنی هر اراده که خودشان بکنند آن اراده را قانون بنده دارند و اگر بنا بود استنباط قضای مدخلیت داشته باشند دیگر اینهمه قوانین وضع نمی شد ولی این مواد در عدلیه اجرا نمیشد.

این عبارات و این مواد تماماً با فرسی نوشته شده و فهم آن هم برای فارسی دانی تصور میکنم خیلی سهل و آسان باشد این است که بنده از آقایان و کلاه عظام تقاضا میکنم که یک فکری برای این قضات بکنند و یک مجازاتی از برای آنها قائل بشوند که رفیع نگرانی از مردم بشود.

بعضی از نمایندگان - وارد دستور بشویم.

رئیس - دستور امروز اولاً قرارداد استثنای ایران پس است ر ماده اول در ماده دوم آقای کی استوان اعتراض کرده اند که طبق توزیع شده است اگر اظهاراتی دارید بمجلس ارجاع بکمیسیون فرمایند.

کی استوان - خیر توضیحی ندارم حائری زاده - خوب است قرائت شود.

رئیس - طبق توزیع شده است شرح ذیل قرائت شد

ماده ۲ - از نظر دوم پس از (حمل مینماید) از جمله (در صورتیکه الی آخر زاید است قسمت ثانی ماده فوق از اواخر دو سطر انتهای از (نخواهد بود) از جمله (بدهی است الی آخر زاید است)

رئیس - آقایانی که ارجاع بکمیسیون را قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

عده قلیلی قیام نمودند

رئیس - قابل توجه نشد.

ماده سوم هم اعتراض دارد قرائت میشود.

اینطور قرائت شد.

ماده ۴ نیز زائد میباشد زیرا جای

دستی است که برای روسها باز میگذاریم و در آتیه البته دچار اشتباه میشود.

رئیس (خطاب به کی استوان) توضیحی دارید؟

کی استوان - خیر

رئیس - آقایانیکه ارجاع بکمیسیون این اعتراض را قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

عده قلیلی برخاستند.

رئیس - قابل توجه نشد.

ماده چهارم هم اعتراضی هست اینطور خوانده شد.

ماده ۴ - زائد است روسیه پول ندارد مگر مقصود تأدیبه پول از طرف ایران باشد.

رئیس - آقایانی که ارجاع بکمیسیون را قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

دوسه نفر قیام نمودند.

در ماده پنجم اعتراض نرسیده است.

در ماده ششم آقای کی استوان با اعتراض دارند.

شرح آتی قرائت شد

در ماده ششم همچنان در بعضی مواد اسمی از نرخهای عمومی برده شده است در صورتیکه دولت بصورت مقرر در مجمع بین المللی یعنی عضویت ندارد چگونه حصول آن قبایل دولتین امکان دارد؟

زیرا در مواقع اختلاف حکمیت آن در مجمع بین المللی که یکی از طرفین عضویت نداشته باشند روی نخواهد داد و حکمیت در میان خود در اینگونه مواقع با سابقه که با روسیه در عدم اجرای بسیاری از مواد عهد داریم چگونه تواند شد

رهنما مخیر کمیسیون - عرض میکنم مقصود در اینجا هدانامه یعنی بین المللی است و دولت روسیه اخیراً آن را قبول کرده است.

رئیس - آقایانیکه ارجاع بکمیسیون را نسبت باین اعتراض قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

عده کمی برخاستند

رئیس - قابل توجه نشد

حائری زاده - این اعتراضات را حالا داده اند مامورین نیستیم

رئیس - بایستی زودتر بدهند اینجا روز شنبه اعلام شده بود که جزو دستور روز سه شنبه است میبایستی قبلابنوشته و میدادند اگر تأخیر کرده اند توضیحی بر ما متوجه نیست.

حائری زاده - خبر کمیسیون الساعه بما رسیده است

رئیس - بسیار خوب میبایستی چهار روز قبل داده باشند

در ماده هفتم نیز اعتراض از طرف آقای کی استوان رسیده است

شرح زیر خوانده شد

در اواخر ماده ۷ نوشته شده (باتوافق نظر ملکین) به جمله (باتوافق نظر دو این) تصور میکنم تعدیل شود بهتر است.

رئیس - آقایانی که ارجاع بکمیسیون را در این موضوع قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

عده کمی برخاستند

رئیس - قابل توجه نشد.

در ماده هشتم هم اعتراض رسیده است.

اینطور قرائت شد.

در ماده هشتم تلگرافی بی-م حذف شود زیرا فقط بهره مندی روس منظور میگردد و ایران مامله متقابل ندارد

رئیس - توضیحی دارید؟

کی استوان - خیر

رئیس - آقایانی که ارجاع بکمیسیون را قابل توجه میدانند قیام فرمایند

دوسه نفر قیام نمودند

رئیس قابل توجه نشد

ماده نهم ایرادی ندارد در قسمت چهارم ماده دهم آقای کی استوان ایرادی دارند قرائت میشود

شرح آتی قرائت شد

در قسمت چهارم از ماده دهم (اند فرس ماژور) نظر باینکه در روسیه اداره رسمی دولتی موسوم به (چه کا) که اکنون نام آن (کیو) (تبدیل یافته وجود دارد که کار آن اداره فقط اصل فورس ماژور میباشد باید در باب فورس ماژور و اداره فوق الذکر توضیح داده شود و گرنه دست های قبتی و سیاسی ما دچار اداره چله (کیو) تواند شد.

رئیس - پیشنهادی از طرف آقای مدرس رسیده است قرائت میشود (شرح آتی قرائت شد)

پیشنهاد میکنم لایحه از دستور امروز خارج شود.

مدرس - توضیحش این است که این لایحه را امروز با داده اند اصل لایحه را هم امروز یاد داده اند

رئیس - آقا لایحه را امروز یاد داده اند تقریباً یکماه است لایحه داده شده چرا اینطور میفرمایند؟

مدرس - اصلاحات را عرض میکنم بنابراین خواستم عرض کنم اگر اجازه فرمایند از دستور امروز خارج شود تا مطالعه نمایم که در جلسه بعد مطرح شود صبی ندارد.

رئیس - لایحه از یک ماه متجاوز است که توزیع شده و اصلاحات هم که از طرف بعضی از آقایان پیشنهاد شده و میبایستی زود تر داده باشند باین جهت قدری تأخیر شده ولی میگیریم برای خروج از دستور

مخیر - البته آقایان نمایندگان مسبقند که مدتی است این قرارداد طبع و توزیع

شده اعتراضاتی هم که آقای یاسانی و سایرین کرده بودند چهار روز قبل طبع شده است يك قسمت آهه دروز طبع و توزیع شد بنابر این اگر بخوایم از دستور امروز خارج کنیم اسباب تعویق میشود و بنده تصور میکنم اگر از دستور خارج نشود بهتر است

رئیس - آقایانی که تصویب میکنند لایحه از دستور امروز خارج شود قیام فرمایند.

جمعی قیام نمودند.

رئیس - تصویب نشد.

اعتراض ماده دوم قرائت شد.

رای میگیریم در قابل توجه بودن ارجاع به کمیسیون آقایان موافقین قیام فرمایند.

همه قلیلی قیام نمودند

رئیس - قابل توجه نشد.

در مواد ۱۱ و ۱۲ اعتراض

نرسیده است ارجاع به پروتکل آقای حاج سیدالمحققین ایرادی داشته اند که طبع و توزیع شده است بفرمایند آقای

حاج سیدالمحققین - ایراد بنده در ارجاع بتاریخ بود؛ قرارداد منعقد در مسکو بیست و پنجم و بیست و هفتم آوریل سنه که مابین وزارت خارجه و نماینده روسها در طهران منعقد شده است تاریخ هزار و نهصد و بیست و چهار نشان میدهد و اینجا بین این دو تاریخ يك اشتباه حاصل شده است میخواستم این اختلاف بعنوان ارجاع بکمیسیون اصلاح شود.

مخبر - در این قسمت همان قسم که نماینده محترم فرمودند این اشتباه شاید در مطبوعه شده باشد و ممکن است باصل پروتوکل رجوع شود گویا صحیح هزار و نهصد و بیست و سه باشد چون تاریخ انعقاد در مسکو هزار و نهصد و بیست و سه است اینک نوشته اند بیست و چهار اشتباه است اساساً بیست و سه است.

نظم الملک - اجازه میفرمایند توضیح عرض کنم؟

رئیس - آقای حاج سیدالمحققین (اجازه)

حاج سیدالمحققین - اینکه آقای مخبر فرمودند در طبع اشتباه شده بنده عقیده ام این است که در طبع اشتباه نشده بنده باصل درسیه هم مراجعه کردم بهینطور بوده است خوب است اصلاح بشود

رئیس - آقای نظم الملک (اجازه)

نظم الملک - اصل قرارداد در هزار و نهصد و بیست و سه بسته شده است وقتی که بکمیسیون مراجعه شد کمیسیون خارجه و فوائد عامه بیست و تلگراف يك نظریاتی پیدا کردند و دوباره بوزارت امور خارجه مراجعه شد وزارت خارجه باسفرات روس

در طهران وسفرات خودمان در مسکو داخل مذاکره شد و بالاخره اصلاحاتی را که کمیسیون خارجه در نظر گرفته بود قبول کردند و پروتوکل کلی که اخیراً در تهران نهصد و بیست و چهار بسته شد تصویب میکنم مخبر محترم اشتباه فرموده باشند و گمان نمیکند اشتباهی شده باشد

مخبر - عرض کردم قسمت راجع باصل پروتوکل محل اختلاف نیست نماینده محترم اشتباه فرمودند همانطور که ایشان فرمودند يك پروتوکل کلی اخیراً در هفتماه کثیر هزار و نهصد و بیست و چهار که گویا مطابق بازدهم میزان هزار و نهصد و سه باشد بسته شده و این جا راجع پروتوکل دو قسمت دارد و دو قسمت بر دو جزء است.

اول میگویم زبان رسمی قراردادهاست یعنی و تلگرافی مورخ بیست و پنجم و بیست و هفتم آوریل هزار و نهصد و بیست و سه این غلط است يك هزار و نهصد و بیست و سه باشد بطوریکه آقای حاج سیدالمحققین هم اشاره فرمودند.

چون قراردادهاست که بسته شده است یکی در تاریخ بیست و پنجم و یکی در تاریخ بیست و هفتم آوریل هزار و نهصد و بیست و سه بوده است و آقای نماینده محترم شاید تصور فرمودند که مقصود آقای حاج سیدالمحققین پروتوکل کلی است که اخیراً بسته شده در صورتیکه مقصود ایشان تاریخ قرار داد منعقد در مسکو است که سه هزار و نهصد و بیست و سه بود در حال یاد مطبوعه اشتباه شده یاد اصل قضیه سهوشده این تاریخ باید درست نوشته شود هزار و نهصد و بیست و سه.

رئیس - در ماده واحد هم هزار و نهصد و بیست و سه نوشته شده است (مخبر - صحیح است)

رای میگیریم بقابل توجه ارجاع به کمیسیون نسبت با اعتراض آقای حاج سیدالمحققین.

تقی زاده - اجازه میفرمایند

رئیس - بفرمایند

تقی زاده - بنده هم میخواستم عرض کنم که ایراد آقای صحیح است و تصور میکنم لازم برای گرفتن هم نباشد باید باصل رجوع کنند اگر در اصل هم اینطور شده باشد چنانچه در بعضی چیزهای دیگر هم دیده شده که سهو میشود البته باید اصلاح شود.

رئیس - رای میگیریم برای ارجاع بکمیسیون آقایان موافقین قابل توجه قیام فرمایند.

(اگر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد موضوع قرار داد تلگرافی اشتباه یافت میرسیم بقرار داد بسانوسر، طبع و توزیع هم شده است

بفرمایند.

یاسانی - در نتیجه مذاکرانی که چندی قبل با آقای تقی زاده نمودم توضیحاتی که ایشان دادند بنده متقاعد شدم.

رئیس - يك اعتراض دیگر هم کرده بودید راجع با اجتماع و اشتراکی متقاعد شدم

رئیس - آقای حاج سیدالمحققین راجع پروتوکل ایرادی دارند؟

حاج سیدالمحققین - بنده اعتراضم راجع به آن قسمت اختلاف تاریخ بود که آقای مخبر هم دفاع فرمودند باید باصل مراجعه شده و تاریخ تصحیح شود دیگر اعتراض ندارم.

رئیس - رای میگیریم در قابل توجه بودن بکمیسیون اعتراض آقایان موافقین قیام فرمایند.

(عده کمی برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد آقای حاج سیدالمحققین (اجازه)

حاج سیدالمحققین - اعتراض بنده راجع با اختلاف تاریخ بود که مجلس راجع بقسمت اول قبول کردند یعنی راجع بقسمت بیست و یکم قبول کردند و راجع بقسمت تلگراف قبول فرمودند و رای ندادند بنده مخالفت نشدم که چطور شد در صورتیکه هر دو يك ایراد بود رأی ندادند.

رئیس - ماده واحد قرائت میشود رأی میگیریم.

(اینطور قرائت شد)

ماده واحد - مجلس شورای ملی مقارنه نامه تلگرافی را که در مسکو بین نمایندگان دولتین ایران و روسیه منعقد و امضاء شده است.

بجز ذیل تصویب مینماید:

۱- مقاله نامه تلگرافی مورخه ۲۷ آوریل ۱۹۲۳ مسیعی دارای ۱۲ ماده

۲- اظهار نامه راجع بمقاله نامه تلگرافی مورخه ۲۷ آوریل ۱۹۲۳ مسیعی يك وره.

۳- پروتوکل ضمیمه مورخه هفتم اکتبر ۱۹۲۴ که بین وزارت خارجه دولت ایران و سفارت دولت جمهوری روسیه در تهران امضاء شده است.

رئیس - چنانچه ملاحظه میفرمائید در اینجا هم تاریخ ۱۹۲۳ نوشته شده است.

رئیس - (اجازه)

افشار - در ماده چهار و پنج نظام نامه ضمیمه بنده ایرادی داشتم طبع و توزیع هم شده نمی دانم چرا مطرح نشده است.

رئیس - نظامنامه نباید بتصویب مجلس برسد.

بعضی از نمایندگان صحیح است

افشار - چون ضمیمه بود خواستم ایراداتم پروتوکل ضمیمه مورخه هفتم اکتبر

زایعش برسانم.

رئیس - بنظر بنده اینطور میرسد حالا آقای معاون و آقای مخبر این جا هستند ممکن است توضیح بدهند در حال گویا نظامنامه اجرایی را کمیسیون اشتباه داده بودند طبع شود.

مخبر - توضیحی که حضرت آقای رئیس نسبت به نظامنامه فرمودند صحیح است.

زیرا قسمت نظامنامه مربوط باین جا نیست و با خود دولت است.

آن قسمتی که برای طبع فرستاده شده بود کمیسیون سابقاً فرستاده بود ولی در ماده واحد که بنده فرستادم که طبع شده والان هم قرائت شد اسمی از نظامنامه برده نشده بنابراین اعتراض آقای افشار راجع به نظامنامه وارد نیست.

رئیس - آقای تقی زاده (اجازه)

تقی زاده - بنده فقط با اصلاح عبارتی در قسمت سوم دارم آنجا نوشته شده سفارت دولت جمهوری روسیه برای اینکه عبارت صحیح باشد باید منظر پروتوکل نوشته شود دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی شوروی چون در موثقی که پروتوکل امضاء شده است دیگر دولت جمهوری روسیه نامیده نمی شود.

رئیس - در ماده واحد میفرمائید؟

تقی زاده - بلی بلی - حالا دیگر روسیه دولت جمهوری نیست باید منظر پروتوکل نوشته شود روسیه هم لازم ندارد.

بعضی از نمایندگان این اعتراض است باید قبل طبع و توزیع شده باشد.

رئیس - این اعتراض باین عهد نامه و قرارداد نیست راجع بماده واحد است که از طرف کمیسیون پیشنهاد شده است.

مخبر - در این قسمت همانطور که آقای تقی زاده فرمودند ممکن است عبارت را تغییر داد و همانطور که پروتوکل نوشته شده نوشته شود دولت اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی و همین شکل هم داده شود.

(بعضی از نمایندگان - صحیح است)

(قسمت سوم ماده واحد بشرح آتی قرائت شد)

۳- پروتوکل ضمیمه مورخه هفتم اکتبر ۱۹۲۴ که بین وزارت خارجه دولت ایران و سفارت دولت شوروی جماهیر سوسیالیستی روسیه در تهران امضاء شده است.

مخبر - اصل پروتوکل این قسمت را دارد و باید اینطور اصلاح شود.

۱۹۲۴ که بین وزارت خارجه دولت ایران و سفارت دولت اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی روسیه در تهران امضاء شده است.

مخبر - اصل پروتوکل این قسمت را دارد و باید اینطور اصلاح شود.

۱۹۲۴ که بین وزارت خارجه دولت ایران و سفارت دولت اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی روسیه در تهران امضاء شده است.

مخبر - اصل پروتوکل این قسمت را دارد و باید اینطور اصلاح شود.

پروتوکل ضمیمه مورخه هفتم اکتبر

۱۹۲۴ که بین وزارت خارجه دولت ایران و سفارت دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی روسیه در طهران امضاء شده است.

تقی زاده - دیگر روسیه نمیشود اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید.

تقی زاده - تا قریب يك سال و نیم پیش از این اسم آن دولت روسیه بود و بعد از آن تاریخ اسم آن دولت روسیه نیست اسم آن دولت همین است که عرض کردم دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی چون دولت روسیه با چندین جمهوری جمع شده و دولت جماهیر را تشکیل داده مثل ممالک متحد آمریکا وقتی گفته شد دیگر گفتن اتنازونی را نمیخواهد در اینجا هم که پروتوکل نوشته شده است همینطور که بنده عرض کردم اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نوشته شده و باید همینطور نوشته شود.

رئیس - رای میگیریم بماده واحد و بترتیبی که قرائت شد با حذف لغز روسیه.

آقایانی که تصویب می کنند قیام کنند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد لایحه راجع بمعاقبت ماشینهای فلاحتی وصنعتی از حقوق گمرکی مطرح است پیشنهادهاست شده بود که در روز نوزدهم رای میگیریم امروز درباره آنها رای میگیریم پیشنهاد شاهزاده محمولی میرزا - (بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم دولت اتومبیل های بارکش (کابین) که وارد سرحد می شود صدی پنج از اصل قیمت آن را بعنوان مساعده و تشویق با صاحبانش بدهد.

رئیس - بفرمائید

محمودولی میرزا - در این مسئله بمعاقبت ماشین های فلاحتی وصنعتی که بعد منجر بمعاقبت اتومبیل شد مذاکره خیلی زیادی شده است

البته بنده نمی خواهم راجع ببیشهاد خودم توضیحات خیلی مبسوط و مفصلی داده باشم ولی يك مسئله که تصور میکنم لازم و ضروری باشد و در هر صورت بنده آنرا لازم میدانم اینست و از این نقطه نظر این پیشنهاد را کردم که هم باین پیشنهاد عقیده مندم وهم بتوانم توضیحات خود را عرض کنم.

یکی از نمایندگان محترم در ضمن مذاکره در جلسه گذشته اظهار فرمودند که مخصوصاً این معاقبت يك ضرر عمده از نقطه نظر اقتصادی وارد خواهد آورد

ولی دلالتی افاده نکردند و فقط قناعات فرمودند باینکه تکرار میکنند که این سبب ضرر اقتصادی است

بنده بطوریکه در پیشنهاد خودم عرض کردم بکلی در این موضوع مخالف

نظریه ایشان را دارم و تصور میکنم که ما برای ورود کامیون نباید فقط بمعاقبت قناعت شویم و رضایت بدهیم

بطوریکه بنده در پیشنهادم عرض کرده ام هیچ عقیده نکرده ام که اتومبیل سواری و اتوبوس حمل و نقل مسافر باشد و فقط اتومبیل بارکش و کامیون را عرض کرده ام يك کامیونی است که ممکن است پنج هزار تومان قیمت داشته باشد و در سرحد پنج هزار تومان وارد شود مثل کامیونهای کوچک که معروف است به لوی لوی هائی هستند که حتی ممکن است به هزار و دوست هزار تومان وارد شود.

بنده معتقدم که نه فقط آنها را باید معاف کرد بلکه باید بعنوان تشویق يك چیزی هم دستی با صاحبان آنها بدهد. این عقیده بنده است و آن روزیکه این پیشنهاد را یکی از آقایان نمایندگان کردند آقایان آنطوری که باید دقت و توجه در اصل موضوع فرمودند و بعد هم کم کم برورد از بس پیشنهاد زیاد شد

در این ماده بکلی آن فکری که در اول حکم فرما بود و ایجاد این پیشنهاد را کردیده عقیده من بیک قدری از جریان خودش انحراف پیدا کرد.

مسئله سر این بود که باید تشریح کرد - تشویق یعنی چه؟

یعنی تشویق حمل و نقل مال التجاره بقیمت ارزان و آن نماینده محترمی که در اینجا فرمودند این از نقطه نظر اقتصادی مضرات

بنده توجه ایشان را به همین مسئله معطوف می کنم که اگر ما يك وسائل حمل و نقل داشته باشیم . . . . .

امروز قند و شکر که در انزلی يك قیمتی دارد

آن قیمت را اگر شما مقایسه بفرمائید با قیمتی که در بنادر جنوبی ما دارد خواهید دید که قند و شکر در بنادر جنوبی یا بنادر شمالی شاید تومانی ۳ قران چهار قران ارزان تر باشد.

چرا این ارزانی در بازه طهران و شهرهای دیگر هیچ مؤثر نیست و علت اینکه تأثیری ندارد چیست؟

علت اینست که ما وسائل نقلیه نداریم از بندر بوشهر از ناصری از حدود کارون که میخواهند قند و شکر را بکنند و بیاورند باصفهان یا آن گرایه که هست صرف نمی کند

اگر ما بتوانیم امروز که وسائل نقلیه سریعی نداریم

بتوسط اتومبیل رانی وسائل حمل و نقل را توسعه بدهیم قطعاً در امور اقتصادی ما این مسئله ذی دخل خواهد بود.

و اثرات آن در موضوع اقتصادیات به نفع مملکت و دولت تمام خواهد شد نه بضرر که یکی از نمایندگان محترم آنروز

تصریح کردند.

اینست که بنده عقیده مند هستم باین پیشنهادیکه کرده ام آنها هم فقط برای کامیون زیرا اتومبیل سواری را بنده معتقد نیستم ولی متأسفانه مجلس بعقیده بنده آنطوری که باید توجه نکرد.

پیشنهادی هم که يك نفر از نمایندگان محترم فرمودند که گمرکی بطور تصاعد باشد.

یعنی اتومبیل کم قیمت کمتر و هر چه قیمت اتومبیل بیشتر میشود و بیک قدری نزدیکتر به لوکس میشود بیشتر بدهد و بکلی از گمرک معاف نشوند

اگر قبول میشد خیلی از مشکلات ما را حل میکرد متأسفانه هر چه پیشنهاد در این موضوع شد بیشتر نکرده و آن پیشنهادی هم که بنده کردم که قوه اسب را مآخذ قرار بدهند بطوریکه در همه دنیا متداول است در اخذ حقوق گمرکی و اخذ مالیاتها مآخذ را قوه اسب میگیرند نه اینکه يك اتومبیلی هزار تومان میاورد یا یکی بیشتر متأسفانه آن پیشنهاد بنده هم قابل توجه نشد

اینست که بنده خواستم در ضمن این پیشنهاد خودم لزوم این قسمت را عرض کنم و عرض کنم که مسئله بمعاقبت اتومبیلهای کامیون کاملاً بفتح و صرفه اقتصادیات مملکت است.

دارم مخبر کمیسیون - بیانات حضرت والا يك شکوفه بود از تخمی که آقای تقی زاده کاشتنند و در اولین مرحله که پیشنهاد فرمودند راجع بکامیون فرمودند خوبست يك مستمیری هم در حق اشخاصی که کامیون وارد مملکت میکنند برقرار شود و بنده هم در اساس این فکر موافق هستم ولی بدبختانه وظیفه مخبر کمیسیون در قبول یا مخالفت کردن خیلی محدود است و قبول کردن يك پیشنهادی بسته است باینکه تخمیناً نظر کمیسیون را که تا اندازه در دست اوست نگاه کند و بیشتر نزدیک است بآن پیشنهاد که قبول کند یا نه؟

و بنده تصور نمیکنم در موضوع این پیشنهاد اینطور باشد و نمیتوانم از طرف کمیسیون قبول کنم و در اینکه این مسئله را خوب میدانم

تردید باینکه امروز ما در مجلس نمیتوانیم قرار بگذاریم بآن کسی که کامیون میاورد يك مستمیری همانطوریکه آقای تقی زاده فرمودند و اساسی تر هم بود بدهند یا باینطور که شاهزاده محمد ولی میرزا حالا پیشنهاد فرمودند صد پنج داده شود یا خیر؟

بنا بر این بسته است بنظر آقایان نمایندگان

رئیس - آقایانی که پیشنهاد شاهزاده محمد ولی میرزا را قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(چند نفری برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد پیشنهاد آقای حاج میرزا عبدالوهاب (بشرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم از اتومبیلهای خصوصی سواری صدی پنجاه گمرک گرفته شود.

رئیس - در این باب گویا رای نتوانیم بگیریم.

حاج میرزا عبدالوهاب - بسیار خوب.

رئیس - پیشنهادهای دیگر - (بشرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد آقای قائم مقام - بنده پیشنهاد میکنم رای در ماده دوم تجزیه شود به اتومبیلهای بارکش علیحده و اتومبیلهای سواری جدا گانه رای گرفته شود

پیشنهاد آقای طهرانی - این بنده پیشنهاد میکنم در لایحه بمعاقبت اتومبیل از گمرک جدا گانه رای گرفته شود.

پیشنهاد آقای حاج میرزا عبدالوهاب - بنده پیشنهاد میکنم که قسمت راجع به اتومبیلها بین اتومبیلیهای بزرگ بارکش و سواری و بین اتومبیلیهای شخصی کوچک سواری تجزیه شود.

پیشنهاد آقای دولت آبادی - پیشنهاد می شود که تجزیه ذیل اضافه شود

ماشین آلات صنعتی و فلاحتی که ارزش ماه بیش از این تاریخ سرحد ایران وارد شده در صورتیکه گمرک آنرا را نبرداخته باشند نیز از آزادی گمرک معاف خواهند بود.

رئیس - بفرمائید.

دولت آبادی - مقصود از این معاقبت همراهی با ماشین آلات است که وسائل آوردنش فراهم شود و با اقتصادیات کمک بشود.

و ممکن است بعضی از ماشین آلات در چند ماه بیش از این وارد شده باشد و گمرکش را نتوانستند بدهند یا بعضی از آنها در گمرک باشند و بعضی در راهها مانده و دیرتر وارد شده باشند باین جهت باطر رسید که اگر بتوانم همراهی بکنم به آنها و آنها هم از این معاقبت مجلس استفاده بکنند

برای اینکه زودتر آن ماشین آلات هم بقصد برسند این پیشنهاد مفید باشد و برای کار اقتصادیات خیلی ناخوشایند است بسته بنظر مجلس است.

مخبر - ماشین هائی که وارد شده اند اگر در گمرک مانده اند و هنوز خارج نشده اند طبیعتاً پس از تصویب این قانون از گمرک معاف هستند و اگر از آنجا گذشته اند دیگر نمی شود آنها را برگردانیم و بطوریکه یکی از آقایان نمایندگان از خارج بنده فرمودند اگر قبض هم داده باشد بنده تصور می کنم

بگذردی مشکل باشد در این مذاکره داخل بشویم و از قریب که الان بنده آقای وزیر فوائد عامه گفتند غالب این معانیست گرفته اند یا بکلی معاف شده اند و یا تخفیفاتی گرفته اند بنا بر این بهتر است که آقای این پیشنهاد را پس بگیرند.

رئیس - آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه میدانند بفرمایند.

(هنده قلبی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای اجاق

(مضمون ذیل خوانده شد)

پیشنهاد می کنم ماشین آلات فلاحی و اتومبیل های بارکش از تأدیة حقوقی گمرکی معاف باشند اتومبیل سواری معاف نباشد.

ولی اتومبیل سواری که برای سرویس حمل و نقل مسافر باشد از تا کس راه از نصف حقوق معمولی معاف باشد.

آقای سید حسن - نظر آقایانی که این پیشنهاد را کرده اند برای معافیت ماشین بوده و البته از حیث معاف بودن گمرک خواهد بود

ولی از حیث راهها عقیده بنده این است که باید بیشتر آنها معافیت بهم چون بیشتر سختی ها را جاج بیاج راه است و هر گاه کسی با اتومبیل مسافرت بکند چنانچه آقایان هم مسافرت کرده اند دیده اند که از شخصی که سوار اتومبیل است مثل حیوانات جاج میگیرند چه رسد به اتومبیل و تمام گمرک که در سرحد میگیرند مثلا صدی یا زده که از اتومبیل فرد میگیرند به همین جهت هشتاد تومان میشود

ولی يك اتومبیل فرد که از طهران در ماه پنجم مرتبه میتواند مسافرت کند اگر حساب کنیم می بینم جاج راهی که دو يك ماه مینهد به مراتب زیاد تر از این مبلغ می شود

اگر آقایان بخواهند اتومبیل در ایران زیاد بشود باید تا کس راه را تخفیف بدهند تا زیاد شود.

البته آقایان تصدیق میفرمایند که در گرمانشاهان اتومبیل کرایه خیلی بیشتر است از اینجا.

و همین لحاظ یعنی جاج راه است که اتومبیل ها شان را از دست داده اند از این جهت بنده این پیشنهاد را کردم دیگر استه نظر آقایان.

مخبر - بنده تصور می کنم که ما کم گم داریم از موضوع خارج می شویم. مسئله جاج راه اسباب زحمت هم شده و بالاخره باید فکری کرد و آقایان يك توجهی بکنند و بخواهند از دولت که يك تریبانی دیگری بکنند که این جاج راه کلکشن کننده شود

ولی در هر جا و هر مسئله که میشود فوراً مسئله جاج راه را جلو کشید و بنده

تصور میکنم که هر قدر این مسئله جاج راه اهمیت داشته باشد جاجش اینجا نیست و اگر بخواهیم اتومبیل ها را از اذعان جاج راه معاف کنیم

بنده میدانم اگر جاج باید این کسرها جبران کرد؟

باید يك طریق پیدا کنند و خود آقایان یا دولت يك لایحه راجع بیاج راه تنظیم کنند و در آنجا هر نظری دارند پیشنهاد کنند و لکن راجع بیاج راه تصور نمیکنم موردش اینجا باشد.

رئیس - آقایان که این اصلاح پیشنهاد می کنند ماشین آلات فلاحی قیام فرمایند.

(ممدودی برخواستند)

رئیس - قابل توجه نشد.

(خطاب به خبر) اصلاح دیگر پیشنهادی آقای طهران است که دبروز سکرمه بودند قبول کردید؟

مخبر - بلی قبول کردیم.

رئیس - با حذف اتومبیل سواری؟

مخبر - بلی.

رئیس - آقای طهرانی - مقصود از این پیشنهاد چه بوده است یا لایحه معافیت اتومبیل از گمرک جدا گانه رأی گرفته شود؟

آقا شیخ محمد علی طهرانی - بیان واقع را آقای مخبر کردند بنده نسبت بکلیه موجبات حمل و نقل اشخاص یا اجناس عقیده منم که بواسطه ترویج و تشویق اتومبیل ها و سایر وسائل حمل و نقل معافیت از گمرک داشته باشند اما نسبت به حمل و نقل خصوصی معتد نیستم.

لهذا اتوبوس را ضمیمه کردم بکامین که فقط این دو تا معاف باشند از تأدیة حقوق گمرکی و سایرین معاف نباشند یعنی اتومبیل هائی که...

رئیس - مقصود آن نیست. آن پیشنهاد ها که قبول کردند يك پیشنهاد دیگر هم کرده اند.

طهرانی - وقتیکه قبول کردند دیگر توضیح بنده موضوع ندارد

دیس - چون پیشنهاد آقای طهرانی را مخبر قبول کرده اند تجربه که آقای قائم مقام و حاج میرزا

مبدالوهاب پیشنهاد کرده اند دیگر موضوع ندارد.

آقای تقی زاده در موضوع پیشنهاد خودتان مصر هستید رای بگیریم؟

تقی زاده - بلی رای بگیریم

رئیس پیشنهاد آقای طهرانی را کبیسون قبول کرده است

حالا پیشنهاد آقای تقی زاده اصلاح قبول میشود نسبت برابری کبیسون قرائت میشود.

(شرح ذیل قرائت شد)

این جانب پیشنهاد میکنم که اتومبیل ها تا هزار تومان از گمرک معاف باشد و وزیر فوائد عامه بنده تصور میکنم در معافیت و عدم معافیت نیز حقوق گمرکی مبلغ نمیتواند يك اصلی واقع شود.

یکی از دواصل را باید اتخاذ کرد و یا باید گفت کلیه وسائل نقلیه موتور دار اعم از اینکه برای مسافر خصوصی یا عمومی یا حمل و نقل بیار باشد باید از حقوق گمرکی معاف باشد

این صحیح است ولی بالاخره ممکن است قبول هم بشود

یا باید گفت بطوریکه یکی از آقایان (گویا آقای طهرانی) پیشنهاد کردند اتوبوس و کامیون یعنی اتومبیل بارکش از نظر تشویق و تسهیل حمل و نقل و همچنین اما اگر ما بخواهیم معافیت را شامل اتومبیل بکنیم و مدرک و حد دراهم هزار تومان قرار بدهیم يك کمک غیر مستقیمی است که به مسافرت کمبانی های اتومبیل سازی کرده ایم

یعنی فقط تشویق کرده ایم و جاج و فروش يك اتومبیل هائی را که ارزان باشند آن فرداست

بناو آن یعنی اتومبیل هائی که نسبتاً بی دوام است و در همین حالی که بنده طرفدار این هستم که هر چه وسایل ارتباط و نقلیه تازه رایج بشود بهتر است در همان حال مستقیم که ما که اتومبیل و ماشین وارد میکنیم اتومبیل خوب وارد کنیم و اتومبیل بدو ارزان وارد نکنیم

پس اگر آقای تقی زاده مبلغ را حذف بفرمایند بهتر است و اگر مبلغ را مدرک قرار ندهند و پیشنهاد کنند تمام اتومبیل ها معاف باشد بنده زیاد تر میتوانم موافقت کنم تا اینکه از حیث مبلغ و قیمت حد معین کنند

رئیس - آقای تقی زاده (اجازه)

تقی زاده - در جلسه گذشته کابین صحبت بیش آمد و بعضی آقایان اظهاراتی نسبت به سیستم اتومبیل کردند بنده اجازه خواسته بودم نوبت نرسید و مذاکرات کانی شد

گویا پیشنهاد از خاطر آقایان رفته است و گمان کردند که بنده این پیشنهاد را کرده ام که تا فلان مقدار معین باشد.

اصل عقیده بنده از روز اول این بود که همه اتومبیل ها از گمرک معاف باشند بعد خود کبیسون قیمت را پیشنهاد کردند (شاید بنده هم چندان موافقت نمودم)

بقیت هفتصد تومان ولی چون مقصد تومانش از مجاس رد شد و باید اقرار کنم چون نوبت حرف بنده نرسید این پیشنهاد را کردم تا افلاک دانی را کدام عرض کنم هم هر چه ممکن است يك قسمتی بیشتر معاف باشد

چون اصل رای من این بود که همه اتومبیل ها معاف بشوند این پیشنهاد را کردم که کافالایک قسمت بزرگی معاف بشود و آن پیشنهاد قابل توجه شد

ولی در جلسه گذشته آقایان از سیستم های مختلف صحبت کردند و هیچ تعلق شد که بنده نسبت بیک اتومبیل مخصوص توجه دارم

بنده باید عرض کنم که از سیستم اتومبیل سر رشته ندارم ولی بعضی از آقایان در اینجا نظریات منقول کردند و فرمودند تعیین قیمت هزار تومان باعث این میشود که از يك کارخانه مخصوصی که اتومبیل های ارزان دارد اتومبیل خریداری کنند و آن کارخانه فرداست که در آمریکا است و يك کارخانه دیگر هم هست که در فرانسه است

و نتیجه این میشود که این دو کارخانه بیشتر اتومبیل وارد ایران نمایند

در صورتیکه مقصود ما این نبود و اگر ممکن باشد همه اتومبیل ها معاف باشد من با کمال میل قبول میکنم ولی چون کبیسون حد اکثر قیمت را هفتصد تومان پیشنهاد کرد و رد شد

پیشنهاد بنده این پیشنهاد را کردم

و حالاً بنده اصرار زیادی ندارم که قصد تومان یا هزار تومان باشد حالا که مسئله اتومبیل های بارکش و اتوبوس مسلم شده است

در سایر آنها دیگر اصراری ندارم و نظری هم هیچ کارخانه مخصوصی ندارم

وزیر فوائد عامه - نظر بنده همین نظریات آقای تقی زاده بود و بنده هم نظر نداشتم که ایشان نظر خاصی بیک کارخانه دارند

ولی اینطور پیش می آید برای این وقتی معاف کردیم اتومبیل هائی را که تا هزار تومان قیمت دارد آنوقت ارزان ترین اتومبیل های فابریکهای مالک مختلفه تشویق خواهند شد حالا خواه آمریکا یا آلمان یا فرانسه یا ایتالیا یا هر جا که میخواهد باشد ولی اصولاً

باید گفت که اتومبیل اعم از باربری و سواری عمومی و سواری شخصی از تأدیة حقوق گمرکی معاف باشد و این راهم نباید در نظر گرفت که اتومبیل تجمل است

خیر باین حرفها اتومبیل جز عادات لوکس نمیشود

ولی در همین حال معاف بودن کلیه اتومبیلها از حقوق گمرکی مستلزم کسر عایدات گمرک است.

بنا بر این اگر آقایان موافقت بفرمایند و آقای مخبر هم با تبادل نظر من قبول کردند.

بنده هم کلاماً موافقم که اتومبیل های بارکش و اتوبوس معاف باشند در باب اتومبیل سواری (چون باید به بنجیم و منفعت و ضرر آن را ملاحظه کنیم و ببینیم که اگر مطلق اتومبیل ها از تأدیة حقوق گمرکی معاف باشد چه ضرری به ما وارد خواهد شد و در مقابل چه منافی خواهیم برد از روزی اندیم تا اینکه وقت مطالعه داشته باشیم آن وقت بنده معافیت اتومبیل های سواری هم پیشنهاد میکنم

رئیس بالاخره چه باید کرد؟

وزیر فوائد عامه - ممکن است آقای تقی زاده پیشنهادش را پس بگیرد.

تقی زاده - بنده پس نمیگیرم

رئیس - رابورت کبیسون دوباره قرائت میشود

(شرح ذیل قرائت شد)

ماده دوم - بارکشا و اتوبوس های موتور دار تا پنجسال از حقوق ورودی گمرک معاف خواهند بود.

وزیر فوائد عامه - دیگر پنجسال چرا.

مدرس - برای اینکه اگر زیادتر خواستیم دوباره رای می دهیم

وزیر فوائد عامه - عکس قضیه هم ممکن است یعنی اگر بعد از پنج سال دیدید که دیگر مقتضی نیست ممکن است رای داد که معاف باشند

رئیس - رای میگیرم بماده دوم که الان قرائت شد.

آقایانی که تصویب میکنند بفرمایند (اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد.

پیشنهاد آقای قائم مقام بعنوان ماده الحاقیه خواهد بود

بنده پیشنهاد میکنم از اتومبیل های سواری صدی که گمرک گرفته شود.

قائم مقام - چون آقای وزیر فرمودند که این قسمت بکبیسون مراجعه میشود

باید گفت که اتومبیل اعم از باربری و سواری عمومی و سواری شخصی از تأدیة حقوق گمرکی معاف باشد و این راهم نباید در نظر گرفت که اتومبیل تجمل است

خیر باین حرفها اتومبیل جز عادات لوکس نمیشود

ولی در همین حال معاف بودن کلیه اتومبیلها از حقوق گمرکی مستلزم کسر عایدات گمرک است.

بنا بر این اگر آقایان موافقت بفرمایند و آقای مخبر هم با تبادل نظر من قبول کردند.

بنده هم کلاماً موافقم که اتومبیل های بارکش و اتوبوس معاف باشند در باب اتومبیل سواری (چون باید به بنجیم و منفعت و ضرر آن را ملاحظه کنیم و ببینیم که اگر مطلق اتومبیل ها از تأدیة حقوق گمرکی معاف باشد چه ضرری به ما وارد خواهد شد و در مقابل چه منافی خواهیم برد از روزی اندیم تا اینکه وقت مطالعه داشته باشیم آن وقت بنده معافیت اتومبیل های سواری هم پیشنهاد میکنم

رئیس بالاخره چه باید کرد؟

وزیر فوائد عامه - ممکن است آقای تقی زاده پیشنهادش را پس بگیرد.

تقی زاده - بنده پس نمیگیرم

رئیس - رابورت کبیسون دوباره قرائت میشود

(شرح ذیل خوانده شد)

ماده اول - مجلس شورای ملی اعطای امتیاز انحصاری ساختن و وائر داشتن راه بندر جز شهر دامغان و بندر جز شهر استر آباد را برای مدت سی سال شمسی که ابتدای آن تاریخ مبادله این قرارداد است آقای علی قلیخان مسعود الملک هزار جریبی تهیه مسلم ایران که در این قرارداد بنام صاحب امتیاز مذکور می شود بشرایط ذیل تصویب می نماید.

رئیس - آقایان آقا سید یعقوب و عدل الملک موافقت

(آقای کازرونی)

کازرونی - بنده هم موافقم

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده از آقای مخبر يك سؤالی دارم و آن این است که این جاده که از روی اراضی مردم رد می شود تکلیف آنها چه چیز است؟

رئیس - این مربوط باین ماده نیست آقای روحی

(اجازه)

روحی - بنده با مدت سی سال مخالفت را برای این که تا پنجسال آنها میتوانند راه صاحب امتیاز معین کنند.

بنا بر این بنده معتقدم که بیست سال کافی است و پس از بیست سال بدولت واگذار کنند.

مذاکره شود

شاید آقای مسعود الملک که صاحب امتیاز هستند و آقای وزیر فوائد عامه قبول کنند که در مدت این امتیازها مالی دامغان و استر آباد را سهم و شریک کنند

باینجهت بود که بمخبر معترض تذکر دادم و در صورتیکه قبول کنند دیگر مخالفتی ندارم.

رهنما مخبر کمسیون - اساساً خوب بود آقای مخالفت خودشان را در همان ماده که راجع بشرکتهها است اظهار میکردند.

بنا بر این ایشان در کلیات لایحه مخالفتی ندارند و پس از آنکه وارد شور در مواد شده دوباره آن ماده رسیدند ممکن است مخالفت خود را بفرمایند.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده موافقم

رئیس - مخالفتی نیست؟ (گفتند - خیر)

رئیس - رای میگیرم برای دخول در شور مواد آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماه اول قرائت می شود

(شرح ذیل خوانده شد)

ماده اول - مجلس شورای ملی اعطای امتیاز انحصاری ساختن و وائر داشتن راه بندر جز شهر دامغان و بندر جز شهر استر آباد را برای مدت سی سال شمسی که ابتدای آن تاریخ مبادله این قرارداد است آقای علی قلیخان مسعود الملک هزار جریبی تهیه مسلم ایران که در این قرارداد بنام صاحب امتیاز مذکور می شود بشرایط ذیل تصویب می نماید.

رئیس - آقایان آقا سید یعقوب و عدل الملک موافقت

(آقای کازرونی)

کازرونی - بنده هم موافقم

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده از آقای مخبر يك سؤالی دارم و آن این است که این جاده که از روی اراضی مردم رد می شود تکلیف آنها چه چیز است؟

رئیس - این مربوط باین ماده نیست آقای روحی

(اجازه)

روحی - بنده با مدت سی سال مخالفت را برای این که تا پنجسال آنها میتوانند راه صاحب امتیاز معین کنند.

بنا بر این بنده معتقدم که بیست سال کافی است و پس از بیست سال بدولت واگذار کنند.

مخبر - در این قسمت آقای روحی فرمودند سی سال زیاد است در صورتیکه بالاخره صاحب امتیاز این مدت را قبولانند و برای اینکه تقاضای او بیشتر بود البته آقایان تصدیق میفرمایند که راه ساختن يك سرمایه زیادی لازم دارد و باید فائده سرمایه خود را بردارد و تعیین بیست سال باید در نتیجه يك محاسبه مرتبی باشد که با و بگویند شما آقدر پول خرج کنید و آقدر عایدی بردارید والا بدون محاسبه يك مدتی را از سی سال بیست سال یادورند منطبق صحیحی ندارد.

رئیس - آقای عماد السلطنه (اجازه)

عماد السلطنه - بنده موافقم

رئیس - آقای دست غیب

رئیس - آقای رئیس التجار

رئیس - آقای شیروانی

رئیس - آقای قائم مقام

رئیس - ماده دوم قرائت می شود (شرح آتی خوانده شد)

ماده دوم - خط سیر راه از بندر هزار جریب (از راه ساوه هزار جریب) بشهر دامغان و از بندر هزار جریب بشهر استر آباد میباشد

صاحب امتیاز متعهد میشود که قبل از شروع بعملیات نقشه جامعی بقیاس متناسب از تمامت سیر قطعی راه توسط مهندس متخصص راه سازی بخرج خود ترسیم نموده و بوزارت فوائد عامه تقدیم داده که بر طبق آن راه ساخته شود چنانچه آن نقشه در وزارت فوائد عامه مورد تأیید قرار داد فنی گردد صاحب امتیاز مکلف است رفع معایب آن بنماید.

مخبر - ذیلا عرض میکنم که در این ماده اشتباهی شده است و آن اینست که نوشته شده (خط سیر راه از بندر هزار جریب باید تصحیح شود بندر جز نوشته شود) دیگر اینکه نوشته شده است (خط سیر راه از تمامت سیر قطعی راه و باید نوشته شود نقشه جامعی بقیاس متناسب از تمامت سیر راه)

رئیس - آقای تین (اجازه)

تین - بنده باین قسمت از این ماده مخالفم و آن اینست که می نویسد (قبل از شروع بعملیات نقشه جامعی بقیاس متناسب